

Kjønnskonfigurasjoner i New Age.

En medieanalyse av Alternativ Nettverks magasin *Visjon*.

av

Eli Ødegård

Veileder: førsteamanuensis II og sosialantropolog Sidsel Roalkvam

Mastergradsoppgave i religion og samfunn

Universitetet i Oslo

Det teologiske fakultet

Vår 2009

Forord:

Ved veis ende med denne masteren er det mange som fortjener en stor takk for hjelp og støtte. Noen må nevnes spesielt:

En stor takk til Sidsel Roalkvam for et lærerikt år, og for inspirasjon og entusiasme. Det har vært en utrolig flott reise vi har hatt sammen.

Takk også til programansvarlig for masterprogrammet, Oddbjørn Leirvik.

En takk går også til Grete Tangen for nytenkning og ubetinget tro både før og under studiet.

Takk til Anna Beth Kjeldsen Meijers for utfordrende og morsomme diskusjoner underveis.

Takk også til Tore Dehlin for teknisk ekspertise og tålmodighet. En spesiell takk til Lina

Homme for hjelp og støtte så jeg kom i gang med studiene. Takk til alle venner og familie for oppmuntring og støtte.

Bildeoversikt:

- Bilde 1: *Visjon* nr 5 2008 s 29 Fotograf/distributør/rettighetsinnehaver ikke oppgitt. Illustrasjonsfoto. Artikkel: Svein Jarle Horn: "Et nytt kulturtrinn". Brukt av utgiver Alternativ Nettverk s 49
- Bilde 2: *Visjon* nr 2 2008 s 37 Fotograf/distributør/rettighetsinnehaver ikke oppgitt. Illustrasjonsfoto. Artikkel: Trond Øverland: "Transpersonlig psykologi og den økologiske utfordringen" Brukt av utgiver Alternativ Nettverk s 49
- Bilde 3: *Visjon* nr 2 2008 s 7 Fotograf/distributør/rettighetsinnehaver ikke oppgitt. Illustrasjonsfoto. Artikkel: William Bloom: "Er tiltrekningsloven svart eller hvit magi?" Brukt av utgiver Alternativ Nettverk s 52
- Bilde 4: *Visjon* nr 3 2008 s 69 Fotograf/distributør/rettighetsinnehaver ikke oppgitt. Illustrasjonsfoto. Artikkel: Andreas Aubert: "Maskulin falskhetsavvikling" Brukt av utgiver Alternativ Nettverk s 52
- Bilde 5: *Visjon* nr 5 2008 s 84 Fotograf/distributør/rettighetsinnehaver ikke oppgitt. Illustrasjonsfoto. Artikkel: Øyvind Solum: "Den dovne manns vei til opplysning" Brukt av utgiver Alternativ Nettverk s 62
- Bilde 6: *Visjon* nr 5 2008 s 86 Fotograf/distributør/rettighetsinnehaver ikke oppgitt. Illustrasjonsfoto. Artikkel: Øyvind Solum: "Den dovne manns vei til opplysning" Brukt av utgiver Alternativ Nettverk s 62
- Bilde 7: *Visjon* nr 1 2008. Forside. Foto: Luth & co/ Imagesource.
Brukt av utgiver Alternativ Nettverk s 64
- Bilde 8: *Visjon* nr 2 2008. Forside. Foto: Corbis/ Scanpix.
Brukt av utgiver Alternativ Nettverk s 64
- Bilde 9: *Visjon* nr 3 2008. Forside. Foto: Corbis/ Scanpix.
Brukt av utgiver Alternativ Nettverk s 64
- Bilde 10: *Visjon* nr 4 2008. Forside. Foto: Corbis/ Scanpix.
Brukt av utgiver Alternativ Nettverk s 64
- Bilde 11: *Visjon* nr 5 2008. Forside. Foto: Corbis/ Scanpix.
Brukt av utgiver Alternativ Nettverk s 64

Bilde 12: *Visjon* nr 6 2008. Forside. Foto: Corbis/ Scanpix.

Brukt av utgiver Alternativ Nettverk

s 64

Bilde 13: *Visjon* nr 5 2008 s 60 Fotograf/distributør/rettighetsinnehaver ikke

oppgitt. Illustrasjonsfoto. Artikkel: Gro Lystad: "Homeopatisk

behandling som alternativ til vaksinasjon" Brukt av utgiver

Alternativ Nettverk

s 70

Bilder gjengitt i henhold til *Lov om opphavsrett til åndsverk mv* (Åndsverkloven)

av 1961-05-12-2, sist endret 2007-01-01 § 23 og 43a, samt forarbeide til lovendring av 2007:

Ot.prp. nr. 46 (2005-2006), Det Kongelige kultur- og kyrkjedepartementet. *Om lov om*

endringar i lov 13. Juni 1997 nr 53 om eierskap i medier (medieeierskapsloven)

[http://www.regjeringen.no/Rpub/OTP/20052006/046/PDFS/OTP200520060046000DDDPDF
S.pdf](http://www.regjeringen.no/Rpub/OTP/20052006/046/PDFS/OTP200520060046000DDDPDF
S.pdf) [16.4.2008]

Innholdsoversikt

Del 1

1. New Age og kjønn	s 8
1.1. Hvorfor fokus på kjønn i New Age	s 8
1.1.1. Sirkelmodellen	s 10
1.1.2. Folketroen	s 11
1.1.3. Problemstilling	s 12
1.2. Hva menes med New Age	s 13
1.2.1. New Age i norsk kontekst	s 14
1.2.2. Nettverket	s 14
1.3. Hva menes med kjønnskonfigurasjoner	s 15
1.4. Metode og analyse	s 17
1.4.1. <i>Visjon</i>	s 18
1.4.2. Medieanalyse som verktøy	s 19
1.4.3. Metodevalg	s 20
1.4.4. Avgrensing analysegrunnlag	s 21
1.5. Oppsummering, litteraturvalg og oppbygging	s 22
2. Metode	s 24
2.1. Medietekster	s 24
2.2. Metodisk tilnærming	s 25
2.3. Analyse av artiklene	s 27
2.4. Analyse av bildene	s 28
2.5. Analytiske problemer	s 30
2.6. Analyse av <i>Visjon</i>	s 30
3. Tradisjonelle kjønnskonfigurasjoner	s 32
3.1. Modernitetens fremvekst	s 32
3.2. Lik, men allikevel ikke lik	s 33
3.3. Den ”revolusjonære treenighet”	s 34
3.4. Hustrumoren	s 35

3.5. Den erotiserte kvinnen og den puritanske kvinnen	s 36
3.6. En oppsummering	s 38

Del 2

4. Analyse i henhold til tradisjonelle dypstrukturer	s 40
4.1. Sankt Birgitta	s 40
4.2. Sensualitet versus seksualitet	s 42
4.3. Dominert av kvinner	s 45
4.4. Feminin maktstrategi	s 47
4.4. Sex som åndelig	s 48
4.6. Hva sier bildene	s 49
4.6.1. Kjønn og kloden	s 49
4.6.2. Feminint og maskulint	s 51
4.6.3. Andre bilder i analysen	s 53
4.7. Analyseresultat så langt	s 54
4.8. New Age	s 55
4.8.1. Holisme	s 55
4.8.2. Dualitets-holisme	s 57
4.9. Dypstrukturer og dualitets-holisme	s 58
5. Den åpne kroppen	s 60
5.1. Den åpne kroppen	s 60
5.2. Den åpne kvinnen og den lukkede mannen	s 62
5.3. <i>Visjons</i> forsider	s 63
5.4. Den indre glød	s 65
5.5. Det hellige og det profane	s 66
5.6. Det hellige og det sakrale	s 68
5.7. Den åpne kroppen og New Age	s 69
5.8. Åpen som hellig	s 70

6. Rent og urent	s 72
6.1. Rent og urent og kropp	s 72
6.2. Nytt analysegrunnlag	s 74
6.3. Rent og urent i ny analyse	s 74
6.3.1. Artikler med ny tolkning	s 74
6.3.2. Bilder med ny tolkning	s 77
6.3.3. Kort oppsummering	s 82
6.4. Nye referanser	s 82

Del 3

7. Konklusjon	s 84
7.1. Den tradisjonelle symbolske referansen	s 85
7.1.1. Analyse og tradisjon	s 85
7.2. Den nye symbolske referansen	s 86
7.2.1. Analyse og sakralisering	s 86
7.3. Konklusjon	s 87

Litteraturliste	s 89
------------------------	------

Vedlegg

Vedlegg 1: Artikkelloversikt pr nummer	s 92
Vedlegg 2: Tematisk oversikt artikler	s 98
Vedlegg 3: Tematisk oversikt bilder	s 102
Vedlegg 4: Bildeanalyse	s 103

Del 1

Kapittel 1 New Age og kjønn

Dobbelt så mange kvinner som menn er tilknyttet New Age, i følge Lars Ahlins undersøkelse i Sverige i 2000. Videre sier Ahlin at det er en overrepresentasjon av kvinner som ikke føler at de innehar makt over egen livssituasjon ved at livet føles å være styrt av tilfeldigheter, av skjebnen, med mer. Hva kan forklare denne gruppen kvinners attraksjon til denne nyreligiøse retningen? Innehar da New Age kanskje en kjønnsforståelse som avviker fra den tradisjonelle kjønnsforståelse som er en tradisjon i vårt samfunn? Eller er det her en videreføring som kjennes familiær? Denne oppgavens formål er å gjøre en analyse av kjønnsforståelser i New Age, og spørsmålet er: *Kan man se noen bestemte kjønnskonfigurasjoner komme til uttrykk i New Age som synes særegen for denne nyreligiøse retningen?*

New Age i Norge representeres gjennom alternativbevegelsen og deres samlende forum Alternativt Nettverk. En analyse av Alternativt Nettverks magasin *Visjon* vil kunne gi indikasjoner med henhold til hvilke kjønnsforståelser som kommer til uttrykk i bevegelsen generelt. En medieanalyse av magasinet vil også kunne avdekke hvilke normer og verdier vedrørende kjønn som blir videreformidlet ut i samfunnet. Analysen gjøres med bakgrunn i en forståelse av kjønn som en konfigurasjon som ble etablert under modernitetens fremvekst, og hevdes å eksistere i dagens samfunn som en dypstruktur, i henhold til Jorun Solheim. Denne dypstrukturen har sitt utgangspunkt i en forståelse av kvinnekroppen som grunnleggende åpen, og som derfor må avgrenses. En analytisk bruk av distinksjoner som hellig og profan og ren og uren vil kunne gi en forståelse av de kjønnskonfigurasjonene som ligger til grunn for New Age. Er det noe nytt i de kjønnskonfigurasjonene som kommer frem i Vannmannens tidsalder?

1.1. Hvorfor fokus på kjønn i New Age

New Age fokuserer på en ny tidsalder – Vannmannens tidsalder – og impliserer med begrepet ny at det kommer en ny tidsalder som skal være forskjellig fra den forrige, som var Fiskenes tidsalder. I New Age bevegelsen betyr dette skiftet fra en tidsalder til en annen at den gamle tidsalder som var preget av moderniteten og dens materialistiske og kapitalistiske livssyn, skal erstattes med en verden som skal innebære spiritualitet og åndelighet, både i den enkelte og i

et større perspektiv. Det synes som om at tanken er at alt som ikke har fungert i Fiskenes tidsalder skal endres til det bedre ved en individuell og kollektiv spirituell oppvåkning. Innen New Age er det en mengde individuelle holdninger og meninger om hvordan dette skal oppnås og hvordan man ønsker at det skal bli. Til tross for det individuelle preget synes det som om at enkelte ideer om hvordan dette nye skal se ut og oppnås, får allmenn gjennomslagskraft. Miljø, økologi og bærekraftig utvikling synes å være gjennomgangstemaer som skaper debatt og engasjement, og som det også kan synes å være like og entydige meninger om. Likeså et holistisk syn i henhold til kropp, og nytteverdien av healing, som et like godt eller bedre alternativ enn tradisjonell skolemedisin. Men andre temaer kan det synes vanskelig å finne sammenfallende meninger om.

Samtidig synes det som om det er en overvekt av kvinner som tiltrekkes til New Age, slik som Ahlins undersøkelse viser, og som det blir gjort rede for i 1.1.2. Her synes det å måtte være noe ved denne bevegelsen som tiltrekker kvinner mer enn menn. Når man da tenker på at denne nye tidsalder som kommer bringer med seg noe nytt, så er det kanskje nærliggende å tro at det har noe med kvinners situasjon i moderniteten, Fiskenes tidsalder, å gjøre som ikke føles tilfredsstillende. Her kan det være mange svar, men med tanke på det sterke feministiske innslaget som preget New Age som *counter-culture* på 1960 og -70 tallet så er det snublende nære å tenke at det kanskje kan ha noe med kjønnsroller og kjønnsforståelse å gjøre. Samtidig viser statistikk at likestillingskamp og likeverdiskamp ikke er kommet helt i mål til tross for lovgivning og institusjonalisering av dette.¹ Kan det da være slik at New Age tilbyr noe innen kjønnsforståelse som føles som et godt alternativ i forhold til modernitetens syn på kjønn, eller er det her bare en videreføring av modernitetens forståelse.

Kjønnsforskning innen de nyreligiøse retningene, som New Age er en del av, synes i stor grad å fokusere på wicca-bevegelsenes kvinnesyn og deres klart uttalte feministideologi.² Men wicca-bevegelsene kan synes å fremstå som for marginal i forhold til den allmenne New Age-bevegelsen til å være representativ for akkurat denne retningens kjønnsforståelse som sådan. Flere trekk ved wicca-bevegelsene, som for eksempel gudinne-begrepet, blir brukt innen det store landskapet, men kan i seg selv ikke være forklaringen for kvinners tilhørighet i

¹ Statistisk Sentralbyrå har omfattende statistikker som viser forskjeller mellom menn og kvinner både i yrkesliv og privatliv. Forskjeller trer frem både i privatliv og i arbeidssammenheng. Kvinnen står fortsatt for mesteparten av arbeidet i hjemmet, og mannen har fortsatt høyere lønn enn kvinner, både generelt lønnsnivå og når det gjelder lik lønn for likt arbeid, for å nevne noen. Statistisk Sentralbyrå. *Likestilling*. <http://www.ssb.no/likestilling/> [2.5.2009]

²Som eksempel kan nevnes blant andre Jone Salomonsen sin forskning på wiccabevegelser i USA boka "*Enchanted feminism*".

og med at gudinne-ideologien ikke er innlemmet i alle av bevegelsens ideologier, men synes heller å være relativt marginal og lite uttrykt.

Men her synes det for meg å være interessant å forstå hvilke tanker, ideer og holdninger i forhold til kjønn som New Age *projiserer* mer allment, og som får kvinner til å engasjere seg i New Age i større eller mindre grad. Og selv om New Age også kan sees som en marginal gruppe i seg selv, så synes bevegelsen å få stadig større tilslutning og i så stor grad at denne bevegelsens verdier og normer synes å ha vidtrekkende betydning. Dette kan illustreres best med Gilhus og Mikaelssons sirkelmodell.

1.1.1 Sirkelmodellen

Tankegods fra New Age synes til dels umerkkelig å gli inn i vår bevissthet og vårt vokabular. Ord som holisme og healing brukes nå overalt og i alle sammenhenger, uten at vi reflekterer noe mer over det. Ord og uttrykk som engler, karma og spiritualitet brukes i alt fra hverdagspråk til reklamekampanjer, uten at vi synes å være bevist på den religiøse betydning disse begrepene har. New Age sine verdigrunnlag synes å dukke opp i alle sammenhenger, og man kan undre seg over hvordan en relativt individualisert religiøs retning som dette er, kan bli så inkorporert i vår dagligtale.

Og Ingvild Sælid Gilhus og Lisbeth Mikaelsson gir oss et mulig svar på det. De viser hvordan denne utbredelse kan skje ved å vise til en sirkelmodell, i sin bok *Kulturens refortrylling. Nyreligiøsitet i moderne samfunn* (2005). De ser for seg konsentriske sirkler hvor den innerste sirkelen symboliserer de "... som har religion som levebrød og/eller en livsform..." (ibid s 13). Utenfor sees de som er sterkt opptatt av denne religiøse retningen, og da ikke som yrkesutøvere, men som brukere. Denne gruppen brukere er betraktelig større og praktiserer sitt livssyn på deltid/fritid. Ytterst i denne modellen finner vi de som kommer i kontakt med den alternative verden gjennom romaner, fiksjonslitteratur, filmer og dataspill. Her kan nevnes kjente filmer og bøker som for eksempel *Ringens Herre*-trilogien av J. R. R. Tolkien (1954-55), TV-serier som for eksempel *Den 6. Sansen* som går på TV Norge (våren 2009), dataspill og rollespill som *World of Warcraft* – serien som har kommet i uttallige utgaver siden starten i 1994. Og alle disse eksemplene er fulle av symbolikk fra den nyreligiøse verden. Likeså er det her verdt å nevne medias bruk av ord og uttrykk som stammer fra miljøet. Gilhus og Mikaelsson presiserer videre at det "... i sirkelens midte har du nyreligiøsiteten som en livsform begrunnet i overbevisning, i ytterkant lar du deg underholde av fortellinger og spill. Sirkelmodellen sier ikke at nyreligiøs påvirkning bare går fra midten og utover i periferien, tvert imot går påvirkningen på kryss og tvers" (ibid side 14).

Denne modellen synes å vise godt hvor stor rekkevidde ikke bare ord og uttrykk, men også verdier og holdninger, har i Norge i dag, og at denne bevegelsens tanker og holdninger ikke er adskilt fra det sekulære samfunnet, men derimot fungerer integrert i hverdagen til et betydelig antall mennesker. De tanker og holdninger som oppstår her vil kunne påvirke både bevisst og ubevisst resten av samfunnet. Her kan det være verdt å merke seg at i følge Geir Uldal og Geir Winje (2007) i boka *Hekser og healere. Religion og spiritualitet i det moderne* så har hver fjerde nordmann vært i kontakt med alternativbevegelsen i Norge på en eller annen måte (Uldal og Winje, s 149). Når man da setter dette inn i en sirkelmodell, så kan man se hvor vidtrekkende alternativbevegelsens tankegods er. Men hvem er de menneskene i de innerste sfærer i denne modellen og som er aktive i sin spredning av tanker og holdninger? Her må vi nok vende oss til den før nevnte undersøkelsen til Lars Ahlin.

1.1.2. Folketroen

Som nevnt tidligere så synes kvinner å være i flertall når det gjelder tilhørighet innen New Age. Lars Ahlin presenterer i boka *Pilgrim, turist eller flyktning? En studie av individuell religiøs rörlighet i senmoderniteten* (2005), en studie han har gjort i Sverige, hvor han har analysert hvem som befatter seg med det han kaller folketroen³. Gjennom sine undersøkelser definerer han folketro som ikke-tradisjonell religiøsitet, og hvor kriteriene for tilhørighet er blant andre "... at vara sökare, att tro på en opersonlig kraft, makt eller energi, att tro på *något* efter döden, eller att tro på återfödelse, att mena att de flesta religioner har sanningar, att både be och meditera ofta samt att ha konsulterat både astrolog och healer flera gånger" (ibid s 100). Om man da ser dette sammen med en individualistisk tilnærming og en uforpliktende tilhørighet, samt en mangel på strukturell organisasjon, så er dette nettopp karakteristika som vi finner innen nyreligiøse retninger som for eksempel New Age⁴. Ahlin sier også at dette er et forestillingssett som vanligvis forbindes med New Age samtidig som dette kan strekke seg langt utover et begrenset New Age miljø (ibid s 15).

Ahlin har gjennom sin undersøkelse funnet at det er dobbelt så mange kvinner som menn som er sympatisører av denne folketroen. Et annet kjennetegn er at tilhøreren føler

³ Dette er en undersøkelse som er utført innenfor forskningsprosjektet "Religionsbyten – individ, samfund, samhälle", og ble utført i perioden 18/10 1999 – 23/2 2000 i Sverige (Ahlin 2005 s 273)

⁴ Her bør det presiseres at det å tro på en upersonlig gud er bare en av flere gudsbilder som fremsettes i undersøkelsen. Spørsmål om tro på en personlig gud og tro på en gud iboende mennesket er også med i undersøkelsen, hvor den første er underrepresentert i de som forkaster folketroen, men den siste ikke har hatt spesielle utslag i målingen (ibid s 101). Dette kan man se som svingninger inne den holistiske tankegangen om "ultimate source" og variasjoner om immanens og transendens som Hanegraaff har i sin definisjon. (Se punkt 4.3.1. eller Hanegraaff 1998 s 120). Se også neste kapittel (1.2.) om Hanegraaffs forståelse av kult.

maktesløshet i forhold til livssituasjon (ibid s 137). I mindre grad påvirker faktorer som inntekt og generasjonstilknytning tilhørighet til folketroen. Ahlin har også brukt variabler som utdanning, innflytelse over eget arbeid, individualistisk selvforståelse eller problemer med å få pengene til å strekke til, uten at disse variablene har fått noen statistiske utslag (ibid 159).

Videre ser Ahlin at kvinner er overrepresentert i gruppen som i stor grad føler seg maktesløse i henhold til å påvirke sin livssituasjon (ibid side 145).⁵ Man kan da trekke slutningen at kvinner uten følelse av makt over egen livssituasjon er den gruppen som dominerer tilhørigheten til folketroen, og dermed etter hans definisjon av folketro, også New Age. Men hvorfor er det kvinner som ikke har følelse av makt over egen livssituasjon som finner noe i New Age som de ikke finner andre steder?

1.1.3. Problemstilling

Ahlins spørreundersøkelse synes derfor å åpne for ytterlige spørsmål, og hvor kvinners tiltrekning til denne livsanskuelsen synes å være spesielt interessant å se nærmere på. Nettopp det at kvinner er så i overvekt kan kanskje ha noe med kjønnsforståelsen i denne religiøse retningen. I og med at dobbelt så mange kvinner som menn blir tiltrukket til dette livssynet, vil det da synes å være interessant å se om den innehar en kjønnskonfigurasjon som er annerledes eller lik den tradisjonelle kjønnskonfigurasjon som vi ellers ser i samfunnet (i henhold til Solheim, se kapittel tre). Mitt forskningsspørsmål blir derfor:

Kan man se noen bestemte kjønnskonfigurasjoner komme til uttrykk i New Age som synes særegen for denne nyreligiøse retningen?

Ved hjelp av en forståelse av de tradisjonelle dypstrukturer om kjønnskonfigurasjoner som eksisterer i samfunnet i dag, har man et utgangspunkt for å få et bilde av kvinnelighet og mannlighet. Deretter bør man her gå dypstrukturen enda nærmere i sømmene for å se at disse konfigurasjonene vi har i dag har sine røtter i forståelsen av kvinnen som grunnleggende åpen, og som noe som bør avgrenses. Dette settes i New Age sammenheng med forståelsen av hva som er hellig kontra profan, og hva som forstås som rent og urent.

Men først må vi få en forståelse av hva som menes med New Age for å finne et analysegrunnlag. Og som det nå vil bli gjort rede for så er alternativbevegelsen her i Norge, og ikke minst Alternativ Nettverks *Visjon*, representativt for New Age.

⁵ Denne variabelen har Ahlin kommet frem til ved å slå sammen svarende på fem forskjellige påstander: 1) ”Jag känner mig maktlös inför den tekniska och ekonomiska utvecklingen”; 2) ”Mitt liv är utan sammanhang och egentligen resultatet av en massa tillfälligheter”; 3) ”Mitt liv har blivit vad det är genom mina egna beslut och val”; 4) ”Jag har alltid haft en känsla av att det är saker och ting utanför min kontroll som bestämt mitt liv”; og 5) ”Det är ödet som till stor del bestämt mitt liv” (Ahlin 2005 s 144).

1.2. Hva menes med New Age

New Age synes nesten å være uoverskuelig med alle sine forskjellige individuelle livssyn, men allikevel kommer det til uttrykk noen fellesnevner man kan jobbe videre med. Wouter J. Hanegraaff har gjennom en omfattende analyse av litteratur som tilbys på det alternative markedet fått et bilde av de grunnleggende ideologier som finnes i denne bevegelsen, og som han presenterer i boka *New Age Religion and Western Culture. Esotericism in the Mirror of Secular Thought* (1998). Samtidig har han gjennomført en grundig analyse av New Age sin historiske fremvekst, og han har gjennom denne analysen kommet fram til følgende definisjon av New Age slik vi finner den i dag:

The New Age movement is the cultic milieu having become conscious of itself, in the later 1970s, as constituting a more or less unified "movement". All manifestations of this movement are characterized by a popular western culture criticism expressed in terms of a secularized esotericism (ibid s 522).

Altså ser han i sin studie New Age som et kultisk miljø, i henhold til Colin Campbells analyse av kult og sekt (ibid s 5), og hvor kult blir sett som individualistisk og løst strukturert i motsetning til kollektivistisk og fast strukturert. Videre trekker han frem kultens særpreg av å være tolerant og inkluderende i motsetning til sektens intoleranse og ekskluderende natur. Få krav blir satt til medlemmene i en kult i forhold til i sekten. Dette gjør at en kult synes å mangle grenser, uten en overbyggende organisasjon, samt være flyktig i sin natur og i holdbarhet i motsetning til sekten. Kultens særpreg synes for Hanegraaff å være beskrivende for New Age selv om de involverte nok vil vegre seg for å bli kalt en kult. Betegnelsen bevegelse synes å være mer akseptabel også i og med at mange innen denne bevegelsen ikke ser seg selv som en religiøs bevegelse, men ser New Age som en endringsbevegelse som gjennom ord, retorikk, tegn og symboler konstituerer seg selv. Mangelen på organisatoriske former fundamentierer det individualistiske trekket, og sammen med mangfoldet underbygges oppfatningen om å være en bevegelse. Hanegraaff tidfester bevegelsen, slik vi kjenner den i dag, til å starte i den siste delen av 1970-tallet. 1960-tallets hippie-kultur og denne kulturens bruk og fasinasjon av New Age kaller Hanegraaff en motkultur mot det etablerte institusjonelle, mens den da i slutten av 1970-tallet fikk form som en kulturkritisisme. Karakteristisk for bevegelsen synes å være den esoteriske vinklingen som vokste frem i en sekularisert verden og som bærer preg av denne sekulariseringen, og som derigjennom synes å være både tradisjonell i henhold til dens røtter i esoterisme, samt moderne med sin sammenknytning til sekularismen.

Som tidligere nevnt er New Age i henhold til Hanegraaff en løst sammensatt kult uten organisatorisk overbygning. New Age kjennetegnes ved å være mer individuelt basert hvor personer, tanker og ideer knyttes sammen i nettverk, snarere enn kollektivt å være knyttet sammen i organisasjonsmessige strukturer. En utfordring ved å analysere nyreligiøsitetens mangfold blir derfor å få en oversikt over hvilke tanker, holdninger, ideer, osv, som rører seg i denne privatreligiøse retningen. Men akkurat alternativbevegelsen i Norge som et nettverk, har enkelte fora hvor dens meninger og holdninger kommer til uttrykk som mer enhetlig enn bare om individuelle uttrykk, uten at det mister preget av individuelle uttrykk.

1.2.1. New Age i norsk kontekst

Nyreligiøsiteten i Norge, som New Age er en del av, består av religiøse og spirituelle strømninger som dukket opp i Norge i senmoderniteten, i henhold til Uldal og Winje. De sier videre at det er i senmoderniteten, sett som tiden etter andre verdenskrig, at det har "... oppstått religionsformer som i større grad enn før kan karakteriseres som private, eklektiske og deregulerte" (Uldal og Winje 2007 s 9). Alternativbevegelsen er en av disse nyreligiøse retningene som har sine røtter i New Age bevegelsen, og hvor holistiske og alternative praksiser står i fokus, sier Uldal og Winje, og videre at denne retningen "... er en spirituell impuls som har betydning i livssynslandskapet i Norge" (ibid). Videre mener de at denne bevegelsen kan kjennetegnes ikke bare av dens eklektisisme, men også ved sin vektlegging av individualitet og løsrivelse fra religiøse autoriteter (ibid s 121). Individualiteten i alternativbevegelsen gjør at det er et stort mangfold innen denne nyreligiøse retningen, men allikevel er det etablert et nettverk hvor meninger og livssyn utveksles, og dette nettverket det her er snakk om må utdypes nærmere før vi går videre.

1.2.2. Nettverket

Organisasjonen Alternativt Nettverk har en slik samlende posisjon som Uldal og Winje snakker om, gjennom sin virksomhet som messearrangør og ved å være utgiver av et magasin som kalles *Visjon*. I magasinetens programerklæring så er dette nettverket et forum som:

... skal stimulere til informasjon, debatt og aktivitet innen områder som personlig og spirituell utvikling, alternativ medisin, økologi, global bevissthet, alternative livssyn og et mer helhetlig verdensbilde. På denne måten håper vi å bidra til å finne nye utviklingsveier både for enkeltmennesket og hele samfunnet. Vi tror at samarbeid og dialog er nødvendig for å skape et samfunn der vi kan vokse og utvikle oss i større harmoni med oss selv, hverandre og jorden som helhet – og dermed unngå en global krise ... (*Visjon* nr 1 2008 s 4)

Her kommer det til uttrykk i denne organisasjonen både spirituell utvikling, det holistiske verdenssynet og det alternative livssynet som kjennetegner New Age som sådan. Mer spesifikt nevnes økologiske, globale og kosmologiske verdensanskuelser. Spesielt er det her verdt å merke seg at de søker å finne nye utviklingsveier ikke bare for enkelt mennesket men for hele samfunnet. Denne livssynsbevegelsens endringspotensiale kommer her til konkret uttrykk som både et ønske og en intensjon også på et samfunnsmessig plan. Det er dette klart uttrykte samfunnsaspektet som gjør at *Visjon*, som talerør for alternativbevegelsen, er et interessant utgangspunkt for en analyse, etter min mening. Ikke bare kan man få en formening over hvilke meninger og holdninger som finnes i miljøet, men også få en fornemmelse hvilke ideologier som blir sendt videre ut i samfunnet som sådant.

Videre sier programerklæringen at *Visjons* ønske er:

... å synliggjøre det som finnes i Norge av organisasjoner, foreninger og enkeltpersoner som – hver på sin måte – arbeider med nye eller mindre kjente veier til bedre helse, balansert livsførsel, personlig og samfunnsmessig utvikling, økt miljøbevissthet og alternative livssyn som gjerne baserer seg på personlig ansvar og egen erfaring. Fellesnevneren for disse gruppene er ofte en positiv nysgjerrighet (heller en redsel) overfor det nye eller ukjente, der menneskeheten alltid har måttet hente inspirasjon til fremskritt og nye utviklingsveier... (ibid)

Altså sies det i denne programerklæringen at dette skal være et magasin for fri meningsutveksling som gir mulighet for grupper og enkeltpersoner innen det nyreligiøse miljøet til å uttrykke og dele sine meninger gjennom bidrag til magasinet.

Programerklæringen har blitt trykket i hvert magasin siden starten i 1992. Teksten synes ikke å ha endret seg nevneverdig gjennom de forskjellige årganger, så det synes som om denne målsetningen har vært konstant. *Visjon* synes ved dette å være et forum hvor alternativbevegelsen og dette nettverket kommer til uttrykk med sine meninger og holdninger. Gilhus og Mikaelsson understreker dette inntrykket når de sier at innholdet i bladet er ” ... karakteristisk for hva som rører seg i New Age-sammenheng” (Gilhus og Mikaelsson s 12). Det vil si at en analyse av *Visjon* som dette nettverkets talerør, vil kunne gi et grunnlag for en forståelse av de kjønnskonfigurasjoner som kommer til uttrykk innen alternativbevegelsen. Men før man går inn i analysen så må man ha klart for seg hva man ser etter.

1.3. Hva menes med kjønnskonfigurasjoner

Hvordan kan man da få et grep om hvordan kjønn skal forstås i denne sammenheng? Hva menes med kvinnelighet og hva menes med mannlighet? Det finnes mengder av materiale innen kjønnsforskning og forskjellige teorier som differensierer mellom dette, og som tar for

seg kjønn sett som forskjellig både ut i fra naturskapte og ut i fra kulturelle forhold (mer kjent som skillet mellom *sex* og *gender* i henhold til amerikansk og engelsk forskningsterminologi). En forundersøkelse av flere årganger av *Visjon* avdekket tre variabler som det syntes riktig å fortsette med teoretisk i forhold til kjønnsforståelse. For det første så syntes de kjønnsforståelsene som komme til uttrykk ved første øyekast å være veldig tradisjonelle. For det andre så syntes det som om miljøet var generelt opptatt av det å være ”innenfor” og det å være ”utenfor”. Med det mener jeg en distinksjon mellom de som har nådd en åndelig og spirituell oppvåkning, i motsetning til det profane og materialistiske samfunn. Med Paul Heelas sin forståelse av det sakraliserte Selvet, så brakte det tankene videre til en distinksjon mellom det hellige og det profane. Til sist syntes det å være påfallende den vektlegging miljøet har på renhet sett i forhold til mat, miljø, ånd, osv. Dette kommer også til uttrykk i den drømmen miljøet synes å ha om en kommende naturlig og ren tidsalder, og som skal avløse den materialistiske tidsalder som preget moderniteten. Her syntes det også naturlig å tenke videre distinksjonene rent og urent. Disse tre kriteriene ble utgangspunktet for litteraturvalget videre vedrørende kjønn.

Jorun Solheim tar for seg kjønnskonfigurasjoner som en tradisjon med boka *Modernitet og kjønn* (2007), og syntes dermed å være et naturlig valg i henhold til forundersøkelsen. Solheim ser på dagens allmenne forståelse av kjønn som en konfigurasjon som er forankret i en *tradisjon* med dypstruktur i historien, og hvor vi i dag kanskje ikke er bevisst de symbolske referansene. Hun ser dagens kjønnsfigurasjoner som et produkt av modernitetens fremvekst hvor opplysningstidens nye verdensanskuelse med røtter i kapitalismen og borgerskapets fremvekst, skapte en ny sosial symbolsk orden hvor det private og det offentlige ble adskilt som to differensiale enheter samtidig som det skiller mellom familie og arbeidsliv (ibid s 19). Den private eiendomsretten ble avgjørende for den symbolske konstruksjon av kjønnsrollene, og henviser kvinnen til den private familiesfære, samt at den fjerner kvinnen fra samfunnsøkonomisk og politisk deltagelse (ibid s 39). Kvinnen fremstår som hustrumoderen og som en skikkelse som ”... fremstår som åpen og mottakelig – en myk, mild og sval kvinnefigur som er tilgjengelig så vel for ektemann som for barn” (ibid s119-120), mens mannen fremstår som solid, usårbar og sterk, - selve bildet på den ansvarlige samfunnsborgeren som hersker og erobrer. Denne kjønnsforståelsen bygget på opplysningstidens grunnleggende prinsipp om fundamental likhet for alle, men som også innehar en kjønnsforståelse om en grunnleggende naturgitt forskjell mellom kjønnene som to komplementære, men uoverskridelige motsatte skikkelser. Altså innehar den historiske kjønnsforståelse to viktige elementer, - både forståelsen av likhet og forskjell, og som her

synes å være interessant å se på i forholdt til alternativbevegelsens syn på holisme. Interessant synes den historiske dypstrukturen også å bli når man tenker på at den oppstod i samme historiske periode som forståelsen av individualisme og sekulariseringen av samfunnet. Samtidig er konfigurasjonenes opprinnelse samtidig periodisk med New Ages røtter i en sekulær esoterisme, som er i tråd med og som en motkultur til opplysningsånden, i henhold til Hanegraaffs historiske fremstilling. Sett i New Age-sammenheng så er det også interessant å se på disse konfigurasjonene i og med at de oppstod i en tidsalder (Fiskenes) som nå skal avløses med en ny (Vannmannens).

Videre vil det her være interessant å se nærmere på Solheims fremstilling av en forståelse av kvinnen som noe grunnleggende åpent, hvilket ligger til grunn for disse dypstrukturene. Denne åpenheten må avgrenses i forhold til mannen og omgivelsene, samtidig som det åpne blir fremstilt som farlig, slik som det gjøres i boka *Den åpne kroppen. Om kjønnsymbolikk i moderne kultur* (1998). Med hjelp av Mircea Eliades bok *Det hellige og det profane* (2008) settes den åpne kroppen i inn i New Age kontekst ved å se på skille mellom hva som er hellig og hva som er profant, i henhold til variablene ovenfor. Dette vil her kunne gi en ny betydning av kjønn i denne religiøse retningens grunnideologi.

Likeså kan Mary Douglas fremstilling av hva som forstås å være rent og urent i boka *Rent og Urent. En analyse av forestillinger omkring urenheter og tabu* (1997), gi hjelp videre for å forstå de kjønnsbilder som trer frem i henhold til tidligere nevnte distinksjonene rent og urent. Hva som er rent og urent synes å ligge til grunn for de tradisjonelle kjønnskonfigurasjonene gjennom å se kvinnen som åpen og derigjennom som uren i forhold til mannen som iboende lukket og per definisjon ren. Vil dette ha endret seg når man setter det inn i en spirituell kontekst som sakraliserer Selvet? Dette vil bli gjennomgått grundigere i senere kapitler, men før man kan gå videre så må den metodiske tilnærmingen sees på. Men aller først må det sies noen ord om *Visjon* som analytisk grunnlag.

1.4. Metode og analyse

For å finne noe om kjønnskonfigurasjoner i alternativbevegelsens uorganiserte og uoversiktlige verden, er det her valgt å analysere en årgang av Alternativt Nettverks magasin *Visjon*, som hevder å være et talerør for det som rører seg innen alternativbevegelsen som sådan. Samtidig er det interessant å se på hvilke tanker og holdninger som gjennom et talerør som dette magasinet blir spredt til en større lesermasse. Medias rolle i en spredning av

holdninger og normer, samt den påvirkningsmakt det innehar, blir ikke uvesentlig når man ser *Visjon* som et talerør både innad og utad i et bestemt miljø. Her skal det ikke analyseres i hvor stor utstrekning *Visjon* har påvirkningsmakt, for det vil kreve en større analyse i seg selv. Men det synes både viktig og riktig å påpeke enkelte aspekter ved *Visjons* rolle som sådan.

1.4.1. *Visjon*

Først bør det her nevnes noen faktaopplysninger om magasinet for å få en bedre forståelse av grunnlaget for analysen. Magasinet oppstod i 1992 under navnet *Nettverks-nytt*, og var kun tilgjengelig gjennom abonnement. Fra og med nr 3 i 1994 endret det navnet til *Alternativt Nettverk* (*Alternativt Nettverk* nr 3 1994 s 3), samt at det samme år endret seg fra å være kun et abonnementsmagasin til å være tilgjengelig for alle gjennom løssalg i 250 av 300 Narvesen-utsalg (*Alternativt Nettverk* nr 4 1994 s 2). I dag heter magasinet *Visjon*, og er i et opplag på 15 000 eksemplarer i henhold til *Alternativt Nettverk* sine nettsider vedrørende annonsering⁶, samt at de hevder å ha lesertall på mellom 50 000 og 75 000⁷. At magasinet til *Alternativt Nettverk* har eksistert i 17 år med et relativt stabilt opplag siden magasinet kom ut i Narvesen, tyder på at det har verdi og troverdighet for et ganske stort publikum.⁸ Samtidig så arrangere *Alternativt Nettverk* Den store Alternativ Messa i Oslo hver november og april, samt mindre messer i alle store byer. Den store Alternativmessa hadde i 2007 besøkstall på 18 000 i henholdt til sine egne nettsider.⁹ Tall for 2008 er ikke offentliggjort. Her må man kanskje ha i mente at *Alternativt Nettverk* innehar en dobbeltrolle som både messearrangør og magasinutgiver. Hvorvidt dette påvirker og/eller styrer hverandre, samt hvilke markedsmessige og økonomiske hensyn som her tas er uvisst. Men det er ikke til å stikke under en stol at eierinteresser og økonomiske interesser kan spille en rolle også i dette magasinet, og bør kanskje ikke betraktes som å være helt nøytralt og fullstendig representativt for alternativbevegelsen. Samtidig kan det synes å være verdt å merke seg at av 88 artikler i denne årgangen, så er 21 skrevet av mennesker som også var representert på messa 21. – 23.

⁶ *Alternativt Nettverk Annonsering* <http://www.altnett.no/Arkiv/11030> [11.10.2008]. Dette opplagstallet synes å være relativt stabilt når man ser at det samme opplagstallet er oppgitt i artikkel *Alternativt nettverk i 10 år i 2002* av Øyvind Solum 10.1.2008 <http://www.altnett.no/Magasinet/9266> [14.4.2009]

⁷ *ibid*

⁸ Det er verdt å merke seg at *Visjon* har konkurrenter innen denne genren i løssalg hos Narvesen, men *Visjon* synes å være markedsledende i forhold til sine konkurrenter hvor *Meidum* oppgir et opplagstall på 12.500 eksemplarer <http://www.mediumforlag.no/> [3.5.2009], og *Ildsjelen* et lesertall på 10.000 (tall fra 2007) (opplagstall er ikke oppgitt, men kan antas å være lavere enn lesertall.) <http://www.ildsjelen.no/om.htm> [7.11.2008]. *Zodiac* er et annet magasin hvor de ikke oppgir opplysninger vedrørende opplagstall eller lesertall. De har heller ingen nettside.

⁹ *Alternativt Nettverk Den store Alternativmessen i Oslo* <http://www.altnett.no/messene/3203> [23.10.2008]

November 2008 samt flere av intervjuobjektene¹⁰ utenom *Visjons* egen redaksjon. Samtidig kan dette også sees som om at Alternativt Nettverk virkelig er et forum for miljøet, og hvor de involverte kommer til ordet på flere arenaer. Og det er nettopp det faktum at *Visjon* i stor grad er basert på innsendte bidrag som kan sees å gjøre magasinet interessant i denne sammenheng. Dette er en bevist strategi for *Visjon*, for i siste del av programerklæringen sier de at:

Vi opplever at mangfoldet og forskjellene kan være en ressurs. Ved en fri meningsutveksling kan vi lære å verdsette de fasetter som andre representerer, samtidig som vi lar oss utfordre til å gå videre i vår egen utvikling. Grupper og enkeltpersoner med forskjellig erfaringsbakgrunn og livsanskuelse må lære seg å kommunisere for at vi skal finne nye utviklingsveier. De som skriver i magasinet VISJON, kan ofte være uenige både med oss i redaksjonen og hverandre. Artikkene står derfor for forfatterens egen regning, og med en slik åpenhet håper vi å unngå nye former for dogmatisme eller fundamentalisme. (*Visjon* 1/2008 s 4)

Dette kan være en forsikring om at de tanker og holdninger som kommer til uttrykk er gjeldende for alternativbevegelsen som sådan, men det vil her gjennom denne analysen for sikkerhets skyld bli presisert når det er ansatte i *Visjons* redaksjon som skriver, eller om det er innsendte bidrag. Når man nå har sagt litt om objektet for analysen, må man ta for seg valg av metodisk tilnærming.

1.4.2. Medieanalyse som verktøy

I og med at det i denne sammenheng blir brukt en analyse av et medierende format som *Visjon*, synes det her å være metodisk riktig å bruke medieanalyse som et multiverktøy for å avdekke ikke bare meninger som ligger opp i dagen, men også de meninger som ligger, av varierende grad, skjult. Medieanalyse er hensiktsmessig fordi det gjennom flere vinklinger gir en totalanalyse av mediets uttrykk. Analyse av teksten alene kan gi et uttrykk, av bare bilder et annet, layout et tredje uttrykk, og igjen en analyse av hvem som står bak det fjerde, osv, osv. En medieanalyse av flere uttrykk en ett, kan avdekke mer informasjon, og gi et mer nyansert bilde av hvilke kjønnsbilder som trer frem.

Samtidig ville det i en medieanalyse ha vært ideelt å analysere alle sider av modellen sender – budskap – mottaker. Dette er en meget forenklet fremstilling av den tradisjonelle kommunikasjonsmodellen som ligger til grunn for all medieanalyse. Men det blir i denne sammenheng, ikke bare for omfattende å ta for seg alle sider, men også vanskelig i og med at hvem som er mottaker ikke er kjent. Det foreligger så vidt jeg vet ikke en leseranalyse vedrørende *Visjon*, og om Alternativt Nettverk har foretatt en slik analyse, så er den ikke

¹⁰ Alternativt Nettverk Den store Alternativmessen. Program http://www.altnett.no/11330/Program_Oslo-08.doc [11.11.08]

offentliggjort. Vi kan kanskje anta at lesergruppen for *Visjon* speiler miljøet ellers i alternativbevegelsen med at det er en større andel kvinner enn menn som er i lesergruppen, trolig da likelydende prosentvis fordelt som i Ahlins analyse. Vi kan også anta at leserne i denne gruppen er litt over gjennomsnittlig interessert i emnet, og nok kan tilhøre de innerste områdene av Gilhus og Mikaelssons sirkelmodell, altså de som har dette området som yrke eller er sterkt opptatt av det New Age står for og tilbyr. En omfattende spørreundersøkelse av leserne har i denne sammenhengen vært uhyre interessant, men vil i sitt arbeidsomfang og manglende tilgjengelighet til mottakergruppen, ikke være mulig for denne oppgaven.

Senderaspektet har jeg så vidt vært inne på når det gjelder *Visjons* dobbeltrolle. Samtidig vil et fokus på avsendersiden avdekke noe om hvem som snakker om hva og hvilke tema som er interessante, og om kjønn er noe som opptar dette nettverket overhode. Men igjen så blir dette for omfattende. Det er i denne sammenheng tilstrekkelig å holde et våkent øye med hvem sier hva om kjønn. Her vil det legges vekt på om det er en mann eller en kvinne som gir uttrykk for de meninger og holdninger som kommer frem. Samtidig blir det vektlagt om hvorvidt det er *Visjons* redaksjon eller andre enkeltstemmer som kommer til uttrykk.

1.4.3. Metodevalg

I denne analysen vil hovedfokuset ligge i budskapet, og her vil bli lagt vekt på både tekst- og billedanalyse for å finne ut noe om hvilke kjønnskonfigurasjoner som kommer til uttrykk. En tekstanalyse vil kunne avdekke dette, men etter min mening vil en analyse av det skrevne ord alene i et magasin som *Visjon* ikke vise det totale kjønnsbilde. I et magasin er bilder vel så viktige som teksten. Hvilke bilder som blir brukt generelt, og ledsager de forskjellige artikler spesielt, vil enten kunne gi et annet uttrykk enn teksten eller kunne støtte opp om tekstens innhold. Likeså synes magasinets forsider interessant i og med at det er disse som bidrar til beslutningsprosessen om hvorvidt det blir kjøpt eller ikke, samtidig som det gir et sterkt bilde utad hva nettverket står for i det øyeblikk mennesker går forbi salgshyllen på Narvesen og fanger bevisst eller ubevisst de uttrykk som strømmer mot en.

For å avlese det budskapet som kommer til uttrykk i *Visjon* vil det her bli foretatt en analyse av tekstens argumentasjon og en narrativ analyse av de historiene bildene forteller. Disse to analytiske tilnærmingene til en medierende kanal vil kunne gi et inntrykk av hvilke kjønnskonfigurasjoner som kommer til uttrykk. Hvordan dette vil bli gjort, vil bli utdypet i neste kapittel. Men først må analyse materialet begrenses.

1.4.4. Avgrensning analysegrunnlag

Som nevnt har jeg her valgt å fokusere på tekst og bilder i en årgang av *Visjon*. En analyse av et magasins uttrykk over tid er interessant for å kunne få et inntrykk av bredden i de forskjellige stemmer som kommer til uttrykk. Med det mener jeg at det her ikke er nok å analysere kun et magasin fordi det ikke vil gi et godt nok grunnlag. Samtidig kan analysematerialet fort bli stort, så i denne omgang har valget falt på en årgang som analyseobjekt. For å se hva som kommer til uttrykk i dagens samfunn, vår samtid og det mest aktuelle, har jeg valgt den siste komplette årgangen som er 2008.

For å kunne gjøre en god nok analyse må analysegrunnlaget avgrenses for å eliminere bort det som i denne sammenheng ikke er interessant å bruke i forhold til kjønnskonfigurasjoner. Når det gjelder artiklene så begrenser jeg meg til de artikler som omhandler kjønn i større eller mindre grad, og som vil gi et bilde av hvilke kjønnskonfigurasjoner som fremstår. Av 88 artikler er det her valgt ut til sammen seks artikler som sier noe om hvilke kvinneforståelser som fremstår. Tre av artiklene er innsendt av kvinner i alternativbevegelsen. I tillegg er det her tre artikler som formidler kjønnskonfigurasjonen ut i fra mannens ståsted. En av de siste artiklene er skrevet av en ansatt i *Visjons* redaksjon, mens de to andre er skrevet av en frilansjournalist som er fast tilknyttet til *Visjon*. Til sammen intervjuer de fem menn som gir uttrykk for tanker omkring kjønn. Her er det altså syv stemmer som kommer til uttrykk, mens det på kvinnesiden er bare tre stemmer som kommer til uttrykk. I årgangen er det to artikler som med første øyekast synes å skulle høre hjemme her, men er ikke tatt med i og med at de ikke sier noe bestemt om kjønn. De omtaler henholdsvis familieterapi og intimitet, men den førstnevnte omhandler terapiteknikk og den sistnevnte spiritualitet som et grunnlag for intimitet, og er uten noen referanse til kjønn.¹¹ Se for øvrig inndeling av artikler etter tema i vedlegg to.

Likeså vil billedanalysen, bilder i artiklene og på forsidene, kun omhandle bilder hvor kjønn blir fremstilt på en eller annen måte. Her er det med hard hånd tatt bort fra analysen bilder som ikke sier noe om kjønn. Bilder av natur, dyr, religiøse symboler, gjenstander, forsider på bøker, osv, er tatt bort fra analysen. Bilder fra reiser som til Goa og Zegg er tatt bort for de bærer preg av enten å være reisebrosjyrebilder eller private ferieminnbilder. Bilder av stjernetegn er kjønn, men er tatt bort for ikke å forville seg inn i en større astrologisk analyse. Portrettfotoer er også tatt bort for det lite å hente i bilder som stort sett

¹¹ Dette gjelder artikler av Charlotte Rudenstam "På plass i familien" (*Visjon* nr 1/08 ss 60-61) og Osiris Montenegro "Kjærlighetens kraft" (*Visjon* nr 6/08 ss 34-36)

bærer preg av å være passfotolignende. De som ikke har dette preget kunne ha vært interessant, men da kan man fort komme i konflikt med hensyn til personlige individuelle fremstillinger av fotoobjektet selv, og her bør man trå varsom for ikke å bli injurierende. Alle bilder av barn er også tatt bort. Så det man ender opp med her er illustrasjonsfotoer som på en eller annen måte viser kjønnskonfigurasjoner. Av totalt 213 bilder i årgangen, inkludert forsider, så ender jeg opp med et analysegrunnlag på 41 illustrasjonsfotoer. Unntaksvis er noen av de mer nøytrale naturbildene som innledningsvis ble eliminert bort, tatt med som underbygging av en helhet. Dette gjelder to forsider som understreker en større historie, og disse er derfor tatt med inn i analysegrunnlaget på 41 bilder. 13 av bildene er gjengitt i oppgaven som eksempler på de bilder som trer frem.

Annonser, notiser og leserinnlegg, samt det totale helhetlige layout-uttrykket, er valgt ut på grunn av begrensningshensyn, fordi en komplett analyse av hele magasinet vil kreve et større format. Av samme årsak er de økonomiske og markedsmessige rammebetingelser for magasinet utelatt. Men før vi går gang med utdyping av metodisk tilnærming og selve analysen, så er det på sin plass å ta en liten oppsummering og en gjennomgang av oppbygging av oppgaven videre.

1.5. Oppsummering, litteraturvalg og oppbygging

Her blir det altså gjennom en analyse i *Visjons* 2008-årgang, som talerør for alternativbevegelsen i Norge, forsøkt å finne indikasjoner om hvilke kjønnskonfigurasjoner som kommer til uttrykk i New Age. Primært legges det vekt på en forståelse av kjønnskonfigurasjoner i henhold til Solheim, og hennes bok *Kjønn og Modernitet* og *Den åpne kroppen* er da primærkilder. Ved hjelp av Eliades *Det hellige og det profane* og Douglas *Rent og urent. En analyse av forestillinger omkring urenheter og tabu* blir dette satt i en religiøs kontekst. Dette blir igjen satt opp i mot Hanegraaffs analyse av New Age i boka *New Age Religion and Western Culture. Esotericism in the Mirror of Secular Thought* og Paul Heelas fremstilling av bevegelsen i *The New Age Movement*. Metodisk vil hovedvekten ligge på bøkene; Peter Larsen og Liv Hausken (red). 1999. *Medievitenskap. Bind 2: Medier – tekstteori og tekstanalyse* og Kirsten Drotner (el. al.) i boka *Medier og kultur. En grundbog i medieanalyse og medieteori*.

I neste kapittel vil den metodiske tilnærmingen av analysen bli gått grundigere igjennom. I kapittel tre vil det bli en redegjørelse av Solheims forståelse av

kjønnskonfigurasjoner i henhold til boka *Kjønn og modernitet*. Her vil det bli belyst hvordan hun ser kjønnskonfigurasjoner som en dypstruktur som oppstod med modernitetens fremvekst. I kapittel fire begynner analysen av *Visjon* hvor fem artikler og flere bilder blir satt opp mot de tradisjonelle konfigurasjonene. Deretter kommer en redegjørelse for New Age i henhold til Hanegraaff og Heelas. Analyseresultatet blir deretter satt inn i en New Age – kontekst. I kapittel fem foretas en ny analyse i forhold til den åpne kroppen, i henhold til Solheim, og det hellige og det profane, i henhold til Eliade. Dette blir da satt inn i en New Age-kontekst hvor Hanegraaff og Heelas vil bli benyttet. Funn i denne analysen vil bli dratt videre til kapittel seks hvor de vil bli satt inn i en tredje analyse i henhold til distinksjonene rent og urent i henhold til Douglas teori. Til slutt kommer et kort sammendrag og en konklusjon i kapittel syv. Men først må den medieanalytiske metoden gjøres nærmere rede for før analysen kan starte

Kapittel 2 Metode

Som innledningsvis nevnt brukes det analysen av kjønnskonfigurasjoner i New Age en medieanalyse av magasinet *Visjon*. Medievitenskapen og medieanalyse har sitt opphav i semiotikkens vektlegging av at all kommunikasjon er basert på tegn og tegnsystemer i henhold til Ferdinand de Saussure og Charles S. Peirce. Dette har lagt grunnlaget for flere spesialdisipliner innen medievitenskapen som utgangspunkt for analyse av de forskjellige media og deres rolle i samfunnet, - altså hvilket budskap som kommer til uttrykk i media, samt hvem som formidler dette budskapet, og hvordan budskapet mottas av individ og samfunn, osv. Men felles for alle medievitenskapelige analysespesialiteter er at de tar utgangspunkt i tegnet og tegnsystemene slik som det gjøres innen semiotikken. Med dette utgangspunktet blir medieanalyse betegnet som tegnanalyse sett i et "utvidet tekstbegrep". Det legges vekt på at alle uttrykksmåter, det være seg det skrevne ord, bilder, fotografier, film, lyd, osv, og uansett hvilke media det er snakk om så har de som fellesnevner at de kommuniserer på samme måte som språklige tekster. Petter Larsen sier i sin artikkel "Medier og tekster" i boka *Medievitenskap* av Petter Larsen og Liv Hausken (red) (1999), at "Meddelelsene er sammenføyninger av tegn, de kan leses eller avleses, de kan beskrives og analyseres ved hjelp av en rekke generelle semiotiske begreper og modeller som i mange tilfeller opprinnelig stammer fra lingvistikken" (ibid s 19). Dermed kan medieanalyse forstås som tekstanalyse uansett hvilke media som analyseres.

2.1 Medietekster

Forståelsen av media som et utvidet tekstbegrep gjør at flere faktorer kan analyseres sammen. Ikke bare vil det tekstlige innholdet kunne analyseres, men også tekstens innhold sett i sammenheng med, og i forhold til, andre faktorer, som for eksempel at det i trykte medier vil dreie seg om bilder, layout og annet innhold som annonser, mm. Larsen sier at "Medietekster kommuniserer; de formidler meddelelser. Og alle meddelelser betyr noe, handler om noe" (ibid s 20). Medietekster har den egenskap at de er sammensatt av flere "tekstlinjer". De kommuniserer på flere nivåer, og som hver for seg må analyseres, men også sammen og derigjennom avtvinge en forståelse av den sammensatte synergieffekt i betydning. Disse *mixed media* eller "blandingsmedier", gir sammensatte betydninger som hvor en type tekst må sees som en del av en helhet, og også motsatt hvor helheten kan deles i flere tekster som

sammen igjen gir en større helhet. (ibid s 75). Det blir derfor en forskjell på en dagligdags tekstlesing som vi alle møter i hverdagen med vår bruk av media, og en analytisk tilnærming hvor tekster skilles ut. Ubevist så fanger vi som forbrukere av media opp mer enn det som ligger i en vanlig lesing av tekst, men med en medieanalyse vil man kunne bevisstgjøre dette, og finne de dypere og til dels skjulte meninger. Når man da ser disse medietekstene i lys av den kontekst de opptrer i, vil det si at tekstene får en annen mening enn en enkel gjennomlesning, når man tar i betraktning hvilke media den opptrer i og hvilket miljø den retter seg mot. En medieanalyse tar hensyn til disse ”eksterne forhold” som påvirker tekstens tolkning i og med at disse forholdene vil ha avgjørende betydning for hvilken mening som blir lagt i den (ibid s 29). Hvilke analytiske grep man bruker i avlesningen er avhengig av hva slags informasjon man er ute etter å avdekke i henhold til forskningsspørsmålet. I denne sammenheng er det hvilke kjønnskonfigurasjoner som kommer til uttrykk i *Visjon* både i tekst og bilder. Her er jeg ute etter å finne både hva som blir sagt i klartekst og hva som synes å være bevisste og ubevisste dypstrukturer som kan bli avdekket gjennom en kombinert analyse av både tekster og bilder.

2.2. Metodisk tilnærming

Visjon er ganske unik som tidsskrift. Her er de aller fleste artikler skrevet av individer i miljøet som ikke har en redaksjonell ”forpliktelse” hverken økonomisk eller interessemessig i form av ansettelsesforhold eller annet. Her kan unntaket være de artikler som er skrevet av *Visjons* redaksjonelle stab.¹² Redaksjonens artikler synes å basere seg i stor grad på intervjuer og presentasjoner av andres ideologier, så alle artiklene synes, med reservasjon, å være uttrykk for individuelle meninger og holdninger. *New Age* preges av individuelle meninger om hvordan dette alternative livssynet skal leves og forstås for individet og samfunnet. Den enes mening er ikke mindre verdt enn den andres, og alle synes å mene å inneha sannheten. I artiklene kommer disse individuelle meningene til uttrykk i form av meningsytringer og *statements* snarere enn at de går inn i en større debatt. Debatten synes å utebli i og med at alle har ”rett”, og det er vanskelig å argumentere mot disse utsagnene i og med at de er forstått av alle parter, å være individuelle sanheter. Artiklene sier ikke imot hverandre på noe tema ”for

¹² I denne årgangen er 10 artikler skrevet av ansvarlig redaktør Øyvind Solum, 21 artikler er skrevet av fast ansatt journalist Eirik Svenke Solum, og 4 artikler er skrevet av fast tilknyttet frilansjournalist Anders Aubert. Dette gir en total på 35 artikler skrevet av mennesker med redaksjonell tilknytning av totalt 88 artikler i årgangen.

alle er jo egentlig enig” om at det er flere veier til sannhet, selv om noen artikler synes å uttrykke en konsensus i henhold til enkelte mål, for eksempel innen miljøspørsmål. Derfor kan disse artiklene sees som uttrykk fra den enkelte om den enkeltes livsanskuelse snarere enn deler av en større debatt. Disse *statements* forteller en historie om hvordan dette nye livssynet kan forstås og settes ut i praksis. Men viktigst synes det for meg at de forteller noe om den enkeltes individuelle syn på verdier, normer, moral og verdensanskuelse. Disse fortellingene blir bare satt i system i *Visjon* som en medierende kanal hvor de kommer til uttrykk. Ved å se de individuelle fortellingene opp i mot hverandre, eller retttere sagt på siden av hverandre, så skulle hver enkelt stemme i *Visjon* få komme bedre til uttrykk i analysen. Meningene de uttrykker preges av en felles grunnleggende forståelse av at spiritualitet er veien å gå for å oppnå en høyere bevissthet og dermed en ny tidsalder. Forskjellene ligger i argumentasjonen. I denne sammenheng er det nettopp den argumentasjonsanalytiske tilnæringsmåten som blir interessant i og med at en argumentasjon peker på noe. I henhold til Kirsten Drotner (el al.) i boka *Medier og kultur. En grundbog i medieanalyse og medieteor*i (1996) så er argumentasjon ”... sprogbrug hvor afsenderen direkte eller indirekte søger at vinde modtagernes tilslutning [ved] en begrundet synsmåde” (ibid s 150). Videre kan man si at artiklene har en *kommunikativ intensjonalitet* som begrunner og rettferdiggjør de personlige mål i henhold til forfatterne (ibid). En analyse med fokus på det argumentative vil kunne avdekke hvilke dypstrukturer som ligger bak, og om man kan se noen annen måte å se på kjønn ved å se hvordan påstander blir legitimert.

Samtidig kan man si at hvert enkelt bilde forteller sin egen historie eller fortelling. Flere bilder satt sammen forteller en utvidet historie, og et eller flere bilder satt i en kontekst for igjen å fortelle sine fortellinger. Og i og med at det her er snakk om fortellinger så synes det som om narrativ medieanalyse må være den beste måten å se på bildene for å kunne avlese hvert enkelt bilde, flere bilder sammen, og bildene i den enkelte kontekst. En narrativ analysemodell av bildene vil ta for seg en fortellings innhold, hva den sier og hva som blir uttrykt (Larsen og Hausken s 53). I og med at det her er snakk om kun illustrasjonsfoto så er fortellingen kanskje da mer redaksjonen av *Visjon* sin historie snarere enn miljøet. Men som forum for miljøet vil den ikke være uvesentlig i og med at dette magasinet faktisk blir kjøpt, noe som innebærer en form for aksept. Petter Larsen sier det slik at ”... bildet forteller mer enn selve meddelelsen: Det forteller også noe om avsenderen, om (avsenders forestilling om) mottakeren og om meddelelsessituasjonen” (ibid s 89). Bildene forteller dermed noe om redaksjonens forståelse av kjønn, og deres forståelse av hvordan kjønn forstås innad i miljøet, i de bildene som blir brukt i et av de viktigste fora denne bevegelsen har. Når det gjelder de

trykte mediene er de preget av utstrakt bruk av bilder. Disse bildene er der ikke bare som pausefyll eller tomrom. Avsenders bruk av bilder har en meddelelse. Bruk av bilder og illustrasjoner vil alltid ha en betydning og en hensikt, om avsenderen er det bevist eller ikke. Ikke bare er bildets primære betydning hva som må analyseres, men mer viktig analytisk er dets sekundære betydning, eller dets konnotasjoner, hvor kollektive (offisielle) og individuelle (frie) assosiasjoner ligger til grunn. I en analyse av en medietekst som inkluderer bildemateriale er det de konnotative betydningene som er skjult bak den offisielle betydningen, beviste eller ubeviste, som vil være mest interessant og informativ (ibid ss 75-110).

2.3 Analyse av artiklene

Som sagt så brukes det i denne artikkelanalyse en analysemodell som tar for seg argumentasjonen i artikkelene. Drotner (el al.) henviser i boka *Medier og Kultur* til Jørgensen og Onberg, som sier at argumentasjon er ”kommunikation hvor afsender søger at vinde modtagers tilslutning til et begrundet synspunkt” (ibid s 152). De sier videre at dette innebærer at det er opp til mottaker hvorvidt han tilslutter seg utsagnet eller ikke, og er dermed dialogisk i natur (ibid). I det ligger det at det her dreier seg om underbygde påstander som både har belegg og hjemmel. En slik analyse vil kunne avdekke hva som egentlig blir påstått, og på hvilket grunnlag (ibid s 155)¹³.

For å finne ut hva det er som egentlig blir sagt må det for det første avdekkes hva påstanden er. Med det for øyet er det ønskelige her å finne ut hvilken påstand man vil ha oppslutning om. For det andre blir fokuset satt på hvilket belegg som ligger til grunn for påstanden, og for det tredje er det interessant å se hvilken hjemmel som kobler belegget til påstanden. Forskjellen mellom belegg og hjemmel definerer forfatterne som at belegg er en konkret begrunnelse, mens en hjemmel er en mer generell rettferdigjørelse av en påstand. (ibid ss 152-153). Denne vinklingen i analysen vil kunne avdekke de implisitte og eksplisitte normer og verdier som ligger til grunn for en påstand. Her er det vesentlig å holde øye med ytterligere tre argumentasjonstekniske hjelpemidler; Styrkemarkøren som kan virke både styrkende og svekkende for argumentet; gjendrivelse som vil foregripe eventuelle motargument og; ryggdekningsbegrepet som trår i kraft når det føles nødvendig med ekstra

¹³ Den samme analysemodellen kan også brukes for å kritisere en tekst for å se om argumentasjonen bak en påstand holder vann, er riktige, osv. Analytisk kritikk vil ikke bli benyttet her og er derfor ikke gjort ytterligere rede for.

underbygging av påstanden (ibid ss 153-154). I disse artiklene er det i denne sammenheng nødvendig å ta utgangspunkt *hovedpåstanden* i og med at det i disse artiklene blir gitt uttrykk for mange meninger samtidig. Men det ville bli for omfattende å ta alt her. Med utgangspunkt i at hovedpåstanden vedrørende kjønn, vil man allikevel kunne finne de verdier og normer som kommer til uttrykk i den verdensanskuelsen som kommer til orde i *Visjon*. Men som vi skal se nå så kan bildene fortelle sin egen historie

2.4. Analyse av bildene

Bilder innehar en egen tekst, og det forteller sin egen historie. Alle bilder innehar flere betydninger alt etter hvem som skaper, bruker og ser bildet. Fotografier kan forstås som en representasjon av virkelighet, selv om de i høyeste grad kan ha kunstneriske uttrykk i og med at de innehar fotografens syn på virkeligheten. Som Hausken sier det så er de like ” ... ’unaturlige’ og ’konstruerte’ som alle andre bilder ...” (Larsen og Hausken s 96), men i og med at de er fotografier så har konvensjoner tillagt konnotasjonen, forstått som medbetydning, som om de representerer virkeligheten. Hausken skiller mellom to forskjellige lesinger av bildet; den offisielle og den individuelle. Den offisielle lesingen av et bilde forstås som den betydning det tillegges ut i fra meddelelsessituasjonen, mens den individuelle lesingen er i større grad farget av private assosiasjoner. Mellom disse ytterpunkter er det forskjellige grader av frie assosiasjoner eller konnotasjoner. Det er nettopp de frie konnotasjonene bak den offisielle konnotasjonen som må avdekkes ved en bildeanalyse. De offisielle betydningene viser de allment aksepterte normene og verdiene i samfunnet som er klart formulert, men som Hausken sier videre så kan en analyse av bildene

... gi innsikt i de delene av ideologien og livsstilen som er blitt til ubeviste vaner, reaksjonsmønstre og holdninger, og i alle ønsker og behov som ikke blir oppfylt. Leses bildene med denne synsvinkelen, forteller de ikke bare om avsenderens beviste forestillinger om seg selv og verden. De gir også innsikt i det som ennå ikke er blitt, eller ikke lengre er, bevisst. (ibid s 109)

Bildene vil altså kunne gi en forståelse av de normer, verdier og holdninger som både ligger opp i dagen og som bevisste eller ubevisste dypstrukturer

Jostein Gripsrud viser i artikkelen ”Semiotics: Signs, codes and cultures” til Roland Barthes¹⁴ forståelse av forholdet mellom tekst og bilde. En tekst kan forankre et bilde og lede leseren i en bestemt retning i forhold til betydning. Samtidig kan også et bilde forankre en tekst slik at leseren får en bestemt tilleggsforståelse av en tekst (Gillespie og Toynbee 2006 s

¹⁴ Jostein Gripsrud viser her til Roland Barthes artikkel *The rhetoric of the image* (1977/1964)

32). Dette innebærer at det ikke er uvesentlig, som også Larsen sier, hvilke bilder som blir brukt og i hvilken sammenheng. De vil enten kunne understreke og forankre en tekst, men også like gjerne gi en motstridende forståelse av teksten. Det samme forholdet vil også gjelde tekstens konnotasjon av bildet.

Når det kommer til bruk av bilder så blir en analyse av forsiden ekstra interessant. "Three to five seconds" sier Mary W. Quigley i artikkelen "Magazine Cover Roulette. What Sells, What bombs", og videre: "That's the time the average reader spends scanning a magazine cover before deciding whether to buy the issue" (Biagi 1989 s 61). Kun tre til fem sekunder tar det altså til vi som forbruker avgjør hvorvidt et magasin er fristende nok til å kjøpes. I det vi *skanner* bladhyllene på Narvesen gjør vi oss raskt opp en mening om bladenes innhold og attraksjon, om innholdet slår an en følelsesmessig streng hos oss, og om det er noe som vi rett og slett bryr oss om å bruke tid på å lese. Utvelgelsesprosessen går raskt og i stor grad ubevisst. På grunn av kvinner og menns kjøpemønster handler kvinner flere magasiner enn menn, - ganske enkelt fordi de shopper mer, sier Quigley (ibid). Men hva får en potensiell kjøper til å plukke opp akkurat *dette* magasinet. Teoretisk sett er det flere nøkkelfaktorer. Allment akseptert innen bransjen synes bruk av foto å være viktig, for bildet er det første som trekker oppmerksomheten mot bladet. Kjendiser er blikkfang som trekker godt, men om det ikke er aktuelt så synes det som om bilder av ansikter, spesielt av kvinner, selger bedre enn ansiktsbilder av menn. Det må også gi inntrykk av å være et så realistisk bilde som mulig, og som kjøperen kan forholde seg til. Det neste som er viktig er *cover lines*, det vil si de overskrifter man finner på forsiden som vil skape ytterligere kjøpeinteresse. Det trenger ikke å være samsvar mellom tekst og bilde i og med at teksten viser til flere forskjellige emner, men en viss forankring understreker attraktivitet. Uansett hvilke budskap som selges i magasininform så er forsiden viktig for om det er interessant å finne ut hva som står i det (ibid ss 61-66). Hvilke bilder som står på forsiden til *Visjon* blir derfor ikke uvesentlig. Sett i forhold til kjønnsforståelse blir også forsiden viktig sett ut fra at de speiler en holdning eller norm som er attraktiv for kjøpergruppen. Et magasin som *Visjon*, som har vært aktivt siden 1992¹⁵, har ganske sikker erfaring på hva som selger til den tenkte målgruppen, og hva de velger er sikkert bevisst. Hva forsiden sier om kjønnskonfigurasjoner vil derfor kunne si noe om hva som er allment akseptert budskap både for avsender og mottaker.

Rent praktisk har en analyse av et bilde tre steg i følge Hausken; for det første er det den primære betydning hvor man må starte med å beskrive bilde og identifisere elementer av

¹⁵ Under forskjellige navn som nevnt tidligere.

bildet (avbildning). Deretter kommer den sekundære betydning hvor man identifiserer medbetydninger eller konnotasjoner. Til sist så må man prøve å forklare hvorfor det sier det det gjør sett ut i fra meddelesesituasjonen. Her settes altså fokus på konteksten (Larsen og Hausken s 93). Skjematisk er det denne fremgangsmåten som blir brukt her i forhold til analysen av bildene. Men her har jeg en todeling av det siste punktet. Her blir det sett på både den konnotasjon som eventuelt ligger der i forhold til forståelsen om tradisjonelle kjønnskonfigurasjoner, men også en tolkning i forhold til de konnotasjoner som følger med New Age. Målet er å finne et mønster i bildene i seg selv, for deretter å settes i sammenheng med analysen av artiklene, og som dermed kan si noe om kjønnskonfigurasjoner. Detaljerte analyseskjema ligger her som vedlegg fire, mens bare essensen av analysen blir tatt med i oppgavens tekstdel.

2.5. Analytiske problemer

I og med at all medieanalyse handler om tolkning av tegn så innebærer dette visse problemer med objektivitet. Et hvert budskap og tegn er kodet fra avsender, og i og med at en avlesning vil være avhengig av en personlig dekodning, vil resultatene nødvendigvis bli partisk. Hva et individ forstår med et begrep eller et bilde vil måtte avvike fra en annens i og med at hele ens individuelle livserfaring ligger til grunn for tolkning. Konnotasjonsfokuset vil alltid måtte innebære tolkningsforskjeller i og med at medbetydning vil være avhengig av persepsjon. Problemet oppstår allerede ved forståelsen av terminologien innen New Age. I et livssyn med så mange forskjellige individuelle forståelser er det umulig å finne fasitsvar. Det må bare kunne bli en formening ut i fra min forståelse av litteratur om emnet. Likeså vil bildetolkninger inneha personlige konnotasjoner vedrørende kjønnskonfigurasjoner, til tross for en etterstrebelse av et så objektivt syn som mulig. Men man er uansett et produkt av det samfunn man lever i.

2.6 Analyse av *Visjon*

Før vi går videre skal jeg kort sammenfatte hvordan analysen av *Visjon* vil foregå. Tekstene analyseres ut i fra en argumentasjonsanalyse med vekt på hovedpåstand, belegg og hjemmel. Med et blikk på argumentasjonstekniske element som styrkemarkører, gjendrivelse og ryggdekning bør man kunne finne artiklenes implisitte og eksplisitte normer og verdier.

Analysen vil samtidig ta for seg de illustrasjonsbilder som *Visjon* bruker ved å benytte narrativ analyse. Hvert enkelt bilde i analysegruppen blir analysert skjematisk ved først å se på primærbetydning, deretter sekundærbetydning, for deretter se på konnotasjoner både i henhold til tradisjonelle kjønnskonfigurasjoner og New Age. Bildene vil i studien bli satt i sammenheng med hverandre og mot det tekstlige innholdet. Men før analysen blir satt i sving, må det gjøres rede for den grunnleggende teorien som resten av oppgaven hviler på, nemlig Solheims forståelse av tradisjonelle kjønnskonfigurasjoner og hvordan de oppstod.

Kapittel 3 Tradisjonelle kjønnskonfigurasjoner

Nå når den metodiske tilnærmingen til analysen er klar så er det på tide å se litt nærmere på hva jeg ser etter i magasinet. Som nevnt tidligere er det de tradisjonelle kjønnskonfigurasjonene som Solheim presenterer i sin bok *Kjønn og modernitet* som ligger til grunn for analysen. Her tar hun for seg de kjønnskonfigurasjoner som oppstod i forbindelse med opplysningstidens, modernitetens og kapitalismens fremvekst. Denne sosiale og historiske endringsprosess brakte med seg to grensemarkeringer; skillet mellom familie og arbeidsliv, sett som hushold og markedssfære, og skillet mellom den private og offentlige, sett som intimsfæren og samfunnspolitisk deltakelse (ibid s 19). I utskillelsen av en borgelig privatsfære vokste det frem en forståelse av kjønn som to forskjellige, men allikevel like individ med klart avgrensede områder i samfunnet. Dette ligger til grunn for Solheims forståelse av de dypstrukturelle referanserammene for kjønnskonfigurasjonen som vi skal se her.

3.1. Modernitetens fremvekst

Dagens kjønnsfigurasjoner kan sees som en tradisjon og et produkt av modernitetens fremvekst. Hva som er mannlig og kvinnelig er i følge Solheim hverken allmennkulturell eller ahistorisk, men en symbolsk figurasjon som har oppstått ”... i en bestemt historisk kontekst, og som er uløselig knyttet til fremveksten av en bestemt samfunnsorden” (ibid s 17). Denne tradisjonelle forståelse av kjønn innehar en dypstruktur hvor referansen ikke alltid synes å komme klart frem i dagen, eller kan ha mistet sin symbolske forklaring i dag. Solheim mener at denne symbolske tradisjonen har fulgt oss inn i den postmoderne æra som en grunnleggende idé (ibid s 18).

Solheim definerer moderniteten som ”... en særskilt samfunnsmessig og kulturell formasjon som oppstår i Europa rundt midten av 1700-tallet, og som oppviser et sett av bestemte historiske kjennetegn” (ibid s 24). Videre sier hun at når hun bruker begrepet ”det moderne” eller ”modernitet” så bruker hun de som ”... betegnelser på den nye samfunnsordenen og det kulturelle verdensbildet som vokser frem igjennom opplysningstidens Europa, og som fortsatt kan sies å danne et hovedgrunnlag for den vestlige kulturform og samfunnsforståelse” (ibid). Moderniteten preges av borgerskapets fremvekst og etablering, og hvor det kapitalistiske frie marked erstattet førmodernitetens husholdsøkonomi.

Føydalherresystemet blir etter hvert avskaffet og erstattet med mer autonome borgere. Opplysningstiden brakte med seg en helt ny samfunnsorden hvor nye ideer og holdninger fikk rotfeste. Med fremveksten av borgerskapet kom ideen om det frie mennesket samtidig som det er naturgitte forskjeller mellom mennesker, og da spesielt kjønn. Begrepet det frie mennesket ble koblet opp mot økonomi og privat eiendomsrett, og dermed ble definering av mennesket nært knyttet opp mot kapitalismens fremvekst. Fremveksten av et sterkt borgerskap førte til en splittelse mellom familie og økonomi som førte til endrede kjønnsstrukturer. Her ble det skapt et skille mellom det private og offentlige, hvilket vil si at det blir et skille mellom intimsfære og samfunnspolitisk deltakelse. Samtidig ble det skapt et skille mellom familie og arbeidsliv, det vil si et skille mellom hushold og markedssfære (ibid s 19). Økonomi blir skilt ut som en egen enhet, og dermed ikke integrert i det samfunnsmessige flerdimensjonale samfunn som preget den før-moderne husholdsøkonomien. Produksjonsliv og varebytte avgrenses fra hushold og familie, og den reproduktive og private familiesfære blir avgrenset for å kunne beskyttes fra endringer i marked og politikk. En kapitalistisk verdiproduksjon dreide seg om forvaltning og akkumulasjon av kapital, og Solheim sier at dette krevde en fristilling fra "... husholdsøkonomiens avgrensede produksjons- og eiendomsforhold..." (ibid s 79). Kapital måtte bli fristilt fra husholdet, og denne bevegelige kapitalen måtte forvaltes. I og med at kvinner juridisk sett ikke kunne stå som privateiere kunne de heller ikke fungere som kapitalforvaltere, og de ble dermed ekskludert fra det økonomiske markedet på grunn av den manglende juridiske myndigheten. Mannen hadde kontroll over penger og eiendom selv om kvinner bidro med betydelige formuer, i for eksempel medgift (ibid s 76-82).

3.2. Lik, men allikevel ikke lik

Privat eierskap over eiendom er premisset for kapitalismens fremvekst, men blir også grunnlaget for ideologien om det frie og autonome mennesket. Individualismen som borgerskapets kulturelle revolusjon, tuftet på nettopp kapitalismens gjennombrudd i og med den enkeltes herredømme over egne eiendommer, skapte det frie mennesket, og dermed individualitet. Frigjøringen fra føydalherresystemet skapte en forståelse om det frie autonome mennesket som da i første rekke dreide seg om mann tilhørende borgerskapet med privat råderett over eiendom. I og med at kvinnen ikke kunne eie, ble hun heller ikke sett på som lik. Fra å være en deltaker i verdiproduksjonen i den førmoderne markedsøkonomien, ble hun nå

sterkere differensiert fra mannen i en ny symbolmettet kjønnsforståelse. For det første er denne kjønnsforståelsen bygget på opplysningstidens grunnleggende prinsipp om fundamental likhet for alle. Men for det andre så innehar denne kjønnsforståelsen en idé om en grunnleggende naturlig forskjell mellom kjønnene som to komplementære, men uoverskridelige motsatte skikkelser. Her sees den naturlige forskjellen som naturlig skapt, altså med utgangspunkt i kvinnens evne til å bære barn.

I følge Solheim blir den maskuline borgelige identitet basert på "... et kulturelt premiss om kvinners umyndighet og formelle eiendomsløshet" (ibid s 83). Kvinners tap av den verdiproduerende rolle de hadde spilt innen husholdsøkonomien skaper et maskulint herredømme legitimert i økonomiske hensyn, og som henviser kvinner til den intime sfære innen det kapitalistiske system. (ibid ss 82-85). Denne modernitetens kjønnskonfigurasjon mener Solheim står frem som en "... fundamental ontologisk kategori ..." (ibid s 48) som ser kjønnsforskjeller som naturlig betinget, og blir til en fundamental sammensmeltning av den biologiske betingede forståelsen av forskjellighet og en sosial symbolsk konstruksjon. Kjønnsdifferensiering blir iboende og dermed sett som fastlagte.

3.3. Den "revolusjonær treenighet"

I denne endringsprosessen vokser det, som sagt, frem et skille mellom privatliv og offentlighet. I første omgang dreier det seg om et skille mellom borgerskapet og det politiske herredømme, der vil si den personlige kongemakten. Solheim henviser her til Habermas som sier at "... det borgelige samfunn konstituerer seg som motstykke til øvrigheten" (ibid s 87). Privatsfæren sees som et selvstendig sosialt og økonomisk område som ikke bare omfatter familien, men hele den privatøkonomiske sfæren. I henhold til Solheim oppstår det dermed en helt ny offentlighet bestående av privateiere uten politiske siktemål som skiller seg fra øvrigheten (ibid ss 86-88).

Ut av denne nye offentlighet fremtrer en ny ideologi som har fokus på likhet/universalisme og dannelse/selvutvikling, og på et selvstendig menneske som er fristilt fra "... tradisjonell autoritet, standsmessige privilegier og en (gude)gitt hierarkisk orden", i henhold til Solheim (ibid s 88). Ideologi om privat råderett over eget liv og eiendom brakte med seg et fornuftsbegrep som ble forstått som "... evne til selvstendig resonnement og kritisk refleksjon" (ibid). I og med at det var menn som hadde privat råderett over eiendom førte dette til at kvinner som økonomisk avhengige personer ikke ble tilegnet fornuftsevne.

Solheim kaller den nye ideologien som vokste frem ”en revolusjonær treenighet” som danner det moderne menneskesynet i Europa under opplysningstiden. Denne treenighet innebærer kontraktfrihet gjennom ”... likhet/frihet, rasjonell dømmekreft og personlig selvutvikling” (ibid s 89). Det nye handels- og finansborgerskapet og den profesjonelle middelklassen som lenge stod som ”... bærere av den moderne sosiale orden”(ibid s 69).

Familien trer fram som arnested for denne dannelsesprosessen av dette nye autonome mennesket. Barnet blir satt i sentrum, og hvor moderskapet sees som ”... den grunnleggende – og naturlig – sosialisering sin instans” (ibid s 93). Fra å delta aktivt i produksjonsrettet og verdiskapende arbeid har kvinnenens rolle endret til å bli en moderlig og følsom omsorgsskikkelse som egner seg selv til ektemannens og barnas behov, det Solheim kaller ”the angel of the house” (ibid s 70). Solheim sier videre at: ”I motsetning til denne myke og sensible, men samtidig akk så sarte og skrøpelige kvinneligheten fremstår den borgelige mannligheten som økonomisk handlekraftig, myndig og sterk, en trygg bastion av sunn fornuft – selve *rasjonalitetens* forankring og virkelighetsgaranti.” (ibid s 71). En kjønnskonfigurasjon trer fram som skiller skarpt mellom hva som er mannlig og kvinnelig (ibid ss 67 – 85).

3.4. Hustrumoren

Moderskapets grunnleggende rolle utgjør et vesentlig poeng i den nye kjønnsforståelsen av det kvinnelige kontra det mannlige. Moderrollen skal nære og fostre barnet, og mannen, og kultivere mennesket i et borgelig dannelsesprosjekt (ibid s 94). Kvinnens rolle som hustrumoren trer fram. Dette oppdragelsesansvar og sosialiseringansvar sees som grunnleggende naturlig, og er en hovedårsak til at det kvinnelige ekskluderes fra den nye offentligheten og henvises til intimsfæren. Gjennom en ideologisk symbolsk rekonstruering av kvinneidealet blir familiens intimsfære sett som naturgitt. Kvinnen ble sett på som naturlig svakere enn mannen, og hvor hun oppgir sin autonomi for mannlig beskyttelse og forsørging. Kvinnen blir tilkjent universalistisk likhet slik som mannen, i og med at begge kjønn må sees som individ, men allikevel forskjellig med begrunnelse i det naturlige. Dette er i henhold til Solheim, den dobbelte diskurs hvor kvinnen i en ny symbolsk konstruksjon blir sett som frie borgere for å legitimere den tidligere nevnte revolusjonære treenighet, men som ikke-frie borgere gjennom en kontraktmessig avtale om underkastelse gjennom argumentasjon om naturgitte forskjeller og en naturlig kjønnsorden. Solheim sier at:

... ”det kvinnelige” konstitueres som selve antitesen til samfunnet som sosialt felleskap – og samtidig som det avskjermede og naturlige grunnlaget for denne sosialiteten. Det er denne symbolske motsetningen mellom det kvinnelige og samfunnsmessige, og den underliggende forbindelsen som samtidig etableres mellom disse to fenomenene, som danner selve grunnelementet i den moderne kjønnsforståelsen. (ibid s 101)

Det kvinnelige kan altså sees som en betingelse for det nye kapitalistiske samfunnet i og med kvinnens oppdragerrolle og sosialiseringsansvar, samtidig som hun ikke er tilkjent full deltagelse i det samme samfunnet. Dette er begrunnet både gjennom den ”revolusjonære treenighet” og forståelsen av kjønnsforskjeller som naturgitt (ibid ss 86 – 111).

3.5. Den erotiserte kvinnen og den puritanske kvinnen

Med romantikken, som vokste ut av opplysningstiden, kom en forsterking av disse kjønnsrollene. Solheim mener at denne perioden ikke bør avgrenses til en bestemt tidsperiode, men sees som en verdensanskuelse som oppstår i en bestemt periode og som strekker seg langt utover denne (ibid s 114). Denne perioden formulerer et fullt utviklet symbolsystem når det gjelder kjønnskonfigurasjoner. Romantikken fører med seg en ytterligere radikalisering av kjønnsdualismen gjennom ”... en symbolsk opphøyelse av hjemmet og familien som hellig og moralsk sfære i opposisjon til et verdslig og amoralsk samfunnsliv, og gjennom en omfattende estetisering og erotisering av den kvinnelige morsfiguren” (ibid s 113). I denne perioden blir altså moderskap, hustruskap og familie sterkt vektlagt. Nettopp denne ”romantiske ånd” kjennetegner det moderne, i henhold til Solheim (ibid s 114). Solheim viser til Gelpi og Massys begrep ”den moderlige sjel” hvor kvinnen blir opphøyd til nærmest å være et nytt gudebilde omspunnet med en morsmytologi hvor hun innehar en form for iboende frelse i sitt vesen (ibid s 115). Denne mytologien har sin base i de intime og kroppslige funksjoner en kvinne har, hvor morsbrystet symbolsk og fysisk settes i fokus som den sanne natur. Dette har sitt utgangspunkt i betydning amming av barn fikk som en vesentlig del av dannelsesprosjektet. Men ikke bare barna fikk nyte godt av denne omsorgen som ble representert i morsbrystet. Morsbrystet ble sett som ”... kilden til det gode, sanne og vakre” (ibid), og fikk også en spesiell symbolsk erotisk betydning hvor den følsomme mannen fikk ”næring” av kvinnebrystet. Kvinnebrystet ble et estetisk og et erotisk symbol som fremhevet beskyttelse, omsorg og de pleiende kvaliteter. Romantikken brakte med seg i følge Solheim en:

... økende vektlegging av en erotisk basert kjønnskomplesmentaritet. Mannligheten fremstår som mer solid, usårbar og sterk, samtidig som den symbolske representasjonen av moderskap og hustruskap forvandles og forskyves. Fra en mer ensidig vektlegging av fruktbarhet og reproduktive funksjoner blir bildet av kvinnen som mor og hustru over mot en skikkelse som først og fremst fremstår som åpen og mottakelig – en myk, mild og sval kvinnefigur som er tilgjengelig så vel for ektemann som for barn. (ibid s 119-120)

Viktoriatidens inntreden i siste halvdel av 1800-tallet dempet denne seksualiseringen av kvinnen noe, og en mer puritansk holdning fikk innpass. Her ble hjemmets moralske renhet fremhevet som en motpol til det avskyelige marked. Hjemmet var den naturlige sfære mens markedet ble demonisert og sett som noe unaturlig i henhold til en stadig tøffere, råere og konkurransepreget kapitalisme. Det unaturlige ved, og demonisering av, markedet førte til en vektlegging av kaoskontroll gjennom å se familien som et tilfluktssted, og ”... husets engel som samfunnets ultimate frelse” (ibid s 124). Her ser man altså en større vektlegging av hjemmets huslige skikkelse enn den erotiske kvinnen. I denne kaoskontrollen måtte også kvinnens seksualitet kontrolleres og en tiltagende vektlegging av trygghet, renhet og orden når det gjelder kvinnenes funksjon kom til uttrykk. Dette medførte også en tiltagende separasjon mellom kjønnene hvor den ”rene” skikkelsen i hjemmet ble polarisert i forhold til den ”skitne” skikkelsen som opererte i det demoniske kapitalistiske marked.

Ut over 1800-tallet endres denne kjønnskonfigurasjonen ytterligere hvor fokuset blir lagt mer på det hjemlige aspektet og hvor det foretas en av-erotisering av kvinneskikkelsen. Viktoriatidens vektlegging av en restriktiv seksualmoral og en dyrkelse av ”... den absolutte rene kvinnen...” (ibid s 125) etterfølger romantikkens seksualisering av hustrumoren. Sammen med oppblomstringen av ny-puritanske religiøse bevegelser ble jomfruelighet og dydighet kvinnens adelsmerke.¹⁶ Det kan forstås som det var en grunnleggende frykt for den kvinnelige intimiteten som gjorde at ”... en altomfattende og altetende kvinnelig seksualitet, som må kontrolleres, inngjerdes og avgrenses” (ibid s 126). Forstillinger om den monstrøse kvinne dukket opp, og måtte på nytt avgrenses inn i en privat sfære. Kvinneidealet blir konstruert opp rundt en forestilling om at kvinneligheten representerer ”... trygghet, renhet og orden ...” (ibid s 127). Dette gjør at mannen blir sterkere adskilt fra den private sfære, og etter hvert manifesterer seg selv i et mannsideal som omhandler ”... oppbrudd, transformasjon og grenseoverskridende ...” (ibid s 128).

¹⁶ Hugh McLeod forteller om kvinner, religiøsitet og kirkens rolle i modernitetens fremvekst i sin bok *Religion and the People of Western Europe 1789-1989* (1997). Dette sier han om slutten av 1800-tallet: ”Not only was religion expected to produce virgin brides and faithful wives: equally important was the belief that devout women were the best home-makers. Their gentleness would create a haven in which their husbands could take refuge from the cruel world; their loving care, combined with strict moral principles, would provide the ideal environment for growing children; and their seriousness and good sense would keep the household out of debt.” (ibid s 31)

Dette skillet mellom det private og det offentlige, og skillet mellom familie og arbeidsliv som tredde frem i den moderne kjønnskonfigurasjonen ble i samtiden alminnelig akseptert som en moralsk norm og ble gjeldende for den vestlige verden. Som Solheim sier det: "... har fortsatt å gjøre det helt fram til vår egen tid" (ibid s 130). Mannen som den usårbare og uovervinnelige som har et forsørgeransvar og kvinnen som hustrumoren, samt mannliggjøring av arbeidet og kvinneliggjøring av hjemmet, er i utgangspunktet et klasseideal som endret seg til å bli et allment samfunnsideal om kjønnes naturlige bestemmelse, og som er blitt dypt rotfestet i den vestlige kulturen (ibid ss 121 – 133).

3.6. En oppsummering

Som vi har sett av Solheims fremstilling så har dagens kjønnskonfigurasjoner sin opprinnelse i opplysningstiden begynnelse og modernitetens fremvekst. Med borgerskapets frigjøring av føydalherresystemet ble den førmoderne husholdøkonomien erstattet med kapitalismen. I og med at kvinner ikke hadde juridisk rett til å eie eiendom ble det her et skille mellom mann og kvinne bygget på tilgjengelighet til markedet. Samtidig etablertes det en ideologi om det autonome frie mennesket som ble forstått som grunnleggende lik. Men fordi kvinner var utestengt fra markedet ble en grunnleggende forskjellighet begrunnet som naturlig gitt, basert på kvinners evne til å bære frem barn. Ideologier som likhet/frihet, rasjonell dømmekraft og personlig selvutvikling ble forbeholdt mannen. Her oppstod det et skille mellom familie og arbeidsliv, altså hushold og markedssfære, og skille mellom den private og offentlige, forstått som intimsfæren og samfunnspolitisk deltakelse.

Ut av disse historiske endringene etablertes det seg markante skiller mellom kvinner og menn. Kvinnen ble henvist til familie og privatlivet, mens mannen fungerte i det offentlige rom. Kvinnen ble avgrenset til det hjemmelige domene hvor hun fikk en oppdragerrolle og et sosialiseringsansvar. Ved romantikkens fremvekst ble denne moderrollen erotisert og estetisert til å være tilgjengelig ikke bare for barna, men også for mannen. Med de puritanske ideologiene som kom med viktoriatidens inntreden ble kvinnens seksualitet forsøkt dempet og avgrenset og rensket, i en mer jomfruelig retning, og forestillingen om husets engel ble etablert.

Mannens rolle har i økende grad vært knyttet til kapitalkraftene og det offentlige liv. Den sterke fremadstormende fornuftsvesen har blitt sett som den frie borger. I romantikkens begynnelse ble mannsidealet "the man of feeling" som kvinnen nærhet med sitt bryst så kvinnens emosjoner ble en del av mannen. Viktoriatiden avgrensning av den monstrøse

kvinnen, forkastet denne ideen og skapte sterkere skiller mellom kjønnene. Dermed ble det etablert et mannsideal som den uovervinnelige, grensesprengende verdenserobreren, og kvinnen som "husets engel" ble etablert.

Modernitetens forståelse av kvinner og menns naturgitte forskjellighet er den symbolske referansen dagens dypstrukturelle kjønnskonfigurasjoner tar med seg videre. Og det er nettopp denne forståelsen av kjønn som blir tatt med videre når man tar fatt på første analyse av *Visjon*.

Del 2

Kapittel 4 Analyse i henhold til tradisjonelle dypstrukturer

Nå når man har en formening om hva som menes med kjønnskonfigurasjoner, og sett hvordan de blir forstått, kan analysen starte. I 2008-årgangen av *Visjon* så er det seks artikler som gir uttrykk for et kjønnsbilde. Av disse artiklene er det fem som tar for seg kjønnsroller eksplisitt, mens en gir et mer implisitt uttrykk om kjønn¹⁷. Den siste blir analysert i kapittel fem, mens resten blir tatt for seg her. Her blir først de to artiklene som kvinner har skrevet analysert i forhold til de tradisjonelle dypstrukturene som Solheim presenterer, for deretter å se på de tre som er skrevet av, og omhandler menn. Fire bilder er her med som eksepler på bildeanalysen satt opp mot den tradisjonelle dypstrukturen. Hver enkel artikkel blir her analysert ut i fra argumentasjonsmodellen hvor det etter en presentasjon av artikkelen blir analysert hva som er påstanden og hvordan den underbygges. Hvilke bilder som ledsager teksten er her nevnt for å forankre teksten (se 2.4.). Deretter blir artiklene satt opp mot Solheims forståelse av tradisjonelle dypstrukturer før det tas fatt på bildene. Bildene blir da analysert ut i fra Hauskens modell om primærbetydning, sekundærbetydning og så kontekstuell konnotasjon, - her i forhold til Solheims forståelse av kjønnskonstruksjoner. Vær oppmerksom på at selve analysen ligger i vedlagte skjema, og at det her er kun utdrag (essensen) som blir tatt med. Til sist blir de kjønnsforståelsene som kommer frem satt inn i en New Age kontekst hvor dualitets-holisme står i fokus. Til slutt blir det en vurdering og oppsummering av funn. Her er det nå grunnlag nok til å gå rett på sak.

4.1. Sankt Birgitta

Den første som kommer til uttrykk er Eli Helland med artikkelen ”Den hellige Birgitta” (*Visjon* nr 1 2008 ss 12-14). Hun fremhever Den hellige Birgitta av Sverige (1303 - 1373) som et kvinnelig historisk forbilde. Birgitta ble utnevnt av paven i 1999 til skytshelgen (en av Europas tre), og ble dedikert til å være *familiens* skytshelgen. Helland går i korte trekk gjennom Birgitta av Vadstenas livshistorie, og her repeteres de i korte trekk; hvordan hun som ung ønsket å gå i kloster, men ble giftet bort som 13-åring; hvor hun videre lever som husfrue

¹⁷ Chameli Ardagh, ”Manifest for indre glød!” (*Visjon* nr 6 2008 ss 76-77)

på Ulvåsa med mann og åtte barn; hvordan hun lengtet å tjene Gud; og etter flere pilegrimsreiser gikk i kloster sammen med sin mann. Etter hans død begynner Birgitta å motta åpenbaringer (ca 700 i tallet) som hun skriver ned, og blir dermed Sveriges første kvinnelige forfatter. Disse åpenbaringene skriver hun ned, i følge forfatteren, i et billedspråk som speiler Birgittas erfaring med hushold og gårdsdrift, og hvor hun bruker metaforer som fødsel, amming, koking og slakting (ibid s 12). Birgitta fikk åpenbaringer om at hun måtte engasjere seg i datidens Europeiske politiske og religiøse liv hvor hun taler makthaverne midt i mot. Helland sier at "... det er fristende å påstå at hun ble sendt til Roma for å 'rense tempelet', gjennom å vekke opp sovende sjeler..." (ibid s 13). Hennes styrke, hevder Helland, lå kanskje i Birgittas evne til å være både sterk og ydmyk, og at dette gjorde at hun faktisk ble hørt av de store makthaverne. Men i sin kamp med autoritetene var hun fylt av tvil og usikkerhet, og vendte seg stadig i bønn til Gud og Maria. Og det er nettopp her forfatterens intensjoner med artikkelen kommer frem. Hun sier:

Rådende syn i dag er at man skal være sterk og besluttosom, ha stor selvtillit og helst ikke vise svakhet eller usikkerhet. En skal vite, og alltid kunne svare for hvem man er og hva man vil. Birgitta viser gjennom sitt liv og sine bønner at frykt og tvil er en del av livet og ikke en motsetning til å ville noe. Alt lever i oss, både lys og mørke... (ibid s 13, også uthevet s 14 som blikkfang)

Helland mener at Birgitta er et kvinnelig forbilde som kan være et eksempel til etterfølgelse for neste generasjons kvinner. Hun legger vekt på at vi mennesker av i dag, som Birgitta før oss, må våge å være både redd, tvilende og uvitende om neste steg på veien. Hun mener videre at neste generasjon må lære seg å leve i nuet, samt å lytte til hjerte, og "... etter det du vet er i tråd med skapelsens vilje, øyeblikk for øyeblikk" (ibid s 14). Avslutningsvis sier Helland; "Våg å mislykkes. Birgitta mislyktes tilsynelatende med sine største ønsker, men hun sto i det, og hun bar det, på en måte som fremdeles, etter 700 år, inspirerer og styrker mennesker over hele verden."(ibid)

Teksten ledsages av følgende bilder: på side 13 et bilde av en steinskulptur av en kvinne med vinger, og på side 14 en steinskulptur av en engel eller kjerub i stein. Bildetekst til det siste bildet er: "Birgitta berørte og berører fremdeles mennesker over hele verden. Til 700 årsjubileet for hennes fødsel i 2003 kom det ut 42 nye bøker om henne på 11 ulike språk" (ibid). Bildetekster er sjeldne i *Visjon*, så hvorfor akkurat denne teksten er satt til akkurat dette bildet kan synes uforklarlig i og med at den ikke forankrer bildet til teksten i seg selv. Det gjør hovedteksten i større grad i og med at man kan anta at bilde av den englelignende kvinneskikkelsen kan være en avbildning av Birgitta. Kjerubens *nytte* blir å understreke det

hellige ved Birgitta, eller å understrekke noen familieverdier i og med at hun er familiens skytshelgen.

Hvilket kjønnsbilde trer da frem her? Her er påstanden at St Birgitta kan være en rollemodell for våre døtre, med hennes oppofrende livsførsel både ovenfor ektemann og Gud, samt hennes, frykt og tvil, verdige resignasjon øyensynlig mislyktes med sine største ønsker.

Belegget i påstanden er retorikken rundt Birgitta som fremhever hustrumoren både i hennes profane liv, samt hennes pietisme og hellige liv. Den oppofrende pietistiske hustrumoren blir en ramme rundt skikkelsen, men den bryter samtidig med forestillingen om kvinnen plass i privatsfæren med hennes engasjement i Europeisk politisk og religiøst liv. Her legges det vekt på skapelsens vilje, lidelse og til del martyrdøm. Hjemmelen ligger i at hun ble kanonisert av paven for sin fromhet, sitt liv og sitt virke.

Når det her henvises til en kvinneskikkelse som levde i førmoderne tid som rollemodell, er det interessant i seg selv at rollebildet er av en kvinne som levde i et samfunn som var til dels friere for kvinner enn det moderne samfunn. Men allikevel kan man her se den pliktoppfyllende hustrumoren, som ofrer sine drømmer for ektemann og barn. Men samtidig så klarer hun til en viss grad å få realisert sin store drøm om å få være nonne, i tillegg til at hun utviser et formidabelt engasjement i kirken. Hvilke dypstrukturer finner vi da her? Her synes det å være en klar forbindelse til den oppofrende hustrumoderen som setter familien først. At det i tillegg blir henvist til en førmoderne skikkelse gir denne hustrumoderen litt mer autonomi ved å trekke en linje tilbake til en tid hvor kvinner kunne være relativt selvstendige. Man kan spørre seg om dette er et implisitt forsøk på å tilpasse modernitetens dypstrukturer til postmoderne liv hvor skille mellom det private og det offentlige oppheves. Men i og med forfatterens fokus på å mislykkes, så synes det her å ligge en implisitt forståelse av at dette egentlig ikke går så godt. Og med hjemmel i en skytshelgen synes denne mislykkethet å bli opphøyet til noe som ligner martyrdøm.

4.2. Sensualitet versus seksualitet

Den andre artikkelen som tar for seg kjønnsroller, og hvor kvinnens røst kommer til uttrykk, er Vivi-Ann Heisholts artikkel ”Sensualitet – en døråpner til sjelen” (*Visjon* nr 2 2008 ss 84-89). Forfatter skiller her mellom to fundamentale forskjellige energier som hun kaller ”sensuell” og ”sexy” (ibid s 84). Skillet ser hun som at det første synes å være en følelse som kommer innenfra, og som kommer til uttrykk i en lykkefølelse som kommer fra lystbetont

bruk av kroppen. Sexy, som hun bruker som et begrep, ser hun som negativ, - noe som er et fokus på det ytre. Sexy er noe som er uekte og affektert forførerisk, og er rettet mot mannen som i en byttehandel. Som hun sier det: "Jeg (kvinnen) gir deg (mannen) sex, kjærlighet, noe pent å se på/ta på, hvis du (mannen) gir meg sex, kjærlighet, beundring, penger og trygghet" (ibid). Hun trekker her paralleller til prostitusjon og porno. Fokuset på sexy skaper en negativ projeksjon som kan føre til vold, som for eksempel voldtekt. Heisholt presiserer her at også menn vil kunne oppleve dette, men at hun skriver ut i fra et kvinneperspektiv. Uansett mener hun at menn og kvinner har et felles kollektivt, og et individuelt ansvar, for at disse projeksjonene har dannet seg og er i live i dag. Hun mener at en separasjon av kjønnene gjorde at de mistet gjenkjennelse av sensualitet, og beveget seg mot en kamp om "den utvalgte" ved hjelp av sexy som virkemiddel. Mannen, sier hun, har måttet "... separere seg fra uskylden i sin edle maskuline kraft; den som tok vare på og viste omsorg for kvinnen, slik at han kunne frigjøre kraften til å slåss mot sine konkurrenter om hvem som var sterkest, og dermed best egnet til å ta vare på kvinnen." (ibid s 87). Viser tilbake til en gang, uten å spesifisere når dette en gang var, hvor atskillelsen mellom kjønnene ikke eksisterte hvor "... tiltrekning mellom mann og kvinne en gang var basert på en sjelskontakt, hvor paret gjenkjente hverandres sjeler." (ibid). Dette skillet har ført til at forholdet mellom kjønnene har blitt en maktkamp, og at seksualakten har blitt redusert til dyrisk-fysisk "harabasert" forplantningsdrift (ibid).

Men med Vannmannens tidsalder ser Heisholt en endringsmulighet, hvor vi får kontakt med vår sensualitet som en inngangsport til veien hjem på grunn av dens transformerende kraft. Disse energiene vil virke som sjelsgjennomstrømninger som kan virke som "... åndelig plumbo som løser opp grums og smuss fra fortiden" (ibid). Videre sier hun at "... energiene løftes fra det tunge, dyriske og ubeviste, til høyere bevissthet og sjelsgjennomstrømning" (ibid s 88) Disse dyriske instinktene som skaper motsetninger i parforhold må fjernes ved hjelp av en renselse ved hjelp av lysarbeidere. Hun mener videre at det også er nødvendig med en utrenskning av gamle mønstre, trossystemer og arketyper, og fremhever her to arketyper: morsarketyper og prestinnearketyper. Den første den selvutviskende, snille, hjelpsomme, omsorgsfulle kvinnen som ofrer seg for andre. Den andre, som hun sier er utbredt blant lysarbeidere, handler om å være flink, - flink i sitt arbeide som åndelig leder, synsk, healer, guddommelig kanal. Disse arketyper ser hun å være til hinder for sensualiteten, men de trenger ikke å fjernes, men transformeres og integreres:

Når offerenergiene i mors- og prestinnearketyperne transformeres til kjærlighet til Selvet og alle aspekter av den man er her på Jorden, integreres Guds lys dypere inn i stoffet, inn i de tyngste lagene av mønster på jorden: skyld og skam over at vi ikke er bra nok. Nettopp derfor kan arketyperne, som så gjennomgripende har fjernet oss fra den vi egentlig er, romme noe av det største potensialet vi kvinner har for å gjenvinne kontakt med sin sensualitet. (ibid)

Denne transformasjonen og frigjøring av energier synes å måtte gjøres gjennom åndelig selvutvikling og terapi, det å miste kontrollen over frykten, samt et fokus på tilstedeværelse, uten at Heisholt i større grad kommer inn på hvordan dette skal oppnås annet enn å nevne sin egen måte å bryte gamle mønster på. Hun nevner sin egen måte for å løse opp blokkeringer hvilket var kroppsrelaterte behandlinger og aktiviteter, og hun nevner her spesifikt turgåing.

Artikkelen ledsages av to bilder av mann og kvinne sammen på side 85 og 86. De inneholder en mann og en kvinne, kun ansikt, og ansikt til ansikt, i en intim situasjon. Bildene er i sort/hvitt og har klare kontraster, og gir inntrykk av å være rent. Bildene forankrer teksten om sensualitet til å gjelde par i heterofile forhold, i og med at andre typer preferanser ikke er nevnt. Samtidig er det relativt ”uskyldige” bilder av intimitet og ”et mulig” kyss som understreker sensualiteten ved ikke å være sterkt ”seksuelt ladet”.

Påstanden er her at sensualitet må erstatte sexy og hvor sensualitet er en transformerende kraft, for sexy er en negativ kraft. Belegg finner hun i forståelsen av sexy som en handelsvare (se sitat ovenfor) og at det er skylden for vold. Hun belegger dette ved å henvise til en sammenheng mellom sexy, menn og voldtekt. Sexy er dyrisk. Hjemmel finner hun i en fjern fortid ved å henvise til en tid hvor det var en sjelskontakt mellom mann og kvinne hvor sensualiteten dominerte. Når dette var sier hun ingen ting om.

Eksplisitt sies det at ved å erstatte sexy med et fokus på sensualitet så vil dette i seg selv være en transformerende kraft som vil endre vår kjønnsforståelse. Sexy sees som en dyrisk kraft som er til hinder for selvutvikling. Gamle arketyper er med på å undertrykke dette, men de trenger ikke å bli fjernet, bare endret. Implisitt gis menn en dominerende rolle ovenfor kvinnene med sin seksualiserte fremtoning. Ved å ta frem voldtekter synes linken sexy og vold å være knyttet opp mot mannen. De kvinnelige arketyperne hun trekker frem, synes implisitt å bli transformert til det Solheim kaller ”husets engel” i en mer esoterisk utgave. Her synes det å være en korrigerende av de eksisterende kjønnskonfigurasjonene. Samtidig ser hun arketyperne som et potensial til å finne tilbake til sensualiteten, og dermed synes de å leve videre. Igjen synes det som om det er et oppgjør med kjønnede dypstrukturer ved å omdefinere elementer, uten at strukturene endrer seg nevneverdig.

4.3. Dominert av kvinner

Fast frilansjournalist i Visjon Andreas Aubert, skriver i sin artikkel ”Sommerfestival på Ängsbacka” (*Visjon* nr 3 2008 ss 12-19) om en to ukers festival i Sverige som kalles No-Mind, og hvor det sterkt vektlegges såkalte ”sharinggrupper”. I artikkelen presenterer han fire forskjellige ”lærere” som er tilstedet på festivalen. Først intervjuer han Hari Deva Erikson som forteller om ideene bak festivalen, og hvordan den blir arrangert. Og til sist intervjuer han Brad Blanton om hans bok *Radical Honesty* som tar for seg radikal ærlighet som en filosofisk tilnærming til livet. Disse to intervjuobjektene er i denne sammenheng ikke interessant å gå nærmere inn på i og med at de ikke tar for seg kjønn på noe vis. Her er det Auberts presentasjon på det spirituelle mannsarbeid som foregår på festivalen som blir tatt frem.

Innledningsvis i artikkelen sier Aubert at ”... det er med glede jeg merket meg at også mennene står sterkt her, i en jungel som ofte er dominert av kvinner” (ibid s 12). Han presenterer Carl Javér og Daniel Ryrvik og deres arbeid med mannsgrupper og rollemønstre. Dette arbeidet foregår i *workshops* utelukkende for menn og kalles ”Men’s Check in”. Her er det snakk om gruppearbeid for å hjelpe mannen å finne sin kraft og mannelighet. Javér sier det ”... dreier seg ikke bare om å finne ens ’kvinnelighet’ og de myke sidene, men å finne og bruke alle sidene, og det inkluderer de kraftfulle sidene” (ibid s 14). Ryrvik utfyller dette ved å presisere: ”Vi jobber med maskulin kraft som har en retning, og det å manifestere, men slik kraft uten sårbarhet blir macho, slik det er i samfunnet” (ibid). De har satt i gang en jakt på ”den autentiske mann” som innehar maskulinitet og sårbarhet uten gudinnekraften eller anima. Også aggresjon ser de som en vekstmulighet og læring. I møte med feminismen på 1960 og -70 tallet oppstod en ny mannsrolle som aldri slo an i følge de to. Javér sier det slik: ”Jeg tror vi fortsatt venter på mannsrollen der mannen konstruktivt bruker maskuline egenskaper som å ønske utfordring, og ha retning og kraft” (ibid 16) De ønsker å fremheve her at de differensierer mellom kraft brukt i voldtekter og annen kraft. De ønske å finne tilbake til en genuin maskulinitet

Artikkelen ledsages på side 13 av en mann kledd ut som en trelignende skapning (vanskelig å forstå noen betydning av dette bildet, men det kan være noe som er spesiell for Ängsbacka som kun de innvidde vet), på side 14 to bilder fra festivalområdet og et bilde av Carl Javér og Daniel Ryrvik. På side 17 et portrettbilde av Brad Blanton. Bildene understreker at artikkelen omhandler elementer fra denne festivalen, men ut over det har de ingen spesiell konnotasjon, annet at ingen av bildene avbilder kvinner. Dette understreker Auberts innlending om at kvinnene ikke er den dominerende gruppen her.

Her er det to forskjellige historier som må analyseres. Først må det her sees på Auberts utsagn innledningsvis hvor han med glede merker seg at "... mennene står sterkt i en jungel dominert av kvinner". Her er påstanden at kvinner dominerer New Age – markedet. Hjemmel finner han i det fokus mannsgrupper har på denne festivalen hvor det handler om å finne tilbake til den autentiske mannen. Her kan man merke seg styrkemarkøren *jungel* som kan ha en negativ konnotasjon som for eksempel noe farlig, overveldende og skummelt, spesielt når det er satt sammen med et ord som dominert.

Så til historien Javér og Ryrvik forteller gjennom Aubert. Påstanden er at det i dag ikke er en kjønnsrolle som den autentiske mannen føler seg hjemme i, og da spesielt innen New Age. Begrunnelse ligger i at mannen har utviklet sin sårbarhet på kvinnens premisser, og da kvinnene i bevegelsens fokus på gudinnekraften. Hjemmel finner de i at det i dag generelt i samfunnet er en ide om at mannen fremstår som macho uten egen sårbarhet, og at dette er feilrettet maskulin energi som har "... kjørt planeten til banns ..." (ibid s 16). Gjendrivelsen her er det at de nevner å finne en jordnær spiritualitet ved å gå tilbake til det genuine og til naturen, som er et gjennomgangstema i New Age.

I motsetning til Heisholt som vil "fjerne" kraften og legge vekt på sensualiteten, så legges det her vekt på mannskraften. Det er riktignok uklart hva denne maskuline kraften er i og med at de heller fokuserer på hva den ikke er. Her er kraften ikke sett på som vold hvilket må avvises, men samtidig blir aggresjon omtalt som en positiv ressurs. Den rene maskuline kraft inneholder ikke gudinneelementer, for mannen skal være sårbar på sine egne premisser. Her synes det som om mannens rolle er under debatt, og at dette mannsbilde som ønskes ikke er klart definert. Her kan man trekke noen sammenligninger til de tradisjonelle dypstrukturene som Solheim presenterer. Forståelsen av at kvinner og menn er av natur forskjellige lever videre også her (tilbake til det genuine). Men her kan man få inntrykk av en parallell i romantikkens kjønnsroller og hvor det erotiske kvinneidealet stod i fokus. Mannen ble næret av det kvinnelige bryst og tok dermed noe av kvinnens renhet inn i seg. Har da gudinnen hatt noe av den samme funksjon? Etter hvert ble denne seksualiteten monstrøs og overveldende for mennene, og ved viktoriaidens inntreden kom vektlegging av å tøyse kvinnens seksualitet med det puritanske idealet, og hvor kjønnene i større grad ble differensiert med kvinnens hjemneværen og mannen som renses av den feminine innflytelse, kraftfullt erobret verden. Ser man her en gjentakelse av første del av 1800-tallets kjønnskonfigurasjoner, med moderne og spirituell språkdrakt?

4.4. Feminin maktstrategi

Neste artikkel som også er skrevet av Anders Aubert synes å understreke dette. Artikkelen ”Maskulin falskhetsavvikling” (*Visjon* nr 3 2008 ss 68-71) er et intervju av Dag Furuholmen og Eirik Balavoine som arrangerer selvutviklingsgrupper for menn. Balavoine sier at ”... mange menn har lyst på egenutvikling, men finner seg ikke til rette fordi mange av holdningene innenfor selvutvikling er etablert på kvinners premisser... Menn har andre problemstillinger å forholde seg til” (ibid s 68). De peker på en feministisk maktstrategi, blant annet i media, som har satt feminisme og feministiske ideer i høysete på bekostning av mannen. Furuholmen utdyper dette ved å si: ”Jeg har sett utslagene av hvordan feminisme som ideologi har vært forsøkt benyttet til å definere menn og menns kjønnsliv, sjelsliv og følelsesliv. Det har ikke vært særlig heldig ... I senere tid har mannen blitt fremstilt som imbesil, umoden og toskete – en fyr som strever med sin egen rolle” (ibid s 69). Mannens sårbarhet trenger andre ord for å komme til uttrykk enn kvinnens retorikk, som for eksempel åpenhet og maskeløshet.

Teksten ledsages av et bilde (s 69) av en mann som ”bryter seg ut” av noe. Bildet er tatt med i denne oppgaven som et eksempel (bilde nr 4). Dette bildet vil jeg komme tilbake til i bildeanalysen, så her holder det å si at det gir et kraftfullt uttrykk av maskulinitet som bryter seg ut av noe, og da i henhold til teksten trolig ”det feminine grep”. Her støtter tekst og bildet hverandre. Teksten gir mening til bildet og bildet forankrer teksten. Her har vi en synergieffekt hvor bilde og tekst lager et sterkere *statement* enn hver enkelt ville ha gjort alene. På side 71 ledsages teksten av portrettfoto av Dag Furuholmen og Eirik Balavoine.

Påstanden her er at mannen slik den er i dag fremstår som falsk. Dette begrunnes gjennom å påpeke feministisk maktstrategi hvor mannen er definert ut i fra feministiske ideer. Påpekning av at selvutvikling innen New Age er etablert på kvinners premisser gir hjemmel for en fremmedgjøring av mannen. Styrkemarkører her er ordbruken om mannens underdanighet som imbesil, umoden og toskete, og kvinnens dominans av mannen ved bruk av ord som maktstrategi og ” ... på *bekostning* av mannen”

Her er det en massiv kritikk av kvinnelig dominans, og igjen kritikk av at feminine aspekter har vært dominerende i definisjonen av det maskuline, som i artikkelen ovenfor. Her synes det igjen som om det er ønsket fra mannshold å skape et skarpere skille mellom mann og kvinne, hvor man ikke bare viderebringer de tradisjonelle dypstrukturene, men og forsterker dualiteten mellom kjønnene.

4.5. Sex som åndelig

Eirik Svenke Solum, fast ansatt i *Visjons* redaksjon, gir oss det siste bidraget i denne omgang med artikkelen ”Den rette kula” (*Visjon* nr 6 2008 ss 16-20). Her intervjuer han Mads Larsen, forfatter av tre bøker om blant annet nyåndelighet og 2012. Sist i artikkelen kommer Solum og Larsen inn på kjønnsproblematikk. Solum spør om Larsen kan beskrive alternativbevegelsens forhold til kjønn. Larsen svarer som følger: ”Selvfølgelig veldig farget av vår kulturs syn på seksualitet, hvor spesielt den mannlige seksualiteten er skitten og som noe som må tøyles. Den kvinnelige er mer vakker. Da oppstår en konflikt på det heterofile kjønnsmarked. Vi sliter med å betrakte det avslappet og som noe som er bra for mennesker” (ibid s 20). Han presiserer videre at New Age-miljøet har ”... tatt med seg det anstrengte forholdet til sex, som preger samfunnet ellers. Mitt inntrykk er at man skyver det vekk, som noe man nesten ikke forholder seg til” (ibid). Larsen kritiserer New Age for deres fokus på at sex må sees som noe åndelig med fokus på tantrisk og hellig sex. Solum spør: ”Tror du vektleggingen av det feminine, gudinnefokus og viktigheten av at menn skal komme i kontakt med sine emosjoner, har gjort at mange nærmest har lagt et lokk på sin maskulinitet?” Larsen svarer: ” I ekstrem grad. Nå begynner det å skje noe, både i samfunnet og i New Age-miljøet. Det er ikke lenger bare den store gudinnen som skal hylles, vi er på vei tilbake til en balanse. Det er en positiv prosess.” (ibid).

Artikkelen ledsages av tre portrettbilder av Larsen (s 16, 19 og 20) samt et bilde av forsiden på den siste boka hans *Den rette kula* (s 17). Bildene gjør ikke annet enn å understreke hvem som er intervjuobjektet.

Påstanden er her at New Age viderefører et tradisjonelt anstrengt forhold til sex. Dette begrunnes gjennom bevegelsens hang til å åndeliggjøre sex, samt bevegelsens hylling av den store Gudinnen. Hjemmel finner Larsen ved å henvise til det han kaller den generelle kulturelle forståelsen av seksualiteten, og som han utdyper ved å se den mannlige seksualiteten som skitten og som noe som må tøyles mens den kvinnelige er vakker.

Her er det igjen snakk om hvordan sex og seksuelle relasjoner i heterofile forhold er vanskelig tematikk. Det viderefører tradisjonelle dypstrukturer om mann og kvinne som naturlig forskjellig og som to motpoler. Og her er det igjen et fokus på hvordan maskulinitet kan defineres på egne premisser, og avgrenses og renses fra det feminine.

4.6. Hva sier bildene

De bildene jeg vil ta frem her er fire bilder som synes å gjenspeile de tradisjonelle dypstrukturene i forhold til kjønn. Her er bildene satt sammen i par hvor de hver viser mann og kvinne satt opp mot hverandre. Disse bildene opptrer ikke i de samme artiklene, men i forskjellige artikler gjennom årgangen. Her er det den narrative metodiske tilnærmingen som kommer frem i analysen, hvor hvert enkelt bilde forteller sin historie, men også at det sammen med andre forteller en utvidet historie. Her blir dypstrukturene sett på to forskjellige måter; for det første det tradisjonelle skillet mellom det private og offentlige og skille mellom intimsfære og samfunnspolitisk deltakelse. Etterpå sees det på dualiteten mellom kvinne og mann, hvor de feminine og maskuline dypstrukturene kommer til uttrykk.

4.6.1. Kjønn og kloden

Bilde nr 1

Bilde nr 2

Det første bildet av en mann som holder en jordklode er hentet fra Svein Jarle Horns artikkel ”Et nytt kulturtrinn” (*Visjon* nr 5 2008 s 26-29, bilde s 29). I denne artikkelen er det også et bilde av ei jente som holder en jordklode i sine hender (ibid s 27). Artikkelen omhandler nødvendigheten av å starte et ”integralt folkeparti” når vi nå er på vei mot en ny verdensregjering og et nytt kulturtrinn. Artikkelen er inspirert av 100-årsåringene som det er flere artikler om i denne årgangen av *Visjon*, som for eksempel to artikler av Dag Andersen i *Visjon* nr 2 ss 44-46 og *Visjon* nr 4 ss 28-29.

Bildet av kvinnen er hentet fra Trond Øverlands artikkel ”Transpersonlig psykologi og den økologiske utfordringen” (*Visjon* nr 2 2008 ss 36-43, bilde s 37). Eksempelbilde er et utsnittet av et kvinneansikt med jordkloden som iris, og i samme artikkel er det mindre utsnitt av samme kvinne, men da kun bilde av øyet (ibid s 43). I denne artikkelen er det også et portrettfoto av James Fadiman (ibid side 38). Artikkelen omhandler Fadimans lære om at kunnskap om sufisme og sjamanisme er veien å gå for å møte de globale utfordringene. Her er det altså vektlagt det transpersonlig psykologiske som et virkemiddel til global endring.

Det første bilde (bilde nr 1) avbilder en mann i mørk dress som holder en klode på så å si ”strak arm”. Vi kan ikke se ansiktet hans, men klesdrakt og strukturen på hånden tilsier at dette er en mann. Bildets klare farger og skarpe kontraster forsterker budskapet som fastsatt og definitivt. Sammen med artikkelen som tar for seg politisk aktivisme, forsterker det tradisjonelle inntrykket av mannens samfunnsmessige ansvar og deltakelse. At mannen har på seg dress forsterker også inntrykket av at det samfunnsmessige ansvar påligger mannen når man ser den mørke dressen som borgerskapet og kapitalismens ”arbeidsuniform”. Bilde og teksten viderefører den offentlige samfunnspolitiske mannlige dypstrukturen som kapitalismen og moderniteten skapte.

Kvinnen på det andre bildet (bilde nr 2) har ikke jordkloden på ”strak arm”, men hos henne er iris byttet ut med et bilde av jordkloden. Bildet er i gylne farger og belagt med ”vanndråper”. Hvilke intensjoner og hva som egentlig er tenkt med det er uklart, men symbolsk så synes det å være mettet med betydning. Vannet kan her representere både regn, tårer og/eller rensende vann. Sammen med teksten om transpersonlig psykologi og den åndelige vei til endring så synes det her å være uttrykt at kvinnens engasjement er hennes omsorg for jordkloden og de globale utfordringene vi står ovenfor. Bildet gir ikke uttrykk for noe politisk engasjement som det forrige bilde, heller ingen aktivisme. Her kan man heller tolke det til at kvinnen engasjerer seg i bevisstheten og til en viss grad passivt. Dette vitner ikke, etter min tolkning, om en offentlig samfunnspolitisk deltakelse, men snarer en bevissthet som hører hjemme i den private intimsfære. Samtidig kan man trekke en forbindelse til

uttrykket om øynene som sjelens speil. Er det da her en forståelse av kloden som hjemmehørende i Selvet? Det er også interessant å merke seg at hos kvinnen er kloden *inne i* kroppen, mens hos mannen er den *utenfor* kroppen. Den tradisjonelle dypstrukturen om kvinnen som en omsorgsfigur som har privatsfæren som domene synes her å komme til uttrykk i kontrast til bildet av mannen som det offentlige samfunnsengasjerte menneske i alle disse mulige tolkningene. Ad notam er det interessant å merke seg at barnet med jordkloden blir framstilt likedan som mannen. Det kan synes som om barnet er tillagt mer samfunnsansvar og mulig aktivisme enn kvinnen.¹⁸

4.6.2. Feminint og maskulint

Det første bilde her er hentet fra artikkelen av William Bloom ”Er tiltrekningsloven svart eller hvit magi?” (*Visjon* nr 2 2008 ss 6-9). Bilde (ibid s 7) er av en kvinne som vi ser toppen av hodet og øvre del av brystkasse på, og hun synes å kikke ned. Hun er kledd i singlet, og noen tegn, som man kan anta er magiske, er trykt over brystkassen. Bilde er i duse farger.

Artikkelen ledsages også av et bilde (ibid s 8) som er et utsnitt av et lukket øye (uvisst om det er kvinne eller mann) med billedteksten: ” ... kan man visualisere seg til rikdom? Og hva slags rikdom kan man oppnå?”

Det andre bildet har til dels blitt presentert ovenfor i forbindelse med analysen av artikkelen om ”Maskulin falskhetsavvikling” av Anders Aubert (*Visjon* nr 3 2008 ss 68-71) Bilde av mann som ser ut til å bryte seg ut av noe har klare kontraster, mørke farger og kraftfulle billedtekniske uttrykk, som at muskulaturen i armene blir belyst. Bildet gir et forholdsvis potent uttrykk om kraft og styrke. Bildet ledsages av portrettet fotografier av Dag Furuholmen og Eirik Balavoine (ibid s 69).

¹⁸ Sherry B. Ortner har i boka *Anthropology and Social Theory. Culture, power, and the acting subject* (2006) en analyse av Grimms folkeeventyr funnet lignede fordeling hvor mannen og barnet (i begrenset grad) synes å ha en ”stemme” i forhold til *agency*, mens kvinnen blir i denne sammenhengen ”stum” (ibid s 139-142).

Bilde nr 3

Bilde nr 4

Det første bildet synes å ha et veldig feminint uttrykk. Hodets stilling bringer med seg en konnotasjon i forhold til kjønn om dydighet og sårhet. Man kan anta at etter de fleste konvensjoner i vår kulturkrets sees bilde å uttrykke en vakker kvinnes skjøre skjønnhet. Til tross for tegnenes dubiøse og uvisse betydning inngir bilde en betydning som noe lyst, lett og grunnleggende godt. Og hvorfor kan man mene det? Her kan det synes å være en ”reproduksjon” av den tradisjonelle sensuelle estetiske hustrumoren som nærer og inngir trygghet for mann og barn, altså romantikkens kvinneideal. Bildet sett i sammenheng med artikkelen kan man nesten si å ”hvitvaske” tiltrekningsloven med dets til dels ambivalente konnotasjon. Her er et eksempel på hvordan bilde kan betone og til dels vri tekstens budskap. Ut fra overskrift og bilde kan man få et positivt inntrykk av tiltrekningsloven.

Som tidligere nevnt synes det andre bilde å uttrykke rå maskulin kraft, med å spreng seg ut av ”noe”, og hvor bildet synes å forsterke tekstens innhold. Denne maskuliniteten synes å ha en konnotasjon av den grensesprengende mannen som fritt går sine egne veier i sin søken. Tradisjonelt var denne søken fokusert på å erobre både land, rikdom og makt i verden. Her synes det som om det er snakk om å erobre sin plass i den *spirituelle* verden, og da på sine egne premisser uten feminisismens forstyrrende inntreden. Igjen kommer skille mellom det feminine og maskuline til uttrykk. Det feminine synes å være forstyrrende i hans grensesprengende misjon, og hvor det feminine blir plassert utenfor – ute av veien – ja, inne i en sfære som er definert som noe fundamentalt annet enn hva mannen står for.

4.6.3 Andre bilder i analysen

Når man ser på de andre bildene i analysen så synes inntrykket å bli forsterket. Kvinner blir som oftest fremstilt som på bilde tre¹⁹, mens menn fremstilles oftere i kraftfulle uttrykk som bilde fire²⁰. Også når det kommer til fremstilling av yrker, så er fordelingen ganske tradisjonell. Når det er snakk om installering av et solcellepanel på et tak så er det (selvsagt) menn som monterer det i blåkläder-bukser og med verktøybelte (*Visjon* 5/08 s 16). Den aktive sportsutøver avbildet *in action*, tennisspilleren, er også mann (*Visjon* 5/08 s 79). I en artikkel om industriell kjøttproduksjon²¹ er det to bilder hvor kamerafokuset er på henholdsvis en kurv med forskjellige grønnsaker (*Visjon* nr 6/08 s 72) og poteter holdt i hender (ibid s 73). Det interessante er at vi her får et glimt av de bak som holder dette. Det er en kvinne som holder de rene grønnsakene, mens på det andre er potetene antakelig gravd rett opp av jorda, og blir holdt av en mann. Her er det den tradisjonelle yrkesfordelingen som kommer til uttrykk med kvinners hushold og bearbeiding av produktene, og menns arbeid med produksjon av varer på jordene. Unntaket er to bilder som fremstår som like hvor det er avbildet en kvinne på et laboratorium og på det andre en mann på et laboratorium (Kvinne i *Visjon* 2/08 s 80 og mann i *Visjon* 6/08 s 44).

Når det gjelder bilder som inneholder to eller flere mennesker²², både av samme kjønn og blandet, så synes de å være ganske så kjønnsnøytrale. De fremstår som veldig politisk korrekte. Uten å gå for lang i å tillegge betydning så synes dette å være et paradoks når man ser hvordan de andre bildene presenteres. Det bør også nevnes at det er to ”nøytrale”

¹⁹ Andre bilder: *Visjon*: 1/08 s 55, 57 og 58; 2/08 s 75 og 77; 5/08 s 84; 6/08 s 76; samt forside nr 3/08 og 6/08

²⁰ Andre bilder: *Visjon*: 2/08 s 65; 4/08 s 65 og 81; samt forside nr 1/08

²¹ Heisholt, V. ”Vannmannens tidsalder – nye valg for en jord i balanse?” (*Visjon* nr 6 2008 ss 7075). Samme forfatter som artikkel eksempel ovenfor (4.2.).

²² Andre bilder: *Visjon*: 1/08 s 31, 61 og 79; 2/08 s 85 og 86; 3/08 s 31 og 40; 5/08 s 54; 6/08 s 34 og 36

fremstillinger av kvinner; Et kvinneansikt, av en eldre kvinne, i profil (*Visjon* nr 5 2008 s 52), og av ansiktet på en yngre kvinne som ser rett i kameraet (*Visjon* nr 6 2008 s 77)

4.7. Analyseresultat så langt

Når man ser artiklene ut ifra Solheims forståelse av tradisjonelle kjønnskonfigurasjoner så synes det som om at det er noen forsøk på å adressere forskjeller mellom kjønn. Fem artikler av totalt 75 i denne årgangen tar for seg en kjønnsproblematikk. Men artiklene ser ikke ut til å komme med noe nytt og revolusjonerende. Kvinnene ser ikke ut til å ha en feministisk agenda per se, men prøver heller å justere og tillemppe det tradisjonelle med en ny retorikk og innen en ny verdensanskuelse. Men her må det understrekes at det er to kvinner i et relativt stort miljø som kommer til uttrykk i tekstene. Menn er i (relativt) flertall i denne sammenhengen, selv om også dette er lite i det totale bildet. Her er det to stemmer på forfattersiden og fem stemmer på intervjuobjektsiden, så alt i alt syv menn. De menn som skriver og som er intervjuet synes å være opptatt av maskulinitet og mannlighet som noe differensialt annet enn femininet og kvinnelighet. Som ved starten av modernitetens fremvekst synes det her å være en vektlegging av naturlig gitte forskjeller som kommer til uttrykk. Likhet, men allikevel forskjellighet som blir definert ut i fra en forståelse om en naturlig kjønnsforskjell. Og dette bekreftes ved at det er nettopp seksualiteten som tas opp som problematisk i flere av artiklene.

Samtidig kan man kanskje kaste et blikk mot de kjønnskonfigurasjoner som oppstod i romantikken hvor det oppstår en erotisering av kvinnen og morsdyrkelsen. Morsbryste blir nærende for både mann og barn, og det nye borgelige mannsideal, "Man of Feeling" (Solheim 2007 s 117), vokste frem. Her var det som tidligere nevnt den moderlige kilde som stod i sentrum. Mannen ble næret av det kvinnelige bryst og tok dermed noe av kvinnens renhet inn i seg, - det symboliserte som tidligere nevnt internaliseringen av kvinneligheten. "Det mannlige selvet finner her sin fullbyrdelse nettopp gjennom å drikke eller på andre måter inhalere og absorbere den kvinnelige sensibilitet og sjel" sier Solheim (ibid s 118). Har da Gudinnen hatt noe av den samme funksjon? Her synes det å være noen fellesnevner. Bortsett fra hvordan det rent "praktisk" blir gjort, så handler begge om mannen som må/bør ta det kvinnelige inn i seg – ja, absorbere det. Menn skulle ha de kvinnelige emosjoner i seg for å bli "Man of Feeling". Men med en vending mot en mer pietistisk kvinneskikkelse ble den mer hardbarkedede mannlige erobreren, rensset av den feminine innflytelse, vektlagt, mens kvinnens seksualitet ble omgjort til et renhetsideal. Her kan da kanskje utkastelsen av Gudinnen og

dagens transformasjonsforsøk finne en gjenklang i den tradisjonelle viktoriatidens forsterking av kjønnsrollene som komplementære, men fundamentalt og naturlig forskjellige.

Bildene som er tatt frem som eksempler synes å speile det samme. Også de synes å speile tradisjonelle dypstrukturer som ser kjønn som komplementære, men fundamentalt og naturlig forskjellige. Disse bildene synes å understreke, ved hjelp av tekstene, at det innen alternativbevegelsen i dagens samfunn synes den tradisjonelle kjønnskonfigurasjonen å leve i beste velgående i en dualistisk væren. Men hvordan står dette uttrykket i forhold til de grunnideer som er i New Age og alternativbevegelsen?

4.8. New Age

Analysen har så langt avdekket hvilke kjønnskonfigurasjoner som trer frem i forhold til de tradisjonelle konfigurasjonene som Solheim snakker om. Men hvordan passer dette inn i den grunnleggende forståelse av ideologien innen denne bevegelsen. I og med at det her er et mangfold av meninger som sirkulerer, så må man prøve å finne essensen i ideologiene. Her har Hanegraaff gjort grunnarbeidet for oss ved å skille ut hva han ser som New Age grunnideer. Han skiller i sin forskning mellom *sensu stricto* og *sensu lato* (Hanegraaff 1998 s 97). Det første er ideologien i snever forstand, mens det siste er ideologien i utvidet forstand – altså et skille mellom de grunnideene og den mer allmenne oppfatningen (og utførelsen) av disse grunnideene. Det er de førstnevnte han skiller ut i sin forskning, og som her blir benyttet videre. Her bør man da kanskje være obs på at det kan være avvik mellom den snevre tolkning og den mer allmenne tolkning, men i og med at dette er de grunnleggende ideer som de mer allmenne og individuelle tolkningene *springer* ut i fra synes det ikke å være feil å benytte seg av dem. Men man bør også ha i mente at de utsagn som kommer til uttrykk i i Visjon kan høre inn under på både *sensu stricto* og *sensu lato*. I denne sammenheng er det vesentlig å se på holismebegrepet som er selve nøkkelbegrepet innen miljøet, men også dualitets-holisme, som en mer spesifikk gren av den allmenne holismen.

4.8.1 Holisme

Som sagt er holisme en grunnleggende idé innen New Age. Hvordan man definerer dette begrepet synes å variere sterkt, men som Hanegraaff sier så henviser dette begrepet til noen klart definerte verdensanskuelser. Det som *kan* være en definisjon er at det er en vanlig måte å se på holisme som en motsats til ikke-holistisk tankegang, hvilket er de verdier som den

profane verden består av, og som New Age ønsker å erstatte, slik som dualisme og reduksjonisme. Dette holismebegrepet brukes i stor utstrekning innen miljøet som en allmenn verdensanskuelse hvor alt henger sammen. Hanegraaff sier at bruken av begrepet strekker seg fra forståelser om holistisk helse til enhetlig tankegang, om alt fra økologisk bevissthet til en idé om globalt nettverksarbeid (ibid s 119). Alternativt Nettverks nettsider kommer med følgende definisjon på sine nettsider: "Holisme: (eng. whole: hel) Forståelsen av at naturen har en tendens til å skape helheter som er større enn summen av delene under ordnede grupperinger, og som medvirker til at alt søker sin helhet."²³

Men Hanegraaff utkrystalliserer flere spesifikke hovedretninger, som gir en dypere innsikt en Alternativt Nettverks definisjon. Han presiserer at disse retningene, selv om en synes å være mer dominerende innen den enkeltes verdensanskuelse, så løper disse over i hverandre (Hanegraaff s 120). Han skiller holismen i fire hovedretninger som alle kort skal nevnes her for oversiktens skyld, for det er i den tredje grupperingen hvor kjønnsforståelsen blir eksplisitt uttrykt forståelsen av dualitets-holisme. Men de fire hovedretningene er med Hanegraaffs egne ord:

... 1. based on the possibility of reducing all manifestations to one "ultimate source"; 2. based on the *universal interrelatedness* of everything in the universe; 3. based on a universal dialectic between complementary *polarities*; 4. based on analogy of the whole of reality, or of significant subsystems with *organisms*. (ibid)

Den første grupperingen handler om forståelsen av en universell spirituell kilde som i varierende grad er immanent og/eller transedent. Her er essensen at alt henger sammen med sitt utspring i et felles opphav (*origin*). Den andre grupperingen ser bort fra en ultimat kilde eller en annen form for ontologisk privilegert senter, men ser heller på universet som et senter i deg selv, iboende og allestedsnærværende. Dette er en allmenn forståelse av holismen, og som legger grunnlaget for teoriene om den naturlige skapte helheten som man kan kjenne igjen i definisjonen til alternativt Nettverk. Her kan man også ta med at også Paul Heelas tar frem et sitat fra William Bloom i sin definisjon av holisme som går slik:

All life in all different forms and states, in interconnected energy – all this includes our deeds, feelings, thoughts. We, therefore, work with Spirit and these energies in co-creating our reality. Although held in the dynamic of cosmic love, we are jointly responsible for the state of our selves, of our environment and of all life. (Heelas 1996 s 33)

Denne grupperingen synes dermed å være ganske utbredt. For det tredje kommer den grupperingen som i denne sammenheng synes interessant, nemlig om polariteter, og hvor

²³ Alternativt Nettverk. *Ordbok*. <http://www.altnett.no/Oppslagsverk/1300/2776> [28.4.2009]

disse polaritetene skaper et større hele i kraft av nettopp å være utfyllende deler av et hele. Dette kommer jeg nærmere inn på nedenfor i 4.8.2. Den siste grupperingen som Hanegraaff kommer med er det vi her i landet kjenner bedre som Gaia-hypotesen hvor jordkloden sees som en levende organisme i seg selv.

4.8.2. Dualitets-holisme

Den tredje hovedretningen kalles altså dualitets-holisme, og her bør man være obs når man bruker ordet dualisme for å unngå sammenblanding av kortene, i og med at det også blir sett som skillet mellom mennesket og resten av verden, samt skillet mellom gud/gudinne/guddommeligheter og debatten rundt immanens og transendens.²⁴ I denne sammenheng er skillet mellom kjønnene som religiøst begrunnet og legitimert som er interessant.

Dualisme-holisme, som i følge Hanegraaff er ganske så uttrykt, har sitt utgangspunkt i en dynamisk harmoni mellom motsetninger. Som han sier det så er disse dualistiske oppfatningene "... based upon the opposition of separate, mutually exclusive opposites are replaced by the concept of creative tension between complementary poles which together constitute a dynamic whole..." (Hanegraaff s 152) Denne holistiske tenkemåten forklarer og gir mening til opposisjoner som positiv og negativ, lys og mørke, mann og kvinne, osv.²⁵ Et annet eksempel på disse motsetningene er forståelsen av Yin og Yang som to motpoler hvor den ene representerer maskuline verdier, mens den andre de feminine verdier, og hvor de sammen skaper en utfyllende helhet. Sammen skaper de to motpolene, som sagt, en helhet og hvor en dominering av en ovenfor en annen, vil skape en ubalanse som er unaturlig.

Her er det de to ytterpunktene av dualisme-holisme som skal gjøres rede for, men det er som regel en mellomting som kommer til uttrykk i miljøet på forskjellige grader og nivåer. Det første ytterpunktet av denne retningen er inspirert av Carl Gustav Jung og hans forståelse av animus og anima, og hvor prinsipper er at kvinner skulle utforske sine maskuline sider og mannen sine feminine sider. Ved dette skulle en sunn balanse oppnås ved at de dominante trekk ikke skulle undertrykke og fortrenge de ikke-dominerende trekk. Her er det snakk om en harmonisk integrering av begge poler i et individ, og hvor mer androgyne kjønn vil kunne tre

²⁴ Alternativt Nettverk operer med nettopp denne type definisjon i sin ordliste: Dualisme: (latin duo: to) Dobbelt, ofte brukt i forbindelse med at menneskene og resten av verden består av både ånd og materie, det spirituelle og det fysiske. Enkelte religioner og retninger innen personlig og spirituell utvikling går ut fra at de to er uforenelige, mens andre arbeider for å integrere og forene dem. Alternativt Nettverk. Ordliste <http://www.altnett.no/Oppslagsverk/1300/1753> [28.4.2009]

²⁵ Hanegraaff henviser til Janet og Stewart Farrar som godt setter ord på dette. Disse eksemplene er hentet fra et sitat av Farrars som Hanegraaff benytter seg av.

frem. Det andre ytterpunktet er hvor forskjellene blir uthevet og forsterket ved å finne det autentiske ved sitt eget kjønn. I søken etter autensitet bør mannen eller kvinnen se forbi de tradisjonelle forståelser av kjønn, og finne den virkelige meningen med deres kjønn. Hanegraaff sier at den første retningen handler om kjønnsforståelse innen det enkelte menneske, mens den siste har et mer samfunnsmessig perspektiv. Han mener at den første retningen er mer allmenn i New Age enn den siste (ibid ss 152-153).

Men der tror jeg situasjonen er en annen i alternativbevegelsen i Norge i følge det som kommer til uttrykk i *Visjon*. I analysen ser det ut til at det er det en bevegelse vekk fra det første ytterpunktet til det andre. Det at gudinnen blir kastet på dør og at en maskulin falskhetsavvikling er på gang, tyder på at det første alternativet er gått bort i fra. Å finne maskuliniteten på egne premisser synes å sette fokuset på det enkelte kjønns autensitet. Dette kommer ganske klart til uttrykk i artiklene hvor menn uttrykker seg, og ikke fullt så klart i kvinnenes artikler. Men det at man kan finne likheter med tradisjonelle kjønnsroller hvor det feminine står som en motsatts til det maskuline kan sees som at også kvinner beveger seg i retning av det "autentiske" feminine. Om man da samtidig kaster et lite blick på Hanegraaffs hovedgruppe nummer to hvor den naturbaserte holismen kommer til uttrykk, så kan man da kanskje religiøst legitimere kjønnsforskjeller som naturlig skapt, hvilket var hovedargumentet i opplysningstidens fremvekst og konstruksjonen av de tradisjonelle kjønnskonfigurasjonene.

4.9. Dypstrukturer og dualitets-holisme

Det synes altså som om at de tradisjonelle kjønnskonfigurasjonene fortsatt lever i beste velgående innen New Age i Norge i dag. I artiklene av kvinnene synes det som om viktariatidens kjønnskonfigurasjon er på vei tilbake. Det samme kan man ane i mennenes artikler, til tross for at det ser ut som om en klarlegging av hva som er maskulinitet for menn vanskelig å definere. Sammen med bildene ser man et bilde av kjønnsforskjeller, den sarte sensuelle men puritanske kvinnen som er henvist til den private sfære. Selv om mannlig sårbarhet kontra macho-mannen er under lupen, så står fortsatt mannen frem som en naturlig og grunnleggende motpol til kvinnen. Den handlekraftige mannen som midlertidig nå har vært "dominert" av kvinnen, vil snart fremstå i "ny drakt" i en prosess med maskulin falskhetsavvikling. Det kvinnelige skal kastes ut slik som i viktariatidens start. Ut i fra en religiøs livsanskuelse blir dette legitimert og finner sin forklaringsnøkkel i dualitets-holisme, hvor forskjeller sees som komplementære naturgitte forskjeller, heller enn å være naturlig lik.

Her synes det riktig å se på New Age sitt forhold til moderniteten. Som tidligere nevnt så mener Hanegraaff at denne bevegelsen er karakterisert av en populær kulturkritisisme som blir uttrykt gjennom sekulær esoterisme, i henhold til definisjon brukt ovenfor (1.2.). Det ovenstående synes for meg i første omgang ikke å bære preg av å være kritisisme, snarere akseptering og videreføring. Det bringer tanken til Heelas som sier at det nettopp ved New Age synes å være et paradoks ved at denne livsanskuelsens tiltrekning er knyttet til både det sikre og det usikre ved moderniteten. De sikre sidene kan forstås som det som oppfattes å være bra, og da motsatt. New Age bryter med moderniteten på enkelte områder som synes usikre, mens de samtidig deler, og til dels fremhever, de sikre sidene ved moderniteten (Heelas s 137). Hva er det da som egentlig ligger i de kjønnsforståelsene som kommer frem? Her bør det gås nærmere inn på dypstrukturene.

Kapittel 5 Den åpne kroppen

Som det er gjort rede for i kapittel tre kan man nå forstå de konstruksjonene av kjønnskonfigurasjoner som modernitetens fremvekst brakte med seg. Overgangen fra føydalherresystemet til borgerskapets vektlegging av det frie autonome mennesket tar utgangspunkt i mannen. Kvinnen, på grunn av manglende mulighet til eierskap, ble forstått som både en fri borger, og som naturlig forskjellig fra mannen. Kvinne og mann ble forstått som to fundamentalt forskjellige, men komplementære størrelser i samfunnsbyggingen. Her blir det interessant å se spesielt på hva som forstås som en naturlig gitt forskjellighet. Hva er det som her ligger til grunn for disse dypstrukturene? Eller kanskje mer korrekt: Hva er referansen? Her er det at Jorun Solheim kommer med begrepet ”den åpne kroppen”. Etter en redegjørelse av begrepet, settes det inn i en videre analyse av bilder og en artikkel. Med hjelp av Eliades forståelse av det hellige og et profane blir analysen satt inn i en New Age - sammenheng.

5.1. Den åpne kroppen

I boka *Den åpne kroppen* (1998) sier Jorun Solheim at symbolene ”... utgjør den ureflekterte rammen om vår virkelighetsforståelse” (ibid s 17). Denne ureflekterte rammen er de rammebetingelser som ligger der uten at vi dermed er de bevist. Hun mener at ”denne symbolske kjønnsorden” vedrørende mannlighet og kvinnelighet må sees som polariserende meningskategorier. Kvinneligheten oppstår som et primært symbolsk objekt, mens mannligheten forstås som det ”rene” subjekt uten en tilsvarende symbolsk objektivisering. Disse kjønnskonfigurasjonene er både komplementære og i absolutt hierarkisk orden i forhold til hverandre (ibid). Kvinnekroppen som det symbolske subjekt forstår Solheim som grenseløs, og bruker begrepet ”den åpne kroppen” for å beskrive dette. Kvinnekroppen sees som å være koblet opp mot, og å være definert ut i fra denne åpenhet og grenseløshet, og ved en dekonstruksjon av symboler og metaforer om kvinnelighet, kommer dette til syne (ibid s 20). Hun nærmer seg denne dekonstruksjonen gjennom det hun kaller religiøs metafysikk, sett som religiøs tenkning omkring kropp. Her ser hun på hva som sees som urørbart/tabu og det hellige/sakrale. Her går hun inn på at kjønn kan sees som et religiøst fenomen i seg selv som ”... en metafysisk konstruksjon som er med på å holde orden på et generelt symbolsk meningsunivers” (ibid s 21). Denne moderne kjønnskonfigurasjonen som er omgitt av

religiøse symboler og metaforer, er det hun i flere artikler i denne boken prøver å dekonstruere ved å ta utgangspunkt i den moderne kjønnskonfigurasjonen.

Med utgangspunkt i den moderne symbolske konstruksjonen av kvinnen, som oppstod i opplysningstida, ser Solheim det kvinnelige som essensielt grenseløs ”... en flytende stofflighet som er flertydig og selvoverskridende, og som uopphørlig formidler mellom innside og utside, selvet og den andre” (Solheim 1998 s 46). Denne grenseløshet må defineres og plasseres innen en kontrollert ramme ved hjelp av symboler som gir mening for samfunnet. I denne boka fremholder hun at mannen blir i en monoteistisk verdensanskuelse sett som den rene og guddommelige skaper og kvinnen som utflytende grenseløs, – ja, som en beholder hvis ”... åpne og gjennomtrengelige grenser kan besmitte og ødelegge den symbolske og sosiale orden” (ibid). Mannen som den rene og ubesmittede skaper må stå for en lukking av denne grenseløshet. Innlukking av denne åpenheten blir vesentlig for samfunnets kaoskontroll. Denne åpenhet og tilgjengelighet er Solheim også inne på i det før nevnte sitatet fra *Modernitet og kjønn*: ”Fra en mer ensidig vektlegging av fruktbarhet og reproduktive funksjoner glir bildet av kvinnen som mor og hustru over mot en skikkelse som først og fremst fremstår som åpen og mottakelig – en myk, mild og sval kvinnefigur som er tilgjengelig så vel for ektemann som for barn” (Solheim 2007 s 119-120).

Solheim sier at hun synes den moderne kroppsfikserte kjønnskode er ”... særdeles motstandsdyktig mot forandring” (Solheim 1998 s 24). Spesielt når det gjelder kjønn så synes det ikke som om en postmoderne ”fristilling av mening” – en dekonstruksjon om du vil – har så stor gjennomslagskraft når det gjelder de symbolske metaforene som omgir dette (ibid). Den postmoderne individualiteten som trer frem som en fristilling, kan sees som oppstykket, fragmentert og et grunnlag for personlig identitet hvor en selv konstruerer *selvet*. Denne dannelsen av selvet handler om å løsrive seg fra nedarvede symbolske forhåndsoppfatninger som samfunnsregulerende. Solheim henviser til Webers uttrykk ”disenchantment of the world” når hun sier at en avfortrylling av verden er modernitetens forutsetning for individets løsrivelse og dekonstruksjon av den symbolske samfunnsforståelse. Dette ”... skaper et tomrom som må fylles med ny magi, ny helhet, ny sammenheng” (ibid ss 84 - 85). Vil da en ny symbolsk orden oppstå i det postmoderne samfunn generelt, og New Age spesielt, som forholder seg til kvinnekroppen som essensiell åpen? Kan vi her se en endring i forståelsesrammen? Først bør man igjen rette blikket mot Visjon og hva som kommer til uttrykk der.

5.2. Den åpne kvinnen og den lukkede mannen.

Her skal vi se på to eksempler på bilder som er brukt i *Visjon*, men som kan synes å være representativ for mange av de andre illustrasjonsbildene.²⁶ Disse bildene blir brukt i artikkelen ”Den dovne manns vei til opplysning” skrevet av redaktør Øyvind Solum (*Visjon* nr 5 2008 ss 84-88). Dette er et intervju med Nukunu som er en åndelig veileder som underviser i oppvåkning, opplysning og ikke-dualitet, samt at han har vært med på å starte Osho Risk i Danmark. Det er første del av intervjuet som trykkes i utgave nummer fem, og den andre delen trykkes i nummer seks, samme årgang. Hele artikkelen, og den neste, handler om åndelig oppvåkning, opplysning ved å oppnå visdom, og ikke-dualitet hvor spiritualiteten menes å være immanent.

Bilde nr 5

Bilde nr 6

Begge disse artiklene er fulgt av illustrasjonsbilder fra samme fotoserie.²⁷ Dette kan man se på likheter i motiv, modell, bakgrunn, farger, form og layout.

²⁶ I samme serie: *Visjon*: 1/08 s 55 og 57; 2/08 s 75 og 76; og forsider på nr 1, 3, 5 og 6, samt i henhold til fotnoter 19 og 20

²⁷ De andre bildene i samme serie: som bilde 5 trolig også *Visjon* 1/08 s 58. Som bilde 6 også *Visjon* nr 6 s 13, 56 og 58.

Kvinnen på bildet i denne artikkelen (ibid s 84) strekker armene i været i tilbedelse eventuelt livsglede i en Y-form. Hun kikker opp i været mot et eller annet som ikke er gitt, men som i vår symbol-arv kan sees som om hun ser opp mot Gud eller noe gudelikt. Uansett fremstår hun i kroppsuttrykk som åpen og mottagelig. I kontrast er mannen (ibid s 86) avbildet som i bønn, tilbedelse eller meditasjon hvor håndflatene er satt mot hverandre. Han kan tolkes til å fremstå som lukket. I forhold til tradisjonell symbolforståelse i henhold til Solheim så følger dette hennes argument om kvinnen som grunnleggende grenseløs og åpen, mens mannen fremstår som "... den rene og ubesmittede skaper"(Solheim 2007 ss119-120), som står for en lukking av grenseløsheten. *Visjon* nr 6 2008 s 58 avbilder en mann med hender utstrak som i kors som en Kristus-skikkelse i en monoteistisk mannsforståelse som noe gudelikt, og som en verdensskaper.

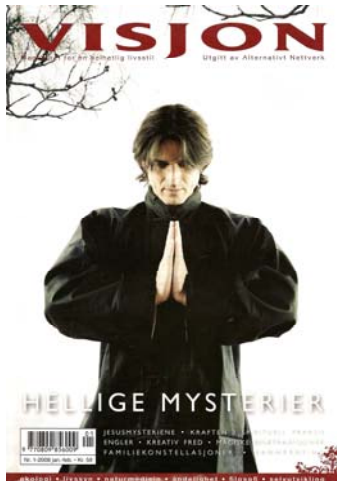
5.3. *Visjons forsider*

Dette inntrykket synes også å fremkomme når man ser utelukkende på forsiden av magasinene i denne årgangen (eksempler på neste side). Forside på nummer en viser en mannsperson i bønn og/eller meditasjon, og er en figur som gir inntrykk av å være en mester, vismann, mystiker eller lignende. Han kan synes å fremstå i henhold til den tradisjonelle kjønnskonfigurasjon som "... myndig og sterk, en trygg bastion av sunn fornuft – selve *rasjonalitetens* forankring og virkelighetsgaranti." (Solheim 2007 s 71). I vår tradisjonelle symbol-arv kan man se et bilde av patriarkalsk autoritet.

I en forståelse av tradisjonelle kjønnskonfigurasjoner og tradisjonell dypsymbolikk vil forsiden på nummer to og fire ikke gi mening, men disse skal plukkes frem igjen når New Age - symbolikk skal gjennomgås.

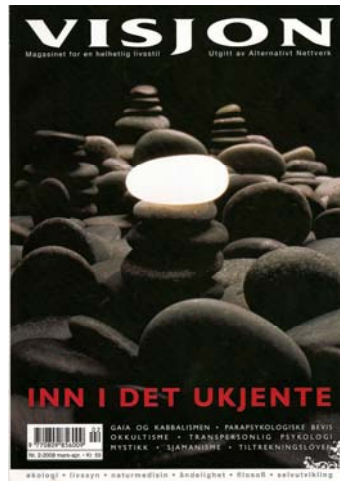
Forside nummer tre vil kunne trekke tankene mot et kvinnebilde som "... en skikkelse som først og fremst fremstår som åpen og mottagelig – en myk, mild og sval kvinnefigur som er tilgjengelig så vel for ektemann som for barn" (ibid ss 119-120). Altså porøs, åpen og tilgjengelig, og noe som bør avgrensnes. På forside på nummer fem kommer samme symbolikk som på eksempelbilde fem ovenfor, hvor kvinnen ser ut til å fremstå som åpen både i kropp og ansikt, og kanskje da også åndelig. Siste nummer har en litt annen fremstilling av kvinnen som sitter i lotusstilling i en åpning ut mot naturen og trolig mediterer. Symbolikken med en åpen dør gjør at en konnotasjon om åpenhet smitter over på skikkelsen i døråpningen.²⁸

²⁸ Bilder i samme serie: *Visjon* 2/08 s 75 og 77

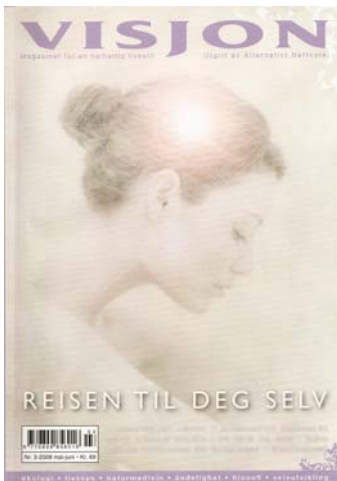
Visjon nr 1 2008

Bilde nr 7

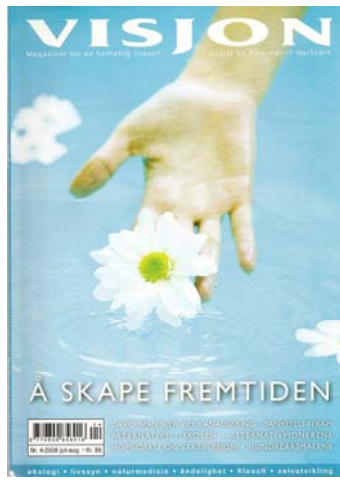
Visjon nr 2 2008

Bilde nr 8

Visjon nr 3 2008

Bilde nr 9

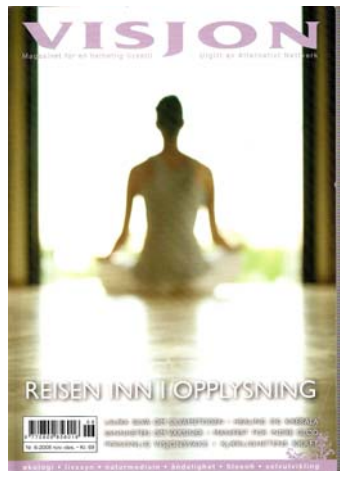
Visjon nr 4 2008

Bilde nr 10

Visjon nr 5 2008

Bilde nr 11

Visjon nr 6 2008

Bilde nr 12

En foreløpig konklusjon er da at på de illustrasjonsfotoene og forsidene som her er brukt som eksempler, så fremstilles kvinnen som åpen og mannen som lukket. I følge tradisjonelle dypstrukturer så fremstår den åpne kvinnekroppen som noe som trenger å avgrenses, mens det samme ikke synes å gjelde mannen. Dette er også helt i tråd med den tradisjonelle forståelsen av den skjøre, svale morsfiguren som tidvis fremstår som erotisert med sin sensuelle fremtoning. Mannen er fortsatt den sterke, driftige, allvitende, grensesprengende verdenserobreren, - ja, sett som en som ikke skal ha eller trenger grenser i sin gudelighet. Med sin fremtoning hvor hendene er strakt ut til siden så kan man forstå det som enten å sperre og å lage en grense (vi har kanskje alle lekt at vi er en dør eller port på dette viset når vi var barn), ellers så kan den sees å være ladet med Kristus-symbolikk med kroppens utforming som et kors. Litt lengre ut i dette kapittelet skal denne analysen tolkes i symboldrakten til New Age. Men først bør vi innom en artikkel som etter min mening bør nevnes, og som vil fungere som en bru over til Eliade. Det er den tredje artikkelen som kommer fra en kvinnehånd.

5.4. Den indre glød

Chameli Ardagh bidrag er ”Manifest for indre glød!” (*Visjon* nr 6 2008 ss 76-77). Hun tar her utgangspunkt i en reise på flytoget hvor hun legger merke til en kvinne som Ardagh mener stråler av en indre glød. Denne kvinnen oppfatter hun som en spirituell aktivist. Hun mener at vi alle må holde den indre glød levende, og fremhever at denne gløden er et bidrag til omgivelser for å gi litt ekstra lys ”... til familie og venner og alle som trenger det” (ibid s 76) Hun mener at denne indre glød kan vedlikeholdes gjennom næring fra en uendelig kilde av lys, og hun har laget en liste over hvordan denne gløden skal oppnås. Denne listen foreslår hun å henge på kjøleskapet eller på baderomsspeilet som en huskeliste. Denne listen består i korte trekk av følgende:

1. Hva er du takknemmelig for? Visk deg selv i øret tre ting du er takknemmelig for ...
2. Gå på ”Klage-kur” ... ta et bevisst valg i å la være å klage en uke ...
3. Bli kjent med livssyklusen ... det er når vi kjemper i mot at vi skaper frustrasjon og mister energi...
4. Glød i et glass. (drikk vegetardrinker – min kommentar)
5. Innvendige smil.
6. Puster du? ... dype åndedrag ...
7. Drikk sol ... la det stå høyt på din prioritertingsliste at du går ut og drikker sol ...
8. Blir du tatt på? ... massasjetime, eller ... ’massasjebytdate’...
9. Flytt på deg! ... mosjon og bevegelse ...
10. Kroppen er ditt tempel ... behandler kroppen din som gud/gudinne ... pynter en hellig statue ... (ibid s 77)

Artikkelen ledsages av tre bilder øverst over begge siden (s 76-77). Det første bilde er av en kvinnenakke og oppsatt hår med en blomst i. Det andre bildet er av kvinnehender som skriver, mens det siste bildet er av et kvinneansikt. Bildene er holdt i gyldne farger som fersken, gult

og beige. Artikkelen i seg selv er i utgangspunktet kjønnsnøytral, men bildebruken gir artikkelen en kvinnelig konnotasjon. Til slutt i artikkelen har redaksjonen trykt informasjon om et kurs som Ardagh skal holde, og hvor det avsluttes med ”Her er alle kvinner velkommen!” (red anm.). Det blir dermed understreket at artikkelen retter seg mot kvinner.

Påstanden her er at vi mennesker bør gløde og derigjennom være spirituelle aktivister. Hun belegger dette med å vise til kvinnen på flytoget som gløder, og hennes effekt på omgivelsene. Ardagh bruker her styrkemarkører som at kvinnen kikket ut av det skitne togvinduet, og ved å beskrive kvinnen i klare sterke farger mot de grå omgivelsene. Ryggdekning får forfatteren når hun henviser til det snakk det er om spirituell aktivisme som bidrar ”... sosialt og økonomisk til en bedre verden ut i fra et helhetssyn” (ibid s 76). En henvisning til den allment aksepterte forståelse innen New Age om holisme.

Å gløde som en beskrivelse på en person, er noe man kanskje kan si er til dels forbeholdt kvinner i henhold til våre sedvaner. Altså synes den å rette seg mot kvinner, ikke bare med de tekniske grepene som er nevnt ovenfor, men også med dens argumentasjon. En kvinne opprettholder gløden, ifølge forfatteren, ved hjelp av sin liste med ti råd. Her skriver hun om at gløden opprettholdes gjennom næring fra en uendelig kilde lys. Hva er næring annet en noe man tar inn? I denne sammenhengen er det interessant at kroppen oppfattes som åpen ved at man tar *inn* noe, for så å slippe *ut* noe (gløde) som skal være til nytte og glede for omgivelsene (familie, venner og andre). Nøkkelen til å forstå hvordan den åpne kroppen blir forstått annerledes i New Age ligger i Ardaghs siste punkt – kroppen som tempel, gud/gudinne og en hellig statue. Her synes det å være snakk om en helliggjøring av den åpne kroppen. Men for å få et begrep om hva som forstås som hellig og hva forstås som det motsatte, det profane, trengs Mircea Eliades hjelp.

5.5. Det hellige og det profane

Eliade gir oss i boka *Det hellige og det profane* (2008) et verktøy for å kunne skille mellom det hellige og det profane i verden, og han ser dette i rom og tid. Han ser verden bestående av to grupper mennesker; det er de religiøse og så er det de andre som er de a-religiøse og profane menneskene. Eliade setter et skille mellom den religiøse verden som den hellige og sakrale verden, mens den desakraliserte og sekulariserte verden forstås som profan. Den hellige verden innehar en egen kosmologi som det religiøse mennesket ser som forbildelighet og noe etterstrebbar, for det religiøse mennesket ønsker å leve så likt og så nært som mulig

en gudeverden. Det religiøse menneskets eksistens på jorden blir en etterligning av den kosmologi det lever innenfor.

Det religiøse menneskets forbindelse med dette hellige, med himmelen, markeres med en søyle (*axis mundi*) som blir sett som en verdenssøyle som står i verdens sentrum, og som kosmos brer seg ut i fra. Denne ”midtstilling” av kosmos skaper et senter og et fokuspunkt som gjerne blir symbolisert med et tempel eller andre helligdommer (*imago mundi*). Eliade mener at menneskets behov for å være i nær kontakt med gudene og kosmologiens kjerne gjør at mennesket overfører forståelsen av verdenssøylen og helligdommens midtpunkt til der vi er. Symbolikken blir overført fra tempelet til huset, teltet og lignende, for mennesket ønsker, i følge Eliade, å leve i sentrum av kosmologien. Teltstangen eller røykåpningen blir en billedlig metafor for verdenssøylen. Dette huset eller templets viktigste funksjon er å være en åpning oppover som skal sikre kontakten med gudenes verden, og tempelet fungerer som et bilde av verden og dens kosmologi. Tempelet blir derfor hellig i sin essens på grunn av sin funksjon som gudenes bolig. Eliade sier at ved hjelp av tempelets iboende hellighet vil den urene verden gjentagende bli rensset. Med denne verdensanskuelsen utgår et ønske av det religiøse mennesket om å leve både i et rom og i en tid i et kosmos som Eliade ser som grunnleggende rent og hellig, og som forstås som det opprinnelige slik det ble gitt det religiøse mennesket. (ibid ss 13-32)

I følge Eliade er det religiøse mennesket grunnleggende ”åpent”. Gjennom *opplevd erfaring* av det kosmiske får det religiøse mennesker en ny dimensjon. Det forstås ikke bare som menneskelig kjøtt og blod, men som essensielt kosmisk. Dette ser Eliade som en ”åpen” eksistens. ”Det religiøse menneskes eksistens ... er ’åpen’ overfor verden” (ibid s 73). Gjennom en rekke symboler og symbolske handlinger og ritualer (forskjellig fra samfunn til samfunn) får livet til det religiøse mennesket en kosmisk betydning. Dette skaper en åpenhet i form av erfaring, og som Eliade sier det: ”Det religiøse mennesket lever i et ’åpent’ kosmos og er selv ’åpent’ overfor verden. Dermed er det sagt at det står i forbindelse med gudene, og at det har del i verdens hellighet” (ibid s 76). Menneskets akseptering av denne kosmologien gjør at det kosmologiserer seg selv og skaper en menneskelig modell av denne kosmologien som konstituerer verden. Om det så er et tempel, en bolig eller menneskekroppen så har de alle en forbindelse med kosmos med en ”åpning” øverst som forbinder denne verden med en hellig verden. (ibid ss 72-77)

Hele denne forståelsen av en verdensoppbygging karakteriserer Eliade som hellig. Forståelsen av den profane verden er alt det som den hellige ikke er. Den profane verden forstås som desakralisert, uren og kaotisk. Eliade mener at de ikke-religiøse menneskene ikke

lever i et virkelig kosmos. Eliade fremstiller forskjellen billedlig i dette sitatet: ” På samme måte som boligen har tapt sin kosmologiske verdi for det moderne menneske, er også dets kropp fratatt enhver religiøs og åndelig betydning. Man kunne sammenfatte det slik: for de moderne, ikke-religiøse mennesker er kosmos blitt intransparent, ubevegelig, stumt.” (ibid s79). Det profane mennesket inngår ikke i noen kosmologi eller verdensskapelse, for det skaper seg selv. Det ikke-religiøse mennesket forstår den sakrale verden som en begrensning og en avgrensning av dets frihet.

5.6. Det hellige og det sakrale

For å forstå New Age og kroppsforståelse bør man få et begrep om hva som forstås å inngå i begrepet hellig i dette miljøet. Med utgangspunkt til Eliades forestilling om det hellige og profane og retorikken rundt dette, så kan vi ta utgangspunkt i miljøets forståelse av Selvet.

En generell ide innen New Age er, i følge Hanegraaff, dette miljøets fokus og forståelse av Selvet. Det profane menneske er egentlig ikke det egentlige Selvet, for det egentlige Selvet er ikke bundet opp mot tid og rom. Dette som forstås som et høyere Selv som er helliggjort i dens eksistens og virker ut over kroppens fysiske rammer. Dette høyere Selvet fungerer som en formidler mellom menneskets jordiske eksistens og Gud, og det er dette Selvet som er kan forstås som menneskets *virkelig* ”jag”. Spirituell utvikling i dette miljøet går ut på å oppnå en høyere kontakt med dette Selvet, heller enn med den begrensede fysiske kroppen og dets ego. Hanegraaff viser til den kanaliserte energien Orins egne ord: ”... as you open to the higher dimensions of yourself, you will be able to lift the veils of illusion and see the world through the eyes of your Higher Self ” (Hanegraaff s 211). Det er, fortsetter Hanegraaff, allment akseptert at en kontakt med dette høyere Selvet fører til innsikt, spiritualitet, kjærlighet, balanse, bedre helse, og intuisjonen spiller en avgjørende rolle i denne kontakten. Forholdet mellom personaliteten og dette høyere Selv, sier Hanegraaff, er ganske så lik forholdet mellom mennesket og en høyere guddom. ”In learning to trust one’s intuition and act on it, what one actually does is to open oneself to the inner guidance of one’s Higher Self” (ibid s 212). Heelas er i tråd med Hanegraaff når han også trekker frem Selvet når han snakker om New Age. Han bruker begrepet *Self-spirituality* som et definerende og samlende begrep for bevegelsen, og han mener at New Agere ser dette Selvet i seg selv som hellig (Heelas s 2).

Her kan man trekke en del tråder til Eliades forestilling om det hellige og profane. For det første synes det om New Age og Eliade har den samme forståelsen om at det hellige opphever tid og rom. Kosmologien utgår fra Selvet i New Age, og Selvet forstås som *axis mundi* som kosmos beveger seg ut i fra og rundt. Selvet som tar bolig i kroppen, som igjen får samme konnotasjon som tempelet i henhold til *imago mundi*. Kroppen sees å forstås å måtte være åpen for kunne nå dette høyere sakraliserte Selvet som kosmologien og verdensanskuelsen springer ut fra. Det profane forstås innen dette miljøet også som *det andre* og som i dette miljøet kan sees å være en uren verdensanskuelse innen verden for øvrig.

5.7. Den åpne kroppen og New Age

Med dette i tankene så får bildene en annen konnotasjon med nettopp det å forstå kroppen som åpen er positivt og hellig. Kroppen forstått som tempelet oppnås en kontakt til det hellige. Kvinnene som fremstilles som åpen er pr definisjon hellig i seg selv, mens mennene derimot fremstår som lukket og får dermed en negativ konnotasjon. Dette skiller seg radikalt fra den tradisjonelle kjønnsforståelsen hvor det å være ”åpen” sees som noe som må lukkes. Denne tradisjonelle kjønnsforståelsen bærer alle tegn, i henhold til Eliades teori, av å være profan, og har kanskje en sammenheng med dets opprinnelse i fremveksten av en sekularisert modernitet.

Visjons bilde av den profane verden synes å komme til uttrykk i det neste eksempelbildet, som avviker fundamentalt fra de andre kvinneskikkelsene som blir avbildet i magasinet. Dette bildet ledsager en artikkel skrevet av Gro Lystad, med tittelen ”Homeopatisk behandling som alternativ til vaksinasjon” (*Visjon* nr 4 2008 s 58-62). Bildet som står på side 60 er ledsaget av et bilde som strekker seg over to sider (58-59) over overskrift og inngress av piller og sprøyter, gjentakende som i en bord. Her er en åpen kvinnekropp fremstilt med en hånd i en latexhanske som holder en sprøyte, i stedet for et underliv. Man kan da kanskje tolke dette som om at det er noe med forurensning og kvinnens åpninger. Hele bildet synes å gi uttrykk for *det urene* ved den åpne kroppen. Teksten understreker dette ved å kritisere den tradisjonelle skolemedisins bruk av vaksinasjon kontra homeopatisk behandling som rent og den rette veien.

Bilde nr 13

5.8. Åpen som hellig

Med utgangspunkt i Solheims fremstilling av kvinnekroppen som noe grunnleggende åpent som bør avgrensnes og lukkes, har vi her tatt turen over til Eliades forståelse av hva som er hellig og hva som er profant. Med en ny forståelse av åpent som hellig blir det gitt nye symbolreferanser til kvinnekroppen. Bilder som i en tradisjonell kjønnskonfigurasjon ville ha hatt negativ konnotasjon, får nå i en forståelse av åpenhet som hellig, en positiv konnotasjon. Når Selvet blir sakralisert som *axis mundi* tilsier de nye symbolreferansene at kroppen blir sett som *imago mundi* i sin sammenligning med det hellige tempelet. Her kan man da trekke en parallell til Heelas sin forståelse av Selvet som hellig i seg selv. Forestillingen om kroppen som et tempel som *imago mundi*, og med en forståelse av Selvet som *axis mundi*, underbygger Heelas sin fremstilling om et hellig og sakralisert Selv.

Kvinnekroppens åpenhet ble som vi har sett betraktet som noe urent som måtte lukkes. Men med helliggjøring er den nå blitt ren. Den hellige verden er pr definisjon, i henhold til Eliade, ren, mens den profane sees som uren. Og det ser ut som, både ut i fra teorier og analyse, at det hellige og profane har sin parallell i det rene og urene symbolisert i kroppen.

Som før nevnt så uttrykte Solheim seg om den postmoderne individualiteten som en fristilling av tradisjonelle dypstrukturer hvor en selv konstruerer *selvet*. Dannelsen av selvet handlet altså om å løsrive seg fra nedarvede symbolske forhåndsopfatninger. Webers uttrykk ”disenchantment of the world” ble tatt frem, når hun uttrykte at en avfortrylling av verden er modernitetens grunnprinsipper for individuelle frigjøring og dekonstruksjon av den symbolske samfunnsforståelse. Videre sa hun at dette ”... skaper et tomrom som må fylles med ny magi, ny helhet, ny sammenheng” (ibid ss 84 - 85). Her kan det synes som om en sakraling av Selvet bygger en helt ny forståelse av kroppen. Det ser ut til å bli gitt ny magi, helhet og sammenheng i konstruksjonen av Selvet. Webers ”disenchantment of the world” kan omtolkes til å si at det stemmer at verden avfortrylles, men det ser heller ut til, nå i den postmoderne verden, å være en fortrylling av kroppen i stedet for. Kroppen blir som bolig for Selvet i seg selv sakralisert. Dette skal vi se litt nærmere på nå gjennom Douglas sin forståelse av begrepene ren og uren.

Kapittel 6 Rent og urent

Vannmannens tidsalder som vi nå går inn i preges av åndelighet og spiritualitet, og erstatter en tidsalder som var preget av materialisme. Den nye tidsalders vektlegging av menneskets ”renhet” som en inngang til oppvåkning og opplysning, og som vil føre verden inn på den ”rette vei”, passer inn i Eliades bilde av det hellige som rent. Nettopp denne vektlegging på renhet blir interessant, og er som terminologi berørt flere ganger allerede. Som Hanegraaff sier i sin bok så er oppnåelsen av bevissthet et vesentlig trekk ved New Age. Gjennom å gå igjennom flere nivåer og bevissthetsgrader vil man kunne oppnå den ultimate åndelighet. Som han sier så er det forskjellig hvordan disse nivåene fremstilles og hvor mange det er, men felles for alle er at det i dette hierarkiet er den materielle ”earth plane” som er den laveste nivået, - altså den materielle verden vi lever i, og som forstås som å være et særpreg ved fiskenes tidsalder. Det høyeste nivået i dette hierarkiet er når man oppnår fullstendig bevissthet og den rene hele ånd; ” ... a reality of *pure* unbroken spirit ...” (Hanegraaff s 251 – min uthevelse), et komplett høyere Selv. Miljøets fokus på renhet bringer tankene til Mary Douglas sin forskning på renhet og urenhet som et utgangspunkt for å forstå New Age generelt og kjønnsforståelse spesielt.

6.1. Rent og urent og kropp

I boken *Rent og Urent. En analyse av forestillinger omkring urenhet og renhet* (1997) har Douglas to perspektiv om renhet og urenhet, nemlig den instrumentale og den ekspressive. Den instrumentale siden har med det samfunnsmessige perspektivet å gjøre hvor en forestillingsverden rundt rent og urent synes å virke regulerende i mennesker adferd i samfunnet og ovenfor hverandre. Trosforestillinger rundt rent og urent danner kosmologier som er med på å legitimere samfunnsreguleringen, og skaper helhet i forståelsen av verden. Symbolsystemer uttrykker og støtter opp om, altså gir uttrykk for, den for samfunnet ”rette” kosmologien. Dette er det ekspressive aspektet. Denne regulering og legitimering av samfunnsorden synes å være fokusert rundt kroppen som modell og metafor for verdensanskuelsen. ”Noen ganger... ” sier Douglas ” ... ser det ut til at kroppsåpningene symboliserer inngangs- og utgangsporter til sosiale enheter, eller at fullkommenhet på det kroppslige område kan symbolisere et ideelt teokrati” (ibid s 22). Hun sier videre at hun er av den oppfatning at ...

... den viktigste funksjonen til forestillinger omkring atskillelse, renselse, avgrensning og straff av overtredelser er å bringe system inn i en tilværelse som i utgangspunktet er temmelig uryddig. Bare ved å overdrive forskjellene mellom innenfor og utenfor, over og under, mann og kvinne, for og imot, lar det seg gjøre å innføre noe som kan ligne på en slags orden. (ibid s 23)

Her er det snakk om to motpoler som blir forstått ut i fra vektlegging av det hygieniske, og vår respekt for konvensjoner om hva som er rent og urent. I følge Douglas er hellige ting og steder noe som blir bestrebet å verne mot urenheter. Videre sier hun at restriksjonene har en dobbel funksjon; både å verne det hellige fra det profane, og å verne det profane fra det hellige.

Uttrykket "dirt is matter out of place" (ibid s 50), - skitt er noe som ikke er på sin rette plass, er et uttrykk man forbinder med denne teorien. I en mer profan verdensanskuelse dreier det seg om hygieniske betraktninger, og avtvinger en reaksjon når noe bryter med vedtatte normer. Men våre forestillinger om samfunnssystemer, menneskelig oppførsel, med mer, kommer inn under kategorier som rent/urent forstått som riktig/feil. Douglas hevder at de forestillingene vi mennesker innehar om hva som er skittent, skaper symbolsystemer som styrer vår adferd. Når noe kommer ut av sin rette plass, også samfunnsmessig og/eller på individnivå, må det enten tvinges tilbake til den rette plassen, eller omdefineres til å bli forstått som rent. Her snakkes det da ikke lengre bare om hygieniske aspekter, men om det ekspressive symbolsystem som med sin instrumentale funksjon regulerer alle samfunnsnivåer, altså symbolstrukturer som skaper orden.

Denne forståelsen av rent og urent kommer til uttrykk i en kosmologi hvor kroppen står i fokus. Kroppen som symbolsystem har som mål å holde orden på sosiale hierarki. Patrilineære samfunn ser, i følge Douglas, hustruene som innganger til gruppen. Frykt for urent blod i slekten, pålegger kvinnen en symbolikk som dreier seg om kroppen som et beger, kar, eller lignende. "Det brudne kars symbolikk" blir knyttet opp mot kvinnen. Kroppsåpninger blir et symbol på sosiale inn- og utganger, og overskridelser fører til forurensning. Renhet er målet, og det oppfylles når forurensning blir forhindret. Hele kosmologier blir bundet opp mot kroppen som et åpent kar, og som noe som må/bør lukkes (ibid ss 130-132). Douglas sier at grensesetting av seksuelle relasjoner er et potensielt eksplosivt tema, og at trosforestillinger som ser kroppen som "en ufullkommen beholder, som bare blir fullkommen dersom den kan gjøres ugjennomtrengelig" (ibid s 158). Kjønnsliv ønskes å kontrolleres ved å se kroppen som lukket, men kan ikke avgrenses helt på grunn av forplantningen, så en kosmologi vil gi symbolsystemer som regulerer omgang. Ifølge Douglas

gir kroppen et grunnplan for all symbolikk, og all urenhet er i større eller mindre grad knyttet opp mot kroppen uten å helt avvise den. (ibid s 162- 163)

6.2. Nytt analysegrunnlag

I følge Douglas må kroppen lukkes og avgrenses gjennom symbolske hellighetsideal for å bli forstått som ren. Når det gjelder New Age så blir bildet annerledes ved at Selvet blir sakralisert og bor i kroppen forstått som et tempel som iboende rent. Den blir hellig per se. Åpenhet sikrer helligheten. Renhet i New Age sammenheng synes i høyeste grad å være kroppslig, men hvor åpenhet ikke bør lukkes. Åpenhet sikrer kontakt med gudene, energien, kraften. Selvet som *axis mundi* helliggjør kroppens åpenhet. Kroppen beskyttes mot den profane verden ved renselse ved for eksempel healing som kan sees som både en beskyttelse mot det profane i denne forståelsen. Kroppssymbolikken har skiftet fortegn ved at kroppsmetaforer ikke lenger beskytter samfunnet og dets renhet mot kroppens farlige innvirkning. Metaforene beskytter nå kroppen mot samfunnet og mot forurensning som kommer fra det profane. Mennesket og Selvet er i utgangspunktet autentisk og ren, mens det profane egoet er urent og må fjernes med å være åpen mot det spirituelle.

Samtidig kan man se i New Age hvor man gjennom en åpen spirituell kropp forsøker å bruke det hellige til å endre – ikke verne – det profane. Det rene skal ”rense” det urene. Den profane verden blir forstått som uren og forurenset, og hvor vannmannens tidsalder bringer med en endring hvor den enkeltes spiritualitet skal stråle ut av de individuelle Selv og deres hellige kroppstempel, for å endre, ja rens, det forurensete samfunn, og skape en ny verdensorden hvor hele verden vil komme opp på et høyere nivå som kan sees som hellig.

6.3. Rent og urent i en ny analyse

Hvordan kan man da forstå analysen ut ifra det nye begrepsapparatet om det hellige og profane og det rene og urene? Her må vi ta et nytt blikk på artikler og bilder fra *Visjon*. Med den nye forståelsen av det hellige som rent og åpent, og det profane som urent og lukket, må artikler og bilder gås igjennom på nytt. Denne gangen med å tolke analyse materialet i henhold til New Age sin livsanskuelse. Igjen blir det først en gjennomgang av artiklene, og deretter analyseres bildene.

6.3.1. Artikler med ny tolkning

Eksempel 1:

Første artikkelen som ble analysert var artikkelen om Sankt Birgitta (4.1.) av Eli Helland, hvor hun skrev om Birgitta som et mulig forbilde for våre døtre med oppofrende livsførsel ovenfor ektemann og Gud, og med hennes verdige resignasjon. I henhold til dypstrukturer så fant man ganske fort den oppofrende hustrumoren, men som en skikkelse fra førmoderne tid ble henvisningen til kun å inneha den private sfære opphevet. Hun ble også en rollemodell for samfunnsengasjement.

I ny tolkning så synes ikke denne å inneha så mye ny informasjon. Med Birgittas vesen så kommer det frem en hellighet og renhet, men den synes ikke å inneha en spesiell ny tolkning i henhold til New Age. Denne artikkelen kan sees å viderebringe de tradisjonelle dypstrukturene med en tradisjonell religiøs legitimering.

Eksempel 2:

Den andre artikkelen var av Vivi-Ann Heisholts (4.2.) hvor hun skrev om sensualitet versus seksualitet. Forfatter skiller her mellom to ontologisk forskjellige energier som hun kaller ”sensuell” og ”sexy” hvor det første var en positiv energi og det siste forstått som negativ energi. Selv om hun sier at mannen og kvinnen har lik skylddeling når det gjelder å fokusere på sexy, så synes mannen å bli mest syndebukk i sin fortregning av den ”edle maskuline kraft for dermed å fortrenge omsorg for kvinnen i favør for vold. Kjønnssakten ble redusert til dyrisk-fysisk ”harabasert” forplantningsdrift, som hun sier det. Men med en New Age – tankegang kan energier virke som *sjelsgjennomstrømninger* som kan virke som ”... åndelig *plumbo* som løser opp grums og smuss fra fortiden”, og fremhever en høyere bevissthet. Hun nevner også hvor viktig det er med en *utrenskning* av gamle mønstre, trossystemer og arketyper, og dette gjøres gjennom åndelig selvutvikling og terapi.

De dypstrukturer som fantes her brakte tanken tilbake til det Solheim kaller ”husets engel” i en mer esoterisk utgave. Og at en transformasjon med gamle arketyper syntes å være en søking etter nye.

I ny tolkning hvor utgangspunktet er det rene og urene, ser man igjen problematikken rundt seksualitet. Kjønnslivet med de reguleringene det har i dag syntes ikke å fungere, og Heisholt ser ut til å ønske en ny og renere seksualitet. Ikke nødvendigvis lukket, men mer som en kraft. Hennes lignelser til *sjelsgjennomstrømninger*, åndelig *plumbo*, og *utrenskning*, viser en forbindelse med åpenhet og renselse, - åpne opp for å bli ren. Dette kan da kanskje tyde på en forsøksvis helliggjøring av seksualiteten. Her er det altså en forbindelse mellom kvinner,

åpenhet, renhet, hellig og seksualitet. Mannen har mistet sin egen edle kraft, og synes å måtte finne seg selv først før det kan bli noen renselse.

Eksempel 3:

Andreas Aubert var det tredje bidraget med sin artikkel om ”Sommerfestival på Ängsbacka” (4.3.), og hvor han uttrykker glede over at festivalen ikke er dominert av kvinner. Han intervjuer Carl Javér og Daniel Ryrvik om deres arbeid med mannsgrupper og rollemønstre i sin søken etter å hjelpe mannen å finne sin kraft og mannlighet. De hadde satt i gang et søk etter ”den autentiske mann” som innehar maskulinitet og sårbarhet uten gudinnekraften eller anima, for å finne tilbake til en genuin maskulinitet.

I analysen kunne man finne en ambivalens til hva mannens figurasjon er, men at det bilde som trer frem hadde visse likhetstrekk med viktoriaidens kjønnsroller hvor mannen ble ”renset” av den feminine innflytelse.

Med Douglas i tankene så står mannen tilbake som det spirituelle ”brudne kar”, og fremstår som uren. En renselsesprosess er underveis, men mannen synes ikke å fremstå som ren. Ei heller synes mannen å fremstå som hellig, for åpninger synes å skulle fungere for å kaste noe (gudinnen) ut, ikke å åpne opp for noe. Nå kan dette være et spørsmål om intervjutekniske forhold. Har de blitt spurt om slikt, har de sagt noe som ikke har blitt med, osv. Men ut ifra denne artikkelen synes det ikke slik. Gudinnens inntreden i mannen kan sees som forurensning, og mannen synes uren og ikke hellig per se.

Eksempel 4:

Anders Aubert hadde også skrevet artikkelen om ”Maskulin falskhetsavvikling” (4.4.), som er et intervju av Dag Furuholmen og Eirik Balavoine. Også de snakket om kvinners dominans over mannen som en ”feministisk maktstrategi”. De fremhever at sjelslivet til menn er definert på kvinner premisser og er ikke genuint maskulint. Menn trenger en annen retorikk.

Her var funnet igjen at det er en massiv kritikk av kvinnelig dominans som føles å undertrykke det maskuline. I forhold til tradisjonelle kjønnskonfigurasjoner så synes det som om det er ønskelig med et skarpere skille mellom mann og kvinne, og som vil forsterke en dualitet mellom kjønnene. I henhold til rent og urent i New Age – kontekst, ser man det forurensede aspektet ved mannen hvor kvinneligheten i mannen er urent, og at dette må ut før han kan bli ren. Åpenhet synes å måtte komme etter ”renselsen”, og mannen fremstår som avvisende og lukket.

Eksempel 5:

Eirik Svenke Solum intervjuet Mads Larsen i artikkelen ”Den rette kula” (4.5.). Igjen er det seksualiteten som synes å være problemet, hvor den mannlige seksualiteten sees på som noe skittent. Den kvinnelige fremstiller Larsen som ren. Han fremhever at New Age har tatt med seg det anstrengte forholdet til sex, som preger samfunnet ellers. Og også i denne artikkelen er maskuliniteten oppfattet og uttrykt som problematisk når Larsen nevner at gudinnens hegemoni er over, og at en balanse er på vei inn.

I forhold til tradisjonelle dypstrukturer videreføres tanken om mann og kvinne som naturlig forskjellig og som to motpoler. Men igjen kan man se at mannen fremstår i ny tolkning som uren og lukket, for gudinnen må ”kastet på dør”, og det er maskuliniteten som må avgrenses og renses.

Eksempel 6:

Chameli Ardagh skrev den siste artikkelen som var om den indre glød (5.2.3.). Med en indre glød er mennesket, og da sees spesielt kvinnen på som en spirituell aktivist med sin indre glød. Og denne glød må holdes i live, i følge Ardagh, gjennom flere punkter på en huskeliste. Denne glød fører, i følge henne, til en spirituell aktivisme som bidrar til sosiale og økonomiske endringer i verden sett ut ifra en holistisk verdensanskuelse.

Denne artikkelen har allerede blitt brukt i kapittel fem. Her vil jeg bare understreke det som kom frem i første analyse med kroppen som hellig når den blir sett på som hellig, eller som guddommelighet i seg selv. Hennes fokus på å ta inn i seg ren næring og energi fremhever det åpne, men også fokuset på det rene. Kroppen sees som ren i seg selv, og det hellige tempelet blir holdt rent ved hjelp av ren mat. Det er også interessant å merke seg at denne gløden og renheten skal fosse ut for å rense resten av verden.

6.3.2. Bilder med ny tolkning

Nå er det bildenes tur til å bli underlagt en ny analyse. Med å sette bildene inn i dikotomiene hellig og profan og ren og uren, vil de få en ny betydning i forhold til forrige tolkning. Som siste analyse av bildene fremstår de lik de tradisjonelle kjønnskonfigurasjonene i henhold til kapittel fire. Men her er det også allerede påpekt at det som er negativt innen en profan verden, ikke nødvendigvis er det samme i en New Age - livsanskuelse. Den åpne kroppen blir negativt betonet i en profan dypstruktur, mens det i en ny tolkning hvor åpent blir synonymt med hellig, så får den åpne kvinnen en helt ny konnotasjon. Men nå skal en ny analyse sett i forhold til rent og urent se om det igjen kommer frem nye tolkning som er særegne for

miljøet. Her skal jeg kunne ta for meg eksempelbilder, for deres forbindelse til de andre analyseobjektene er allerede gjort rede for i tidligere kapitler. Til slutt skal det i bildeanalysen sees på forsidene i en gang til for å se om de har en helhetlig historie som projiserer den kjønnsforståelsen som kommer til uttrykk i New Age – miljøet.

Eksempelbilder 1 og 2:

De første bildene som ble presentert her, bilder nummer 1 og 2 (4.6.1), viste henholdsvis en mann med en klode på strak arm og en kvinne med jordkloden som iris. Som den første analysen viste så syntes dettes som en videreføring av tradisjonelle dypstrukturer hvor mannen var den samfunnsengasjerte, kapitalistiske (på grunn av dressen) og offentlige personen. Kvinnen syntes fortsatt å være henvist til en privat sfære hvor hennes ansvar for kloden hørte hjemme.

Med ny tolkning synes dette å stille seg litt annerledes, for med et blikk på det rene og urene, så synes han nå å symbolisere det profane og urene samfunnet. Han fremstår ikke som åpen, men heller som lukket og tilknapet med sin dress. Vi ser heller ikke noen identitet med et ansikt, og han fremstår som å være uten sjel og et Selv. Han synes å være uren og profan.

Kvinnen derimot får en annen konnotasjon. Øyet som sjelens speil blir symbolmettet hvor kvinnen er jorden og jorden er i kvinnen. Hun har tatt den inn i seg, og kan da tolkes til implisitt å være åpen, og dermed hellig. Kvinnen som åpen, hellig og ren underbygges av vanndråpene som er lagt over hennes ansikt. Vann representerer renselse og som noe som vasker bort det urene og skitne. Hun fremstår som et personifisert renhetsalibi for en hellig verden, og en representant for *Vannmannes* tidsalder.

Eksempelbilder 3 og 4:

De neste to bildene (4.6.2) ble ved første analyse forstått som om at bilde av kvinnen gjenspeilet tradisjonelle kjønnskonfigurasjoner ved å fremstå som dydig og skjør, og som den viktorianske kvinnen. Mannen fremstod som den grensesprengende mannen og som den sterke verdenserobreren som bryter seg fri. Det første bildet ga en positiv konnotasjon til teksten om tiltrekningsloven, mens det andre ble forankret og forsterket av teksten om mannlig falskhetsavvikling.

Hva blir det nå med ny tolkning. Hun kikker ned, - ned på seg selv kanskje, og vekker fra leseren. Hun fremstår som lukket og avvisende. Med de magiske tegnene fremstår bildet som forstyrret, og kanskje da forstått som litt forurenset og urent. Dette motvirkes til en viss grad av bildets lyse farger. Men her synes det som om det ikke blir noen ny konnotasjon. Det

heller understreker den tradisjonelle dypstrukturen av kvinnen som noe som må være lukket, skjørt og tandert, og som man kan se av neste eksempelbilde som er mer likt de fleste presentasjoner av kvinner i magasinet, så blir dette bilde et unntak fra regelen så å si.

Bildet av mannen får en ny betydning i denne nye konteksten. Med armenes stilling så fremstår han ikke som åpen, og derigjennom heller ikke som hellig. Med teksten gis bilde en konnotasjon av å være uren. Skarpe mørke farger med klar kontrast gir bildet i seg selv renhet, men han synes ikke å uttrykke dette hellige åpne, men heller noe profant og lukket. Verdenserobreren får heller en konnotasjon av å være et produkt av Fiskenes tid, altså moderniteten.

Eksempelbilder nr 5 og 6:

Eksempelbildene (5.2.) av kvinnen som åpen, og den lukkede mannen, er allerede analysert i forhold til det åpne og lukkede sett som det henholdsvis det hellige og det profane. Med denne tolkningen så strider dette med Douglas sin forståelse av rent og urent som tradisjonell kjønnet symbolikk, hvor kroppen som avgrenset forstås som ren, mens åpenhet gjør kroppen utsatt for forurensning. Med da det samme resonnementet som Solheim har, viser denne typen bilder en videreføring av tradisjonelle kjønnskonfigurasjoner, mens det med Eliade i mente gis de motsatt betydning. Den åpne kroppen som en helligdom blir iboende ren. Dette synes å stride i mot Douglas sin tolkning om den åpne kroppen som ren. Dette skal jeg komme nærmere inn på litt senere.

Eksempelbilder 7, 8, 9, 10, 11 og 12

Som sagt tidligere så syntes forsidene å uttrykke, ved første øyekast, tradisjonelle kjønnskonfigurasjoner (5.2.2). Dette ble understreket av Solheims framstilling av dypstrukturene i forståelse av den åpne kroppen. Ved en ny analyse synes dette å bli underbygd av Douglas kjønnsymbolikk "om det brudne kar" og kroppen som symbolsystem som har en instrumentell funksjon i forhold til sosiale avgrensninger. Kroppen som symbolsystem må renses og avgrenses for å "... bringe system inn i en tilværelse som i utgangspunktet er temmelig uryddig..." (Douglas s 23).

Men om man nå ser på åpenhet med Eliades øyne så synes forsidene å fortelle en annen historie. Om man da leser forsidene fra første til siste nummer så fremstår mannen som lukket på første side med hendene satt i mot hverandre i bønn, med ansiktet vendt ned. Han har på seg en sort tilknappet kappe, og sort symboliserer "... det absolutte, fullstendig

ubevisste, sorg ... ond trolldom, svart magi”²⁹ overskriften ”Hellige Mysterier” får med den sorte fargen konnotasjon til mysteriereligioner som kan sees som destruktiv okkultisme. Han symboliserer det urene, lukkede og profane i henhold til Eliades teori.

Går man da over til det neste bilde så ser man den samme sorte fargen på steinene, med en hvit stein på toppen. Sort kan sees å ”dra med seg” den maskuline lukkede negative konnotasjonen, mens den hvite steinen symboliserer renselse: ”Hvitt ... jomfruelighetens og renhetens farge. Renhet, fullkommenhet, totalitet, fred, hellig”³⁰ Kanskje dette da kan forstås som det kvinnelige rene kontra det maskuline mørke. Med forbindelse med neste bilde forsterkes denne forståelsen.

Den skjøre, tandre, ja ”perforerte”, kvinneskikkelsen, som den åpne kvinnekroppen med det lysende punktet i hode som nok antakelig skal illustrere Selvet, og som likner den lysende steinen på forrige bildet. Som noe naturlig gitt understrekes av nakenheten på bildet, for nakenhet ”... setter en mer i kontakt med naturen og elementene”.³¹ Den naturlige rene nakenheten settes i kontrast til første forsides påklede tilknappethet.

Neste bilde viser en kvinnehånd som plukker en blomst opp av det som kan tolkes som en kilde, og kilder er ” ... hellig ... De ble assosiert med fruktbarhet, barnefødsler og ekteskap. Kilden opptrer også som helende”³² Med overskriften ”Å skape en fremtid” synes det hellige å være veien å gå, trolig da for alle. Med den kvinnelige konnotasjonen av kilden synes det som om at skapningen av fremtiden er det kvinnelige. Den åpne håndflaten synes å understreke dette. Med bilder av kvinner forut og etter, samt fargevalg, så understrekes oppfatningen av at dette er en kvinnehånd.

Det femte bilde viser igjen den åpne kvinnen, som hellig i seg selv. Kvinnen blir portrettert i klare lyse pastellfarger som er i samme fargeskala som det forrige, og synes å dra med seg renheten derfra. Hun er ren, hellig og åpen.

Dette viderebringes til siste bilde hvor konnotasjonen synes å være dobbelt åpen. Kvinne sitter i en døråpning som kan forstås som en åpning til det hellige. Det bringer tanken til Eliades forståelse av døråpningen inn til tempelet. At åpningen er avbildet ut mot naturen synes, med den vektleggingen New Age har på den naturlige renheten å understreke dette. Kvinnen sitter i lotusstilling og mediterer. Hun er dermed i seg selv åpen. Her synes det da

²⁹ Althelse. Troll i ord. *Symbolleksikon*. <http://www.althelse.com/alternativ-medisin-&-terapi/870-symbolleksikon.html> [14.4.2009]

³⁰ Ibid

³¹ Ibid

³² Ibid

altså å fremstå en dobbel åpenhet som blir legitimert med naturelementet. Som kontrast til første bildet er forskjellen slående.

En liten oppsummering er nødvendig: Forsidene forteller en entydig historie om kvinnen som åpen, spirituell, ren og hellig når man tar de nye referansene i betraktning. Naturelementer sammen med, og for seg selv, understreker dette. Spesielt bilde på nummer fire av en kvinnehånd som plukker en blomst opp fra en kilde, og som har et kvinnebilde på både nummeret før og etter seg. Kildesymbolikken blir kraftig. Likedan er det siste bildet i serien veldig ladet av forståelsen av åpenhet som hellig, forsterket gjennom flere nivåer av åpenhet. Det ene bildet av mannen som fremstår i kontrast som lukket, ja til dels avvisende, og vil med den nye referanserammen fremstå både som lukket og uren. Det andre bildet av de sorte steinene forsterker dette. Men når historien i helhet leses så er den et sterkt manifest av kvinnen som den åpne og rene med en hellig konnotasjon. Mannen er lukket og uren, og fremstår som profan. Det at det bare er et bilde av mannen, mens det er tre (direkte) bilder av kvinnen, synes i rent flertall å understreke New Age – miljøets syn på kvinnen som åpen og ren.³³ Tidligere i kapittel to har jeg nevnt forsidenes betydning av hvordan ideer blir presentert og akseptert i kjøpsøyeblikket. Når kvinner og menn i dette miljøet kjøper dette magasinet vil forsidenes bilder gi en spesifikk konnotasjon på grunn av miljøets egne symbolske referanser. En gjenkjenning og en tilhørighet vil avgjøre om kunden bestemmer seg for å kjøpe bladet. Nå hadde det vært interessant med en analyse av lesergruppen, men det foreligger ikke. Men vi kan da kanskje anta at med et så stort opplag, som tidligere nevnt, så har trolig de kjønnskonfigurasjonene som kommer til uttrykk på fremsidene en attraktiv referanse for kjøpergruppen, og kan dermed legitimere en slik tolkning av analysen. Det er kanskje interessant å merke seg at de to numrene som foreløpig har kommet ut av *Visjon* i 2009 har begge bilder av kvinneansikt.

Eksempelbilde 13:

Bildet av kvinnen og sprøyten (5.5), har blitt analysert tidligere hvor det ble forstått til å speile tradisjonelle kjønnskonfigurasjoner med dypstruktur i den åpne kroppen. Det som sees som *det urene* ved den åpne kroppen, i henhold til Douglas, blir forsterket. Med henvisningene til tradisjonell skolemedisin så får bildet en tolkning av å være profan og uren på grunn av sin åpenhet og signaliserer vektleggingen av et tidsalderskifte.

³³ Dette kan jo også underbygge Auberts påstand om at New Age – jungelen er dominert av kvinner. Forsidene speiler da kanskje også kjøpergruppens kjønnsfordelte sammensetning.

6.3.3. Kort oppsummering

Bildene gir til sammen i en ny analyse en betydning av kvinnekroppen som åpen og hellig, i motsetning til den åpne kvinnekroppen som må lukkes innen de tradisjonelle konfigurasjonene. Mannen fremstår som lukket i seg selv og dermed kan sees som profan. Kvinnekroppen synes å fremstilles mer spirituell enn mannskroppen som får en sekulær undertone. Kvinnen med sin iboende åpenhet blir ren, mens mannen fremstår som uren.

6.4. Nye referanser

Hvordan kan da New Age forstås? Med deres sakralisering av Selvet, i henhold til Heelas, og miljøets fokus på renselse av kroppen, så synes det som om Eliades forståelse av det hellige og åpne kroppstempelet å være mer passende. Dette understrekes av miljøets vektlegging på åpenhet gjennom retorikken om å åpne opp blokkeringer så energistrømmer flyter fritt, åpne opp for spiritualitet, åndelighet og personlig kontakt med varierende guddommer, hjelpere, engler, osv. Likeså er det fokuset som er på renselse via healing, næring (vegetarisme, økologi, osv), og på den rene planeten (miljø), med på å understreke dette iboende rene ved New Age. Med alt dette i tankene synes det åpne og rene å henge sammen med kroppen som det hellige tempel og det sakrale Selvet.

Douglas sin kjønnssymbolikk som det brudne kar synes da ikke å stemme i forhold til New Age, etter min mening. I New Age blir symbolikken tvert om. Det åpne karetts symbolikk får en motsatt og positiv konnotasjon, mens det lukkede synes og å kunne sees som "... dirt is matter out of place" (Douglas s 50). Kvinner, sett som den åpne kroppen, blir ifølge Douglas uren. Men ved å se kroppen som et åpent tempel så blir den iboende ren. Mannen sees som en lukket beholder i følge Douglas, og blir forstått med tradisjonelle dypstrukturer som ren, men blir i denne nye symbolske referansen uren – eller i det minste ambivalent, slik de fremstår i analysen. I henhold til Douglas så er ønsket å forhindre forurensning for målet er renhet. Samtidig så synes det som disse kroppsrestriksjonene ønsker å skjerme det hellige fra det profane og det profane fra det hellige. Men med New Age så synes dette å være litt annerledes; Ja det hellige må beskyttes fra det profane ved "renselsesritualer", som man kan kalle healing, ren næring, osv. Men det profane bør i denne bevegelsen ikke skjermes for det hellige, men heller tvert om. Energier og spiritualitet skal strømme fra det "hellige" til det "profane" for å rense det profane.

Samtidig synes det påfallende at fremstillingene av kjønn er så like de tradisjonelle kjønnskonfigurasjonene, og synes å speile en spesifikk tidsperiode i romantikken. Her synes det som om den erotiserte kvinnen er på vei ut, og erstattes med en mer puritansk utgave, altså det bilde man så, i henhold til Solheim, i viktoria tidens begynnelse. Samtidig synes det som om at mannsbildet kommer fra samme periode. Det kvinnelige elementet, forstått som gudinnen, skal kastes på dør og den ekte maskulinitet skal gjenerobres.

Seksualiteten i seg selv synes å være et problem i forståelsen av kjønn. Douglas sin forståelse av kroppssymbolikk hvor seksualiteten er noe som må tøyles, begrenses og reguleres, synes fortsatt å bli formulert. Den patrilineære forplantningsbeskyttelse som Douglas bygger sin analyse på, synes å komme til uttrykk i artiklene. Det er kanskje verdt å merke seg at det her er kun snakk om heterofile forhold. Andre seksuelle forhold nevnes ikke. Da ligger kanskje problemet fortsatt i den patrilineære kroppssymbolikken og dens angst for forurensning?

Når man da tenker på Hanegraaffs fremstilling av polariteter så forsterkes bildet av at kjønnsforståelse innen New Age synes å bevege seg fra Jungs forståelse av animus og anima til en sterkere differensiering av hva som er kvinnelig og hva som er mannlig. Også en ny analyse av artiklene finner det samme resultatet. Dualiteten blir forsterket. Men også finner man en dualitet i forståelsen hellig og profan. Kvinner fremstår som mer åpne både i artikler og bilder, og da i henhold til åpnet som rent, fremstår de som mer hellig billedlig, mens menn fremstår som lukket, billedlig. Her synes det også som å være en forstekning av dualitet. Ja, nesten som en dobbel dualitet.

Bildene får to betydninger med referanse til to forskjellige dypstrukturer. Her tenker jeg igjen på Heelas som sier at New Age bryter med moderniteten på enkelte områder som synes usikre, mens de samtidig deler, og til dels fremhever, de sikre sidene ved moderniteten (Heelas 137). Det er både kulturkritisisme og aksept. Her synes det som om New Age har tatt et kulturtrekk, som da kanskje følte usikkert og negativt, og gitt det en ny betydning uten at bildet har endret seg. Så det å si at de tradisjonelle kjønnskonfigurasjonene fortsatt lever i beste velgående innen New Age, er en sannhet med visse modifikasjoner når man ser på bildene og konteksten. Her synes det som om Hanegraaffs før nevnte definisjon av New Age, blir interessant. Bevegelsen karakteriseres av en populær vestlig kulturkritisisme som blir uttrykt i et sekulært esoterisk språk. Det er da kanskje akkurat det som skjer her ved å gi en tradisjonell kjønnskonfigurasjon en ny symbolsk dypstruktur.

Del 3

Kapitel 7 Konklusjon

Denne studien har vært et forsøk på å finne indikasjoner på hvilke forståelser om kjønn som kommer til uttrykk innen New Age. Med Ahlins undersøkelse som utgangspunkt, var ønsket her å se om New Age innehar en særegen kjønnsforståelse som kunne forklare at kvinner var i overtall når det gjelder tilhørighet i denne livsanskuelsen. Også en annen variabel innen denne tilhørighetsgruppen tilsa at det var en overvekt i antall kvinner som følte manglende makt over egen livssituasjon. New Age sin vektlegging av at det skal komme en ny tidsalder som skal erstatte den gamle, bringer med seg en forventning om både en endring og fornyelse generelt i samfunnet. Ville man kunne her se også en endring innen forståelsen av kjønn også som var særegen for Vannmannens tidsalder? Var det her en ny forståelse for kjønn som kunne virke spesielt tiltrekkende for kvinner, samtidig som denne forståelsen kunne si noe om hvorfor det var kvinner uten følelse av makt over egen livssituasjon som spesielt ble trukket til New Age. Spørsmålet som ble stilt var: Kan man se noen bestemte kjønnskonfigurasjoner komme til uttrykk i New Age som synes særegen for denne nyreligiøse retningen?

Denne bevegelsesens mangfold ble her i norsk kontekst, analysert ved å ta utgangspunkt i alternativbevegelsen. I Norge har denne bevegelsen et samlende forum i Alternativt Nettverk som hevder å formidle de tanker og holdninger som rører seg i bevegelsen. Gjennom magasinet *Visjon* blir de forskjellige individuelle livssynene videreformidlet til bevegelsen innad spesielt, men også til samfunnet generelt. Dette magasinet ble her underlagt analyse for å få et overblikk over de kjønnsforståelsene som bevegelsen uttrykker. For å kunne avdekke hva som kom til uttrykk ble det her benyttet medieanalyse for å kunne lese av flere aspekter ved en medierende kanal. Både artikler og bilder ble analysert for å kunne se flere dimensjoner i uttrykkene. Artiklene ble underlagt en argumentativ analyse og bildene ble analysert ut i fra en narrativ modell. For hver ny teori som ble tatt inn i studien ble det foretatt en ny analyse i forhold til nye begrepsapparat. Her ble materialet som kom frem i *Visjon* først analysert i henhold til Solheims forståelse av kjønnskonfigurasjoner som tradisjonelle dypstrukturer, for deretter å bli satt inn i en New Age kontekst. Så ble analysen utvidet til å ta utgangspunkt i det symbolsystem som ligger til grunn for de tradisjonelle dypstrukturene, forstått som den åpne kroppen, slik som Solheim ser det. Dette ble videre satt inn i en forståelse av det hellige og profane i henhold til Eliade. Til sist

ble det foretatt en analyse i forhold dikotomien rent og urent i lys av Douglas sin forskning. Og det er her en presentasjon av analyseresultater begynner.

7.1. Den tradisjonelle symbolske referansen

Med utgangspunkt i differensieringen mellom rent og urent, i henholdt til Douglas, ser man en symbolsk forståelse av kvinnekroppen som iboende åpen og uren. Kvinnen, som mannens inngangsport til stammen, ble forstått som noe som måtte avgrensnes for å være beskyttet mot forurensning. Kvinnen ble symbolsk forstått som et bruddent kar, og måtte symbolsk lukkes for å beskytte den patrilineære samfunnsoppbygging. Symbolsystemer ble bygget rundt forståelsen av kroppsåpningenes potensielle fare for forurensning, og kosmologier ble bygget opp rundt forståelsen av kvinnekroppen som åpen og uren. Mannen ble forstått som differensiert fra kvinnen ved å bli forstått som lukket og ren i seg selv.

Denne forståelsen av ren og uren brakte Solheim med seg inn i sin analyse av den åpne kroppen som et symbolsk utgangspunkt for en dypstruktur i vår forståelse av kjønn. Referansen i den åpne kroppen ble tatt med inn i modernitetens fremvekst hvor en avgrensning av kvinnen ble utviklet til en komplett samfunnsoppbygging. Modernitetens forståelse av likhet ble kombinert med en forståelse av naturlig skapte forskjeller mellom kjønnene. Kvinnen ble forstått å måtte avgrensnes fra samfunnsdeltagelse til en privat og familiebasert sfære. Gjennom romantikken og viktoriatiden ble forskjellene forsterket og kvinne fremstod som den sarte, avlukkede og rene vesen, mens mannen fremstod som en sterk kraftfull verdensrobber i sin iboende lukkethet. Og dette mener Solheim er dypstrukturer vi bringer med oss inn i dagens samfunn.

7.1.1. Analyse og tradisjon

En første analyse av *Visjon* syntes å gi indikasjoner om at denne tradisjonelle kjønnsforståelsen ble brakt videre, og at den ved første øyekast ikke syntes å avvike stort fra de tradisjonelle dypstrukturer som finnes i samfunnet ellers. En slik dualitet syntes å passe inn i New Age som med en dualitets-holistisk forståelse legitimerer kjønnsforskjeller som to komplementære polariteter. Det som kom til uttrykk var da en endring som går bort fra Jungs anima/animus, og som Hanegraaff syntes å mene var den gjeldene. Bevegelsen synes derimot å gå mot en sterkere polarisering av kjønnene. Som artiklene viste så syns det som om også mennene føler seg ”urene” med å ha tatt inn de feminine gudinneverdiene. Den rene

maskuliniteten føles undertrykk og definert av kvinner. En maskulin falskhetsavvikling kaster gudinnen på dør så å si. Mannen synes å forsøke å avgrense seg fra kvinnen for igjen å kunne oppstå ren, ubesmittet og lukket. Samtidig synes det som om artiklene forteller om en jakt også blant kvinnene på en renselse av kvinneligheten, hvor sensualitet og helgener blir fremhevet som henholdsvis mulige alternativ og som forbilde. Her ser det ut til at det er en lignende kjønnsforståelse som kom til syne i viktoriatidens begynnelse. Bildeanalysen syntes å understreke funnet om at de tradisjonelle kjønnskonfigurasjonene synes å leve videre i en forsterket dualitet. Men dette er ikke et konkluderende svar i seg selv, for med et dypdykk i miljøets livssyn gis det også uttrykk for en annen kjønnsforståelse.

7.2. Den nye symbolske referansen

Når man tar et nytt utgangspunkt i New Age sin forståelse og vektlegging av Selvet så blir bildet annerledes. Heelas sier i sin forskning at Selvet kan forstås som hellig i seg selv. Dette ga en forbindelse til forståelsen av distinksjonene mellom hellig og profan i henhold til Eliade. Når Selvet blir oppfattet som hellig i seg selv så kan dette forstås som Eliades *axis mundi*. Kroppen kan da forstås som *imago mundi* – det helliges tempel. Det profane blir definert til den forurensede verden rundt. Dette kan sees som en sakralisering ikke bare av Selvet, men av kroppen også som det helliges tempel. Og kroppen blir med denne sakraliseringen pr definisjon ren. Eliade ser det religiøse mennesket som grunnleggende åpent, og hvor det er åpent ovenfor verden og lever i et åpent kosmos. Tempelets billedlige åpenhet overføres til kroppen, og tilfører en sakralisering av menneskets åpenhet. Når dette da sees mot Douglas sin forståelse av rent og urent så ser man et grunnleggende skifte i betydningen av åpen. Det åpne blir da med den nye grunnforståelsen definert som det hellige og rene, mens det lukkede blir sett som profant og urent. Utgangspunktet for en dypstruktur har skiftet fortegn.

7.2.1. Analyse og sakralisering

Dette bringer en helt ny forståelse inn i New Age sin oppfatning av kjønn. Bildeanalysen avdekket klar overvekt av framstillinger av kvinnen som grunnleggende åpen. Nå når kroppen blir sakralisert som det helliges tempel får denne åpenheten motsatt fortegn, og hun oppfattes dermed som grunnleggende ren. Mannen fremstår både i bilder og artikler som lukket, eller i ferd med å lukkes, og som uren. Dette forsterkes gjennom artiklene om gudinnens

forurensning av maskuliniteten. Begrepet åpen blir heller ikke uttrykt i like stor grad i artiklene av mennene som av kvinnene. Det synes å være et større fokus på sakralisering av kroppen hos kvinnene. Gjennom bevegelsens fokusering på å behandle kroppen som et tempel med fokus på renhet, så understrekes dette bildet.

7.3. Konklusjon

Resultatet av analysen har gitt flere svar. Artiklene og noen av bildene viser i første omgang at tradisjonelle kjønnskonfigurasjoner kommer til uttrykk. Her er det da spesielt den konfigurasjon som kom ved viktoriaidens begynnelse i henhold til Solheim, som kommer til uttrykk. Dette legitimeres religiøst gjennom dualistisk-holistisk verdenssyn ved å se på kjønn som polariterer. Og det synes å være et skifte fra den mer androgyne dualismen til en sterkere polaritet og forsterket dualitet. Allikevel fremstod mannen som uren med sin søken etter den ekte maskulinitet uten gudinnens innflytelse.

Med en ny særegen symbolsk referanse trådte det frem en endring av kjønnskonfigurasjonene, hvor kvinnens iboende åpenhet blir oppfattet som ren i seg selv. Den åpne kroppen ble sakralisert gjennom å se Selvet som hellig. En ny dypstruktur for kjønnskonfigurasjonene synes å ha oppstått med referanse i et nytt symbolsystem. Mannen fremstår ikke i analysen som åpen og sakralisert i samme grad, og også her oppleves det en forsterket dualitet mellom kjønnene.

Men paradoksalt nok så ligner de to kjønnskonfigurasjonene hverandre påfallende i sitt uttrykk. Som tidligere nevnt så er New Age både kritisk til den eksisterende kulturen samtidig som bevegelsen aksepterer og eventuelt til dels omformer elementer innenfor den samme kulturen. Samtidig må man kanskje huske at både New Age og tradisjonelle kjønnskonfigurasjoner oppstod i samme tidsperiode. Dette kan synes å forklare hvorfor kjønnsforståelse fremstår som en tradisjonell kjønnskonfigurasjon på overflaten, men som synes å ha fått nye symbolske referanser i henhold til livssynets ideologi. Med sine felles røtter synes New Age å kunne kritisere den profane kjønnsforståelse, samtidig som deres egen kjønnsforståelse fremstår med samme avbildning som den tradisjonelle kjønnskonfigurasjonen. Dette gjør da kanskje den nye kjønnsforståelsen tilpassningsdyktig i den (post)moderne samfunn. Men det er interessant å merke seg at den nye symbolreferansen ikke berører kjønnsfordelingen i den private og offentlige sfære. På dette området så synes dypstrukturene å leve i beste velgående. Den nye symbolreferansen dreier seg om kroppen og

Selvet, og hvor den indre renhet skal flyte ut over det profane og urene samfunnet, og derigjennom skape en ny og ren tidsalder. Og det kan synes som om at nettopp denne helliggjøringen av kroppen blir brakt videre ut i samfunnet i henhold til sirkelmodellen. Når man ser på det fokus som legges på en holistisk tenkning om kropp også i det profane samfunn gjennom kosthold, healing, osv.

Grunnlaget for analysen er for lite til å kunne gi entydig svar, men gir en indikasjon på hva som kommer frem av kjønnsforståelse. Det virker som miljøet er relativt lite opptatt av kjønnskonfigurasjoner i og med at det bare er seks artikler om temaet. Og det synes som om kanskje det er redaksjonen av *Visjons* stemme vi hører mest. Tre av artiklene er skrevet av menn tilknyttet redaksjonen, og bildevalg og kontekst er utelukkende redaksjonens valg. Men som jeg har vært inne på tidligere i forbindelse med forsidene, så kan de ikke uttrykke noe som ikke føles riktig for leseren av magasinet. Spørsmålet er bare i hvor stor grad leseren, og bevegelsen som sådan, er klar over dypstrukturenes referanse? Er miljøet bevisst disse mulige nye symbolreferansene i henhold til kjønnsforståelsene, eller er dette noe som blir en teoretisk konstruksjon uten rot i den daglige verdensanskuelse? Det synes for meg som om dette studiet har åpnet for nye og flere spørsmål, heller en å finne noen sikre svar. Dette må utdypes med en større analyse på både ideologisk og allment grunnlag, for å kunne si noe konkluderende om. Men det kan gi en indikasjon på hvorfor en større andel kvinner enn menn blir tiltrukket til dette livssynet. For det er verdt å merke seg at de nye symbolske referansene synes å slå best ut for kvinner. Menn synes ikke å komme like godt ut i denne analysen hvor de nesten uansett kommer ut som uren. På søken etter sin maskulinitet synes de å fremstå som uten klare referanser, mens kvinnene synes å fremstå som iboende sakralisert gjennom kjønnskonfigurasjonenes nye dypstrukturelle referanse. Samtidig kan det gi en indikasjon om hvorfor det er kvinner uten følelse av makt over egen livssituasjon som tiltrekkes til New Age. Om da forståelsen av kjønn har noe med denne maktesløsheten å gjøre, så kan en omdefinering av den symbolske referansen forklare det i en viss grad. Men om dette livssynet er nok til at kvinnen føler å få mer makt over egen livssituasjon, skal være usagt. Denne nye særegne kjønnskonfigurasjonen, som man får indikasjoner på her, synes i hovedsak å gi endringer i forhold til selvforståelse. Da kan man spørre seg om hvordan denne nye forståelsen innebærer noen eventuelle endringer i samfunnet ellers i den nye kommende tidsalderen.

Litteraturliste

- Ahlin, L. 2005. *Pilgrim, turist eller flyktning? En studie av individuell religiøs rörlighet i senmoderniteten*. Symposion, Eslöv
- Biagi, S. 1989. *Media/Reader. Perspectives on Mass Media Industries, Effects, and Issues*. Wadsworth inc., USA
- Douglas, M. 1997. *Rent og urent. En analyse av forestillinger omkring urenheter og tabu*. Pax Forlag, Oslo
- Drotner, K., K. Bruhn Jensen, I. Poulsen og K. Schrøder. 1996. *Medier og kultur. En grundbog i medieanalyse og medieteorier* Borgens Forlag, København
- Eliade, M. 2008. *Det hellige og det profane*. 3. utgave. Gyldendal forlag, Oslo.
- Gilhus, I. S. og L. Mikaelsson. 2005. *Kulturens Refortrylling. Nyreligiøsitet i moderne samfunn*. 2. Utgave. Universitetsforlaget, Oslo
- Gillespie, M. og J. Toynbee (red). 2006. *Analysing Media Texts*. Open University press, McGraw – Hill Education, New York.
- Gripsrud, J. "Semiotics: signs, codes and cultures" i M. Gillespie, og J. Toynbee (red). 2006. *Analysing Media Texts*. Open University press, McGraw – Hill Education, New York, s 9-42
- Hanegraaff, W. J. 1998. *New Age Religion and Western Culture. Esotericism in the Mirror of Secular Thought*. State University of New York Press, USA
- Hausken, L. "Fortellinger" i Larsen. P. og L. Hausken (red). 1999. *Medievitenskap. Bind 2: Medier – tekstteori og tekstanalyse*. Fagbokforlaget, Oslo s 53-71
- Heelas, P. 1996. *The New Age Movement*. Blackwell Publishers, UK
- Larsen, P. og L. Hausken (red). 1999. *Medievitenskap. Bind 2: Medier – tekstteori og tekstanalyse*. Fagbokforlaget, Oslo
- Larsen, P. "Medier og tekster" i Larsen. P. og L. Hausken (red). 1999. *Medievitenskap. Bind 2: Medier – tekstteori og tekstanalyse*. Fagbokforlaget, Oslo, s 15-30
- Larsen P. "Billedanalyse og billedspråk" i Larsen. P. og L. Hausken (red). 1999. *Medievitenskap. Bind 2: Medier – tekstteori og tekstanalyse*. Fagbokforlaget, Oslo, s 75-110
- McLeod, H. 1997. *Religion and the People of Western Europe 1789-1989*. Oxford University Press, Oxford og New York
- Ortner, S. B. 2006. *Anthropology and Social Theory. Culture, power, and the acting subject*.

Duke University Press, Durham og London

Quigley M. "Magazine Cover Roulette. What Sells, What bombs" i S. Biagi. 1989.

Media/Reader. Perspectives on Mass Media Industries, Effects, and Issues.

Wadsworth inc, USA, s 61-66

Salomonsen, J. 2002. *Enchanted feminism. Ritual, gender and divinity among the reclaiming witches of San Francisco.* Routledge, London

Solheim, J. 1998. *Den åpne kroppen. Om kjønnsymbolikk i moderne kultur.* Pax Forlag, Oslo

Solheim, J. 2007. *Kjønn og modernitet.* Pax Forlag, Oslo

Uldal, G. og G. Winje. 2007. *Hekser og healere. Religion og spiritualitet i det moderne.*

Høyskoleforlaget, Oslo

Artikler

Ardagh, C. 2008. "Manifest for indre glød!" *Visjon* nr 6 s 76-77

Aubert, A. 2008. "Sommerfestival på Ängsbacka" *Visjon* nr 3 s 12-19

Aubert, A. 2008. "Maskulin falskhetsavvikling" *Visjon* nr 3 s 68-71

Heisholts, V. 2008. "Sensualitet – en døråpner til sjelen" *Visjon* nr 2 s 84-89.

Helland, E. 2008. "Den hellige Birgitta" i *Visjon* nr 1 s 12-14.

Solum, E. S. 2008 "Den rette kula" *Visjon* nr 6 s 16-20

Tidsskrifter

Alternativt Nettverk nr 3 1994 utgiver Alternativt Nettverk

Alternativt Nettverk nr 4 1994 utgiver Alternativt Nettverk

Visjon nr 1 2008 utgiver Alternativt Nettverk

Visjon nr 2 2008 utgiver Alternativt Nettverk

Visjon nr 3 2008 utgiver Alternativt Nettverk

Visjon nr 4 2008 utgiver Alternativt Nettverk

Visjon nr 5 2008 utgiver Alternativt Nettverk

Visjon nr 6 2008 utgiver Alternativt Nettverk

Nettsteder:

Alternativt Nettverk. Annonsering <http://www.altnett.no/Arkiv/11030> [11.10.2008]

Alternativt Nettverk. Solum. Ø. 10.1.2008. *Alternativt nettverk i 10 år i 2002.*

<http://www.altnett.no/Magasinet/9266> [14.4.2009]

Alternativt Nettverk. *Den store Alternativmessen i Oslo* <http://www.altnett.no/messene/3203>
[23.10.2008]

Alternativt Nettverk. *Den store Alternativmessen. Program*

http://www.altnett.no/11330/Program_Oslo-08.doc [11.11.08]

Alternativt Nettverk. *Oppslagsverk.* <http://www.altnett.no/Oppslagsverk/1300/1753>
[28.4.2009]

Althelse. Troll i Ord: *Symbolleksikon*

<http://www.althelse.com/alternativ-medisin-&-terapi/870-symbolleksikon.html>
[14.4.2008]

Ildsjelen. *Om Ildsjelen. Hvor mange lesere har Ildsjelen?* <http://www.ildsjelen.no/om.htm>
[7.11.08]

Medium Forlag. *Medium.* <http://www.mediumforlag.no/> [3.5.2009]

Statistisk Sentralbyrå. *Likestilling.* <http://www.ssb.no/likestilling/> [2.5.2009]

Vedlegg 1: Artikkelloversikt

Visjon nr 1 2008:

Side	Forfatter	Tittel	Bilder
6-10	Eirik Svenke Solum	Jul til alle tider	S 7 Juletre S 8 Kirkelykter S 10 Kirkeskip
12-14	Eli Helland	Den hellige Birgitta	S 13 Steinskulptur kvinne i granitt S 14 Steinskulptur kjerub i granitt
16-17	Helge Hognestad	Jesusmysteriene	S 17 Glassmaleri av Jesus og engler
18-21	Bodil Storm	Kabbalahs engler	S 19 Englekort S 20 Englekort
22-23	Kari Klepp og Svein Woje	Hva Jesus egentlig sa	S 23 Glassmaleri av Jesus
24-26	Gisle Henden	2008 i et astrologisk perspektiv.	S 25 Fotografi av planeten Saturn
30-31	Camilla Vår Birkeland	Jordiske engler	S 31 Tre mennesker i naturen: to kvinner og en mann holder hverandre hendene, ved en strand
32-37	Sonia Loinsworth	Nada Brahma – musikk og spiritualitet i India	S 33 Indisk guddom S 34 Indisk guddom
38-40	Eirik Svenke Solum	Rent drikkevann	S 39 Vann
54-55	William Bloom	Kraften i spirituell praksis	S 55 Kvinne i yogastilling – med singlet ved sjøen blant måker
56-59	Ulrik Heger	Valget er ditt!	S 57 Kvinne i sollys S 58 Kvinne i sollys yoga S 59 Forside bok <i>Verden er Magisk</i> av Ulrik Heger
60-61	Charlotte Rudenstam	På plass i familien	S 61 Kvinne og mann sitter sammen på stranden
62-67	Else Aarsund	Kartet er ikke terrenget	S 63 Tegnet figur hjernekart
68-70	Eirik Svenke Solum	Den globale labyrinten	S 69 Grafisk fremstilling av en enveislabyrint S 70 "Hollywood-steinen"
72-75	Christian Paaske	Krepsen – dybde, indre styrke og skjulte talenter	S 73 Tegning av krepsen S 74 Tegning av krepsen
76-77	Eirik Svenke Solum	Retningslinjer for markedsføring	S 77 Fingre som holder en pille
78-83	Eirin Annamo	Kreativ fred og evolusjonær opplysning	S 79 Kvinne og mann i profil, som betrakter hverandre foran løvverk. S 83 Andrew Cohen
84-85	Olaug Rønningsdalen	Det hellige øyeblikk	S 85 Maleri av G.F.Watts "The Dweller in the Innermost"

Visjon nr 2 2008:

Side	Forfatter	Tittel	Bilder
6-9	William Bloom	Er tiltrekningsloven svart eller hvit magi?	S 7 Bilde av kvinne som ser ned S 8 Bilde av et lukket øye
10-17	Eirik Svenke Solum	Det mørke og ukjente	S 11 Okkult tegn, S 12 Alister Crowley S12 Anton LaVey S12 Forside bok <i>The Satanic Bibel</i> av Anton Szandor LaVey
18-20	Avihu Sofer	Gaias hevn i lys av kabbalismen	S 19 Jødiske skrifter S 20 Jødiske skrifter
22-29	Eirik Svenke Solum	Bevissthet, innsikt og åndelige erfaringer	S 23 Inge Ås S 25 Inge Ås
30-34	Øyvind Solum	Bevis på parapsykologi?	S 31 Fra Norsk Parapsykologisk Selskaps jubileumskonferanse i 2007 S 32 Stephen E. Braude
36-43	Trond Øverland	Transpersonlig psykologi og den økologiske utfordringen	S 37 Halvt kvinneansikt med jordkloden som iris S 38 James Fadimann. S 43 Samme kvinne som s 37, men kun et utsnitt av øyet
44-46	Dag Andersen	Hundreårsmålene vil endre norsk politikk	S 45 Fabrikkipiper med et barn i bakgrunnen
64-72	Linde Borgen	Sjamanisme og seid	S 65 Mann med "flammer" foran S 66 Et øye med flammer foran
74-77	Øyvind Solum	Vi er dem vi har ventet på!	S 75 Kvinne i lotus S 77 Røkelse med kvinneskikkelse i bakgrunnen
78-82	Børge Eliassen	Bløffen om fugleinfluensa	S 79 Mange fugler i luften S 80 Kvinne på laboratorium S 82 Sprøyte
84-89	Vivi-Ann Heisholt	Sensualitet – en døråpner til sjelen	S 85 Kvinne og mann S 86 Kvinne og mann
90-91	Andreas Aubert	Livsbekreftende Death Metal	S 91 "Misery Indeks"
92-97	Eirik Svenke Solum	Livets håndbok?	S 92 Mike Cechanowicz S 94 Forside bok <i>Livets håndbok</i> av Mike Cechanowicz

Visjon nr 3 2008:

Side	Forfatter	Tittel	Bilder
6-11	Kristin Flood	Neale Donald Walsch og det nye gudsportrettet	S 7 Neale Donald Walsch, S 8 Karikaturskisse av Walsch, S 11 Walsch og artikkelforfatter
12-19	Andreas Aubert	Sommerfestival på Ängsbacka	S 13 Mann kledd ut som "tre" S 14 Skilt Ängsbacka S 14 Carl Javér og Daniel Ryrvik S 14 Skilt Ängsbacka S 17 Brad Blanton
20-23	Christian Paaske	Løven – vitalitet, ego og livsutfoldelse	S 21 Tegning av Løven S 23 Tegning av Løven
24-28	Eirik Svenke Solum	Goa	S 25 Situasjonsbilde fra Goa S 26 Situasjonsbilde fra Goa S 26 Situasjonsbilde fra Goa S 27 Situasjonsbilde fra Goa S 27 Situasjonsbilde fra Goa S 28 Situasjonsbilde fra Goa
30-32	Sonia Loinsworth	Mantraresitasjon og –sang som spirituell praksis	S 31 To kvinner og en mann i lotusstilling
34-35	Marianne Williamson	I retning av en holistisk politikk	S 35 Gutt som leker i strandkanten
36-41	Linde Borgen	Urban-ritualisme, kvasiritualer og terapi som ritual.	S 37 Ansamling med ungdommer S 38 Ungdommer utøver vold S 40 Terapisituasjon - tenåringsjente
54-58	Odd Inge Forsberg	Hva er verdien av liv?	S 55 Løve i bur S 55 Figur hierarki S 56 Naturbilde strå S 57 Figur matkilde S 58 Skalldyr
60-63	Helle Bjerkan	Våkner opp av drømmen og erkjenn at du er våken!	S 61 Utdrag av forside til boka <i>Seeren fra Andalusien</i> av Lars Muhl S 62 Maleri av engel S 63 Hele forsiden av samme bok
64-66	Øyvind Solum	Fremtiden er avlyst grunnet manglende interesse	S 65 Øystein Dahle
68-71	Andreas Aubert	Maskulin falskhetsavvikling	S 69 Mann bryter seg løs S 71 Dag Furuholmen S 71 Eirik Balavoine
72-74	Dag Andersen	De fem trinnene	S 73 Pyramider S 74 Sprukken jord
78-84	Andreas Aubert	Fri sex og økologisk fellesskap – økolandsby og posthippienes våte drøm?	S 79 Situasjonsbilde fra Zegg S 80 Situasjonsbilde fra Zegg S 80 Situasjonsbilde fra Zegg S 81 Situasjonsbilde fra Zegg S 81 Situasjonsbilde fra Zegg S 82 Naturbilde fersken S 84 Situasjonsbilde fra Zegg S 84 Situasjonsbilde fra Zegg
86-88	Lars Edling	Carlos Castaneda og sjamanismen	S 87 Ørn i flukt S 87 Jonathan Horwitz. S 88 Ørn i flukt

Visjon nr 4 2008:

Side	Forfatter	Tittel	Bilder
6-11	Eirik Svenke Solum	Alternativt i skolen	S 7 Skolegårdsbilde S 8 Skolegårdsbilde S 11 Tavleundervisning
12-15	Øyvind Solum	Svaret på fremtiden?	S 13 Einar Sørbye S 14 Einar Sørbye
16-17	Eirik Svenke Solum	Messeliv i Trondheim	S 16 Alexander Gramnes S 16 Lars Svensson S 16 Steiner og krystaller
18-20	Kirsten Alia Arnesen	Musikk sett i et sufiperspektiv	S 19 Koranen
24-27	Christian Paaske	Jomfruen – renselse, presisjon og uselviskhet	S 25 Tegning jomfruen S 27 Tegning jomfruen
28-29	Dag Andersen	Hundreårsmålene og livet vi ønsker oss	Ss 28-29 To barn på en strand
30-37	Øyvind Solum	Ildsjelen for livskraft, bevissthet og åndelighet	S 30 Henning Jon Grini S 30 Strand S 30 Strand S 36 Strand S 37 Henning Jon Grini
52-56	Eirik Svenke Solum	Tankefeltterapi	S 53 Mats Uldal S 53 Mats Uldal S 53 Mats Uldal S 53 Forside bok <i>De sa det ikke var mulig</i> av Mats Uldal S 54 Mats Uldal
58-62	Gro Lystad	Homeopatisk behandling som alternativ til vaksinasjon	Ss 58-59 Bord med bilder av piller og sprøyter over overskrift S 60 Kvinnekropp hvor en behasket hånd erstatter nedre del av kvinnens kropp. Hånden holder en sprøyte.
64-65	William Bloom	Kreativ aggresjon – en naturkraft	S 65 Mann med høreklodder skriker
66-69	Øyvind Solum	Det alternative på en skillevei	S 67 Bertil Berg-Olsen og Unni Nordbrenden S 67 Telefonledning. S 69 Bertil Berg-Olsen og Unni Nordbrenden S 69 Telefonrør
70-74	Eirik Svenke Solum	Romani og holist	S 71 Bjørn Jansen. S 72 Vintervei
76-77	Bodil Storm	Er astrologien på bølgelengde med tiden?	S 77 Bodil Storm
78-81	David Spangler	Kanalisering, sannhet og perspektiv	S 79 Ailien (?). S 81 To menn med ”strømninger” seg i mellom

Visjon nr 5 2008:

Side	Forfatter	Tittel	Bilder
6-13	Eirik Svenke Solum	Mysteriereisen og det sanne eventyret	S 6 Benedicte og Harald Thiis S 9 Benedicte og Harald Thiis S 10 Forside bok <i>Arketyper</i> av Benedicte og Harald Thiis S 12 Benedicte og Harald Thiis
14-15	Avihu Sofer	Miljøkrisens nøkkel	S 15 Plantespire
16-21	Eirik Svenke Solum	Å bo økologisk	S 16 Solcellepanel blir lagt på et tak av to menn S 17 Solcellepanel på tak
22-24	Siri Martinsen	Meatless – velg vegetarisk du også!	S 22 Meatless- plakater
26-29	Svein Jarle Horn	Et nytt kulturtrinn	S 26 Figur dimensjoner S 27 Jente holder en klode i sine hender. S 28 Figur kulturell utvikling. S 29 Mann med dress holder en klode
30-41	Øyvind Solum	”The Secret” og loven om tiltrekning	Ss 30-31 Forside bok <i>The Secret</i> S 32 Fyllepennspiss
52-56	David Spangler	Helhetens språk	Ss 52-53 Kvinnehode i profil og også samme person speilvendt S 54 Mann og kvinne i hver sin bilderamme
58-60	Eirik Svenke Solum	Vi er unge og åndelige!	S 58 Kim Engebretsen og Ida Lynge Lauritsen S 59 Kim Engebretsen og Ida Lynge Lauritsen S 60 Kim Engebretsen og Ida Lynge Lauritsen
62-67	Odd Inge Forsberg	Integral politikk for en sunnere klode	S 63 Naturbilde S 64 Figur integral politikk.
68-69	Erik W. Falck	Sykdom er en illusjon	Ss 68-69 Rygg med steiner lagt langs ryggspylen
70-73	Christian Paaske	Skorpionen – intensitet, makt og transformasjon	S 71 Tegning skorpionen S 72 Tegning skorpionen
74-76	Anne Brudevold	Stress er en kostbar gave	S 75 Menneske med smerter (ukjent kjønn) S 75 Forside bok <i>Stress- og det lille øyeblikks avspenning</i> av Anne Brudevold
78-83	Lars Jahnsen	Tennis – livet i fortettet form	S 79 Tennisspiller S 83 Tennisball
84-88	Øyvind Solum	Den dovne manns vei til opplysning	S 84 Kvinne med armer i været S 86 Mann i ”bønn”
89	Eirik Svenke Solum	Nytt offentlig infoserter om alternativ behandling	S 89 Fotsoneoterapi

Visjon nr 6 2008:

Side	Forfatter	Tittel	Bilder
6-10	Eirik Svenke Solum	Silvemetoden	S 6 Laura Silva S 7 Løvverk S 9 Steiner S 10 Stearinlys
12-15	Linde Borgen	Visjonsvake	Ss 12-13 Mann hender utstrakt Ss 14- 15 Menneske i lotus, med lotus i skål
16-20	Eirik Svenke Solum	Den rette kula	S 16 Mads Larsen. S 17 Forside bok <i>Den rette kula. 21. desember 2012</i> av Mads Larsen S 19 Mads Larsen S 20 Mads Larsen
24-27	Christian Paaske	Vekten – balanse, harmoni og den gylne middelvei	S 25 Tegning vekten S 27 Tegning vekten
30-32	Øyvind Solum	Saga-forlaget	S 30 Grete Tallaksrud og Jørn Haugerød. S 32 Forsider av <i>Uforklarlige hendelser</i> av Grete Tallaksrud og <i>Alternativhåndboken</i> av ukjent forfatter
34-36	Osiris Montenegro	Kjærlighetens kraft	S 34 Tegning av par stilistisk S 36 Tegning av to ansikt stilistisk
38-40	Eirik Svenke Solum	Piller og profitt	Ss 38-39 Piller S 39 John Virapen
42-46	Per-Aslak Ertresvåg	Besvergelses fra toppen av en sprøytespiss	S 43 Sprøyte S 44 Mann på laboratorium S 47 Barn med skilt om biohazard
56-61	Øyvind Solum	Nukunu og reisen inn i opplysningen	Ss 56-57 Mann som folder hender S 58 Mann med hender utstrak S 60 Nukunu
62-64	Eirik Svenke Solum	Dyrebart dyreliv	Ss 62-63 Rokke S 63 Bergljot Børresen. S 64 Detalj bilder av fisk S 64 Detalj bilder av fisk S 64 Detalj bilder av fisk
66-69	Eirik Svenke Solum	Healing, kabbala og spiritualitet	S 66 Jødiske symboler S 68 Peter Grün S 68 Jødiske skrifter
70-75	Vivi-Ann Heisholt	Vannmannens tidsalder – nye valg for en jord i balanse	S 70 Tegning av "da Vinci-mann" med dyr rundt sirkelen S 72 Kurv rene grønnsaker, båret av kvinne S 73 Skitne poteter, holdt av en mann
76-77	Chameli Ardagh	Manifest for indre glød!	S 76 Kvinnenakke Ss76-77 Kvinnehender som skriver S 77 Kvinneansikt
78-85	Hans K. Gaarder	Sannheten om vaksiner: Vaksinerer er ikke immunisering	S 78 Abstrakt anatomisk bilde. S 85 Kunstnerisk uttrykk av hjernen som datachip

Vedlegg 2: Tematisk oversikt artikler

Om økologi og miljø:

- Andersen, D. 2008. "De fem trinnene." *Visjon* nr 3 2008 ss 72-74
- Eliassen, B. 2008. "Bløffen om fugleinfluensa." *Visjon* nr 2 ss 2008 78-82
- Forsberg, O.I. 2008. "Integral politikk for en sunnere klode." *Visjon* nr 5 2008 ss 62-67
- Sofer, A. 2008. "Gaias hevn i lys av kabbalismen." *Visjon* nr 2 2008 ss 18-20
- Sofer, A. 2008. "Miljøkrisens nøkkel." *Visjon* nr 5 2008 ss 14-15
- Solum, E.S. 2008. "Rent drikkevann". *Visjon* nr 1 2008 ss 38-40
- Solum, E.S. 2008. "Å bo økologisk." *Visjon* nr 5 ss 2008 16-21
- Solum, Ø. 2008. "Fremtiden er avlyst grunnet manglende interesse." *Visjon* nr 3 2008 ss 64-66
- Øverland, T. 2008. "Transpersonlig psykologi og den økologiske utfordringen." *Visjon* nr 1 2008 ss 36-43

Om 100-årsårene og politisk endring:

- Andersen, D. 2008. "Hundreårsårene vil endre norsk politikk." *Visjon* nr 2 2008 ss 44-46
- Andersen, D. 2008. "Hundreårsårene og livet vi ønsker oss." *Visjon* nr 4 2008 ss 28-29
- Horn, S.J. 2008. "Et nytt kulturtrinn." *Visjon* nr 5 2008 ss 26-29
- Williamson, M. 2008. "I retning av en holistisk politikk." *Visjon* nr 3 2008 ss 34-35

Om dyr og vegetarisme:

- Forsberg, O.I. 2008. "Hva er verdien av liv?" *Visjon* nr 3 2008 ss 54-58
- Heisholt, V. 2008. "Vannmannens tidsalder – nye valg for en jord i balanse." *Visjon* 2008 nr 6 ss 70-75
- Martinsen, S. 2008. "Meatless – velg vegetarisk du også!" *Visjon* nr 5 2008 ss 22-24
- Solum, E.S. 2008. "Dyrebart dyreliv." *Visjon* nr 6 2008 ss 62-64

Om helse med mer:

- Aarsund, E. 2008. "Kartet er ikke terrenget." *Visjon* nr 1 2008 ss 62-67
- Brudevold, A. 2008. "Stress er en kostbar gave." *Visjon* nr 5 2008 ss 74-76
- Ertresvåg, P. 2008. "Besvergelseser fra toppen av en sprøytespiss." *Visjon* nr 6 2008 ss 42-46
- Falck, E.W. 2008. "Sykdom er en illusjon." *Visjon* nr 5 2008 ss 68-69

- Gaarder, H.K. 2008. "Sannheten om vaksiner: Vaksinerer er ikke immunisering." *Visjon* 2008 nr 6 ss 78-85
- Johanesen, L. 2008. "Tennis – livet i fortettet form." *Visjon* nr 5 2008 ss 78-83
- Lystad, G. 2008. "Homeopatisk behandling som alternativ til vaksinasjon." *Visjon* 2008 nr 4 ss 58-62
- Solum, E.S. 2008. "Retningslinjer for markedsføring" *Visjon* nr 1 2008 ss 76-77
- Solum, E.S. 2008. "Tankefeltterapi." *Visjon* nr 4 2008 ss 52-56
- Solum, E.S. 2008. "Piller og profitt." *Visjon* nr 6 2008 ss 38-40
- Solum, Ø. 2008. "Bevis på parapsykologi?" *Visjon* nr 2 2008 ss 30-34

Om spiritualitet:

- Annamo, E. 2008. "Kreativ fred og evolusjonær opplysning" *Visjon* nr 1 2008 ss 78-83
- Birkeland, C.V. 2008. "Jordisk engler" *Visjon* nr 1 2008 ss 30-31
- Bjerkan, H. 2008. "Våk opp av drømmen og erkjenn at du er våken!" *Visjon* nr 1 2008 ss 60-63
- Bloom, W. 2008. "Kraften i spirituell praksis." *Visjon* nr 1 2008 ss 54-55
- Bloom, W. 2008. "Kreativ aggresjon – en naturkraft." *Visjon* nr 4 2008 ss 64-65
- Borgen, L. 2008. "Visjonsvake." *Visjon* nr 6 2008 ss 12-15
- Flood, K. 2008. "Neale Donald Walsch og det nye gudsporetet." *Visjon* nr 3 2008 ss 6-11
- Heger, U. 2008. "Valget er ditt!" *Visjon* nr 1 2008 ss 56-59
- Rønningsdalen, O, 2008 "Det hellige øyeblikk." 2008/1 *Visjon* nr 1 2008 ss
- Solum, E.S. 2008. "Bevissthet, innsikt og åndelige erfaringer." *Visjon* nr 2 2008 ss 22-29
- Solum, E.S. 2008. "Mysteriereisen og det sanne eventyret." *Visjon* nr 5 2008 ss 6-13
- Solum, E.S. 2008. "Silvemetoden." *Visjon* nr 6 2008 ss 6-10
- Solum, E.S. 2008. "Healing, kabbala og spiritualitet." *Visjon* nr 6 2008 ss 66-69
- Solum, Ø. 2008. "Svaret på fremtiden?" *Visjon* nr 4 2008 ss 12-15
- Solum, Ø. 2008. "Den dovne manns vei til opplysning." *Visjon* nr 5 2008 ss 84-88
- Solum, Ø. 2008. "Nukunu og reisen inn i opplysningen." *Visjon* nr 6 2008 ss 56-61
- Spangler, D. 2008. "Kanaliserer, sannhet og perspektiv" *Visjon* nr 4 2008 ss 78-81
- Spangler, D. 2008. "Helhetens språk." *Visjon* nr 5 2008 ss 52-56

Om tiltrekningsloven:

- Bloom, W. 2008. "Er tiltrekningsloven svart eller hvit magi?" *Visjon* nr 2 2008 ss 6-9
- Solum, Ø. 2008. "'The Secret' og loven om tiltrekning." *Visjon* nr 5 2008 ss 30-41

Om kjønn, familie, med mer:

- Ardagh, C. 2008. "Manifest for indre glød!" *Visjon* nr 6 2008 ss 76-77
- Aubert, A. 2008. "Sommerfestival på Ängsbacka." *Visjon* nr 3 2008 ss12-19
- Aubert, A. 2008. "Maskulin falskhetsavvikling." *Visjon* nr 3 2008 ss 68-71
- Heishol, V. 2008. "Sensualitet – en døråpner til sjelen." *Visjon* 2008 nr 2 ss84-89
- Helland,E. 2008. "Den hellige Birgitta." *Visjon* nr 1 2008 ss 12-14
- Montenegro, O. 2008. "Kjærlighetens kraft." *Visjon* nr 6 2008 ss 34-36
- Rudenstam, C, 2008. "På plass i familien." *Visjon* nr 1 2008 ss 60-61
- Solum, E.S. 2008. "Den rette kula" *Visjon* nr 6 ss 2008 16-2

Om alternativt og unge:

- Solum, E.S. 2008. "Alternativt i skolen." 2008/4 *Visjon* nr 4 2008 ss 6-11
- Solum, E.S. 2008. "Vi er unge og åndelige!" *Visjon* nr 5 2008 ss 58-60

Om musikk:

- Arnesen, K.A. 2008. "Musikk sett i et sufiperspektiv" *Visjon* nr 4 2008 ss 18-20
- Aubert,A. 2008. "Livsbekreftende Death Metal." *Visjon* nr 2 2008 ss 90-91
- Loinsworth, S. 2008. "Nada Brahma – musikk og spiritualitet i India." *Visjon* nr 1
2008 ss 32-37
- Loinsworth, S. 2008. "Mantraresitasjon og –sang som spirituell praksis." *Visjon* nr 3
2008 ss 30-32

Om tradisjoner, mysterier, myter og ritualer, med mer:

- Borgen, L. 2008. "Urban-ritualisme, kvasiritualer og terapi som ritual." *Visjon* nr 3
2008 ss 36-41
- Hognestad, H. 2008. "Jesusmysteriene." *Visjon* nr 1 2008 ss16-17
- Klepp, K. og Woje, S. 2008. "Hva Jesus egentlig sa" " *Visjon* nr 1 2008 ss 22-23
- Solum, E.S. 2008. "Jul til alle tider." *Visjon* nr 1 2008 ss 6-10
- Solum, E.S. 2008. "Den globale labyrinten." *Visjon* nr 1 2008 ss 68-70
- Solum, E.S. 2008. "Livets håndbok?" *Visjon* nr 1 2008 ss 92-97
- Solum, E.S. 2008. "Det mørke og ukjente." *Visjon* nr 2 2008 ss 10-17
- Storm, B. 2008. "Kabbalahs engler." *Visjon* nr 1 2008 ss 18-21

Om sjamanisme:

Borgen, L. 2008. "Sjamanisme og seid." *Visjon* nr 2 2008 ss 64-72

Edling, L. 2008. "Carlos Castaneda og sjamanismen." *Visjon* nr 3 2008 ss 86-88

Om astrologi og kosmologi:

Henden, G. 2008. "2008 i et astrologisk perspektiv." *Visjon* nr 1 2008 ss 24-26

Paaske, C. 2008. "Krepsen – dybde, indre styrke og skjulte talenter." *Visjon* nr 1 2008 ss 72-75

Paaske, C. 2008. "Løven – vitalitet, ego og livsutfoldelse." *Visjon* nr 3 2008 ss 20-23

Paaske, C. 2008. "Jomfruen – renselse, presisjon og uselvskhet." *Visjon* nr 4 2008 ss 24-27

Paaske, C. 2008. "Skorpionen – intensitet, makt og transformasjon." *Visjon* nr 5 2008 ss 70-73

Paaske, C. 2008. "Vekten – balanse, harmoni og den gylne middelvei." *Visjon* nr 6 2008 ss 24-27

Storm, B. 2008. "Er astrologien på bølgelengde med tiden?" *Visjon* nr 4 2008 ss 76-77

Om reisebeskrivelse:

Aubert, A. 2008. "Fri sex og økologisk fellesskap – økolandsby og posthippienes våte drøm?" *Visjon* nr 3 ss 78-84

Solum, E.S. 2008. "Goa" *Visjon* nr 3 2008 ss 24-28

Om organisasjoner, festivaler og messer:

Solum, E.S. 2008. "Romani og holist." *Visjon* nr 4 2008 ss 70-74

Solum, E.S. 2008. "Messeliv i Trondheim." *Visjon* nr 4 2008 ss 16-17

Solum, E.S. 2008. "Nytt offentlig infoserter om alternativ behandling." *Visjon* nr 5 2008 ss 89

Solum, Ø. 2008. "Vi er dem vi har ventet på!" *Visjon* nr 2 2008 ss 74-77

Solum, Ø. 2008. "Ildsjelen for livskraft, bevissthet og åndelighet." *Visjon* nr 4 2008 ss 30-37

Solum, Ø. 2008. "Det alternative på en skillevei." *Visjon* nr 4 2008 ss 66-69

Solum, Ø. 2008. "Saga-forlaget." *Visjon* nr 6 2008 ss 30-32

Vedlegg 3: Tematisk oversikt bilder

	1/08	2/08	3/08	4/08	5/08	6/08	Totalt
Portrett	1	8	9	14	6	9	47
Kvinne	3	5	1	1	3	3	16
Mann	1	1	1	2	4	5	14
Flere enn en i bildet	3	2	1		1	2	9
Barn/ungdom		1	4	1	1	1	8
Ukjent kjønn					1		1
Kroppsdeler		3			2	3	8
Natur	2	2	3	5	2	2	16
Dyr			4			4	8
Stjernetegn	2		2	2	2	2	10
Bøker	1	2	2	1	3	2	11
Symboler	2	3		1		2	8
Kunst/skulpturer	7		1		1	2	11
Ting/bygninger	3			4	3	1	11
Steder		1	16	2			19
Skolemedisin	1	1		1		2	5
Figur	3		2		3		8
Annet			1	1		1	3
Totalt antall bilder	29	29	47	35	32	41	213

Vedlegg 4: Bildeanalyse

Visjon nr 1:

Visjon 1/2008	Artikkel: Forside
Primærbetydning	Mann avbildet fra hoftene og opp. Kikker ned. Hender med håndflater samlet foran ham. Kledd i sort tunika- eller kappe-lignende plagg. Kvist kommer ut i overkant, fra venstre. Mørk figur mot hvit bakgrunn. Skarpe kontraster. Midtsentrert
Sekundærbetydning	Mann med hender og bøyd hode i bønn Med sort kappe gir betydning prest eller vismann Skarpt, klart, avgrenset – gir et bastant uttrykk
Tradisjonell konnotasjon	Mannen gir en sterk framtoning. Tradisjonelt kjønnsrollemønster som den "... myndig og sterk, en trygg bastion av sunn fornuft – selve <i>rasjonalitetens</i> forankring og virkelighetsgaranti." (Solheim 2007 s 71). Tradisjonell autoritet, kunnskapsmannen, klart avgrenset med fargebruk og skarpe kontraster i bildet. Lukket
New Age – konnotasjon	Bønn: med håndstilling så rettes forståelsen mot Buddhismen. Sort kappe: "Svart: Symboliserer det absolutte, fullstendig ubevissthet, sorg. Hekates farge. Sorg, ond trolldom, svart magi, nord, vitner." (Althelse http://www.althelse.com/alternativ-medisin-&-terapi/870-symbolleksikon.htm) Tradisjonell forståelse om sort i prestskapet – gir konnotasjon av autoritet. Naturelementer henviser til holismen. I tillegg til rød skrift får mannen en negativ konnotasjon av okkultisme

Visjon 1/2008 s 31	Artikkel: Camilla Vår Birkeland "Jordiske engler" ss 30-31
Primærbetydning	Tre mennesker holder hverandre i hendene, sjø i bakgrunn, gress i forgrunnen. Ryggene mot kamera. Duse pastellfarger
Sekundærbetydning	Av klærne kan man se at det er to kvinner og en mann som holder hverandre i hendene. De står på en strand ved sidene av hverandre og ser ut over sjøen.
Tradisjonell konnotasjon	Ingen spesiell kjønnsforståelse
New Age – konnotasjon	Holisme – alt henger sammen. Ingen spesiell kjønnsforståelse

Visjon 1/2008 s 55	Artikkel: William Bloom "Kraften i spirituell praksis" ss 54-55
Primærbetydning	Kvinne med ryggen til kamera. Sjø og måker i bakgrunn. Hendene strekt over hodet med håndflatene sammen. Singlet. Bilde holdt i grå toner.
Sekundærbetydning	Kvinne som mediterer på stranden
Tradisjonell konnotasjon	Kvinne som åpen, sårbar og sårbar. Tidlig romantikkens kvinne.
New Age – konnotasjon	Kvinne som åpen, åpen for spiritualitet, mottagelig for innsikt. I ro i naturen.

Visjon 1/2008 s 57	Artikkel: Ulrik Heger "Valget er ditt!" ss 56-59
Primærbetydning	Kvinneansikt i profil mot høyre, ser rett frem. Avbildet kun fra skuldrene og opp. Sol i skinner bak hodet. Skimter noe grønt over kvinnens skulder. Lyse pastellfarger.
Sekundærbetydning	Kvinne ser ut over et landskap en sommerdag

Tradisjonell konnotasjon	Åpen, mottakelig og tilgjengelig- myk, mild, sval figur
New Age – konnotasjon	Med solen som treffer hodet så kan man tenke oppvåkning. Samtidig får kvinnen en form for glorie av solstrålene. Sakralisering av Selvet gjennom en bestråling av kvinnen.

<i>Visjon 1/2008 s 58</i>	Artikkel: Ulrik Heger ”Valget er ditt!” ss 56-59
Primærbetydning	Kvinne fra midje og opp. Rygg til kamera. Armer i rett vinkel ut fra kroppen med albue festet til midjen. Håndflater opp. I bakgrunn et landskap med trær og enger. Sollys midt i mot. Ansiktet vendt mot solen. Hvit singlet. Duse jordtoner.
Sekundærbetydning	Mediterende kvinne i naturen
Tradisjonell konnotasjon	Åpen og tilgjengelig – og en myk, mild, sval figur
New Age – konnotasjon	Åpen og mottagelig –solen som energien kilde tas inn i kvinnen.

<i>Visjon 1/2008 s 61</i>	Artikkel: Charlotte Rudenstam ” På plass i familien” ss 60-61
Primærbetydning	Kvinne og mann, ryggen til kamera, fra korsryggen og opp, hun sitter lent mot hans armkrok. Sjø i bakgrunn, hårets bevegelse tyder på sterk vind. Sitter under et overbygg med trapp.
Sekundærbetydning	Kvinne og mann sitter sammen på stranden, hun beskyttet i armkroken på ham, kikker ut over havet i ruskevær
Tradisjonell konnotasjon	Ingen spesiell kjønnsforståelse, om noe kan tolkes så er det en tradisjonell beskytterrolle til ham.
New Age – konnotasjon	Ingen spesiell kjønnsforståelse. Tekst gir heller ingen konnotasjon.

<i>Visjon 1/2008 s 79</i>	Artikkel: Eirin Annamo ”Kreativ fred og evolusjonær opplysning” ss 78-83
Primærbetydning	Kvinne i profil ser til høyre og mann i profil ser til venstre, avbildet kun hoder. Løvverk i bakgrunnen.
Sekundærbetydning	Mann og kvinne ser på hverandre.
Tradisjonell konnotasjon	Ingen spesiell kjønnsforståelse
New Age – konnotasjon	Ingen spesiell kjønnsforståelse

Visjon nr 2:

<i>Visjon 2/2008</i>	Forside
Primærbetydning	Steiner. Sorte, stablet tilfeldig, en hvit lysende stein øverst på en stabel. Lysende stein sentrert midt i bilde, sort og hvit-bilde. Skarpe kontraster. Rød skrift.
Sekundærbetydning	Steiner som er stablet
Tradisjonell konnotasjon	Fargebruk og kontraster som forside på nr 1; maskuline konnotasjoner bringes videre. Maskuline verdier i opplysning.
New Age – konnotasjon	Lysende stein – opplysning, rent kontra urent. Natur: visdom finnes i naturen. Hvitt:”... jomfruelighetens og renhetens farge. Renhet fullkommenhet, totalitet, fred, hellig.” (Althelse)

<i>Visjon 2/2008 s 7</i>	Artikkel: William Bloom ”Er tiltrekningsloven svart eller hvit magi?” ss 6-9
--------------------------	--

Primærbetydning	Kvinne. Hodets vinkel tilsier at hun ser ned, Fotografert fra ovenfra hodet og ned, skimter ansiktet. Singlet. Lyse duse farger. Tegn trykket over nedre del av bildet i duse toner.
Sekundærbetydning	Kvinner som kikker ned.
Tradisjonell konnotasjon	Dydig, puritansk, blyg, sval, mild, ren
New Age – konnotasjon	Med magiske tegn og fargene – en positiv konnotasjon om hvit magi pga tekst. Men jomfrulig og lukket.

<i>Visjon 2/2008 s 37</i>	Artikkel: Trond Øverland ”Transpersonlig psykologi og den økologiske utfordringen” ss 36-43
Primærbetydning	Høyre halvdel av et kvinneansikt. Utsnitt fra mannen og til halsen, gult langt hår. Jordklode der iris er. Fuktighet, - vann lagt over bildet.
Sekundærbetydning	Kvinneansikt med en jordklode i øyet.
Tradisjonell konnotasjon	Omsorgsperson, åpen, tar verden inn i kroppen. Passivt
New Age – konnotasjon	Åpen, som iboende renser (vann) kloden. Spirituell aktivist.

<i>Visjon 2/2008 s 65</i>	Artikkel: Linde Borgen ”Sjamanisme og seid” ss 64-72
Primærbetydning	Mannsansikt, to håndflater mot hverandre foran, øyne lukket. Flammer lagt over bildet. Flammer i gult og rødt, figur i svart.
Sekundærbetydning	Mann som ber mot/i ild.
Tradisjonell konnotasjon	Styrke, kraft, autoritativ
New Age – konnotasjon	Lukket og innestengt av flammer, mystisisme

<i>Visjon 2/2008 s 75</i>	Artikkel: Øyvind Solum ”Vi er dem vi har ventet på!” ss 74-77
Primærbetydning	Kvinne (ut i fra kroppsformene). Rygg til kamera. Sitter i lotusstilling i en åpning ut av en bygning. Vendt mot naturen. Diffust bilde med myke jordfarger.
Sekundærbetydning	Kvinne som mediterer
Tradisjonell konnotasjon	Åpen, sval, fredfull og tilgjengelig
New Age – konnotasjon	Åpen, åpen i kropp, i en åpen dør (tempel) ut mot en åpen natur. Perfekt åpen harmoni.

<i>Visjon 2/2008 s 77</i>	Artikkel: Øyvind Solum ”Vi er dem vi har ventet på!” ss 74-77
Primærbetydning	I samme serie som det forrige. Nå med røkelse i forgrunnen. Kvinneskikkelse i bakgrunn. Løfter overkroppen opp med hendene på gulvet, og strekker øvre kropp oppover og ut, ansikt ser opp. Åpningen i byggingen bakenfor der igjen med åpning mot naturen
Sekundærbetydning	Som <i>Visjon 2/2008 s 75</i>
Tradisjonell konnotasjon	Som <i>Visjon 2/2008 s 75</i>
New Age – konnotasjon	Som <i>Visjon 2/2008 s 75</i>

<i>Visjon 2/2008 s 80</i>	Artikkel: Børge Eliassen ”Bløffen om fugleinfluensa” ss 78-82
Primærbetydning	Kvinne ansikt og hender. Teknisk utstyr.
Sekundærbetydning	Kvinne som jobber på et laboratorium
Tradisjonell konnotasjon	Ingen spesiell kjønnsforståelse
New Age – konnotasjon	Ingen spesiell kjønnsforståelse

<i>Visjon 2/2008 s 85</i>	Artikkel: Vivi-Ann Heisholt ” Sensualitet – en døråpner til sjelen” ss 84-89
Primærbetydning	Kvinneansikt og et halvt mannsansikt, kvinnens munn nært mannens øre. Sort/hvit fotografi.
Sekundærbetydning	Mann og kvinne i et sensuelt øyeblikk. Tekst og påfølgende bilde gir en erotisk overtone
Tradisjonell konnotasjon	Ingen spesiell kjønnsforståelse - likeverdige
New Age – konnotasjon	Ingen spesiell kjønnsforståelse

<i>Visjon 2/2008 s 86</i>	Artikkel: Vivi-Ann Heisholt ” Sensualitet – en døråpner til sjelen” ss 84-89
Primærbetydning	Samme serie som <i>Visjon 2/2008 s 85</i> , Kvinne- og mannprofil med leppene nærme hverandres.
Sekundærbetydning	Mann og kvinne i ferd med å gi hverandre et kyss.
Tradisjonell konnotasjon	Ingen spesiell kjønnsforståelse - likeverdige
New Age – konnotasjon	Ingen spesiell kjønnsforståelse

Visjon nr 3:

<i>Visjon 3/2008</i>	Forside
Primærbetydning	Kvinne. Bilde av hode/nakke. Bilde tatt over høyre skulder. Oppsatt hår i knute. Lysende punkt i håret/hodet. Nakenhet. Pastell, grått og filtrert
Sekundærbetydning	Tander og mild kvinne
Tradisjonell konnotasjon	Porøs og naken – åpen og tilgjengelig. Husets engel. ”... en skikkelse som først og fremst fremstår som åpen og mottakelig – en myk, mild og sval kvinnefigur som er tilgjengelig så vel for ektemann som for barn.” (Solheim 2007 s 119-120)
New Age – konnotasjon	Åpen og spirituell. Sakralisert. ”Nakenhet: Et menneskes nakenhet setter til side alle samfunnsranker og stillinger, og gjør alle til likemenn. Vi møter nakenhet i forbindelse med initierings – og innvielsesritualer, der man utleverer seg til høyere makter. Nakenhet setter en mer i kontakt med naturen og elementene” (Althelse)

<i>Visjon 3/2008 s 31</i>	Artikkel: Sonia Loinsworth ” Mantraresitasjon og –sang som spirituell praksis” ss 30-32
Primærbetydning	To kvinner og en mann i lotusstilling
Sekundærbetydning	To kvinner og en mann mediterer
Tradisjonell konnotasjon	Ingen spesiell kjønnsforståelse
New Age – konnotasjon	Ingen spesiell kjønnsforståelse

<i>Visjon 3/2008 s 69</i>	Artikkel: Andreas Aubert ” Maskulin falskhetsavvikling” ss 68-71
Primærbetydning	Mann. Ansikt i profil. Avbildet fra skulderen og opp ansikt på skrå oppover, arm bøyd så albue peker opp. Motiv i nedre halvdel av bildet. Bakgrunn sort. Lys kontur på ansiktet og øvre del av

	armen.
Sekundærbetydning	Mann bryter seg løs
Tradisjonell konnotasjon	Grensesprengende
New Age – konnotasjon	Armenes ”innadvendthet” fremstår som lukket nå, kanskje åpen senere en gang i fremtiden. Ikke nådd opplysning. Med tekst fremstår som uren.

Visjon nr 4:

Visjon 4/2008	Forside
Primærbetydning	En hånd holder en hvit blomst over vann. To blomster flyter i vannet (Kun blomster - ingen stilker og blader). Kommer ned fra øvre bildekant til høyre. Skarpe kontraster. Fokus på blomst og hand.
Sekundærbetydning	Fremstår som det er en kvinnehånd som plukker en blomst opp av en kilde.
Tradisjonell konnotasjon	Ingen spesiell kjønnsforståelse
New Age – konnotasjon	”Kilder: Hellig, i forbindelse med forestillingen at det fruktbare vannet ikke bare faller fra himmelen i form av regn, men også springer frem fra jordens dyp, som en gave fra underjordiske guder. Ved kildene dyrkes kildenympfer og andre mytiske vesener. De ble assosiert med fruktbarhet, barnefødsler og ekteskap. Kilden opptrer også som helende.”(Althelse)

Visjon 4/2008 s 60	Artikkel: Gro Lystad ” Homeopatisk behandling som alternativ til vaksinasjon” ss 58-62
Primærbetydning	Kvinnekropp hvor en hånd i en latexhanske, erstatter nedre del av kvinnens kropp. Hånden holder en sprøyte.
Sekundærbetydning	En forbindelse mellom kvinnekroppen og bruk av vaksinasjoner
Tradisjonell konnotasjon	Den urene åpne kvinnekroppen
New Age – konnotasjon	Den <i>profane</i> urene åpne kvinnekroppen

Visjon 4/2008 s 65	Artikkel: William Bloom ” Kreativ aggresjon – en naturkraft” ss
Primærbetydning	Mann med hørekløkker. Munnen åpen. En tegnet blomst kommer ut av ørene og hodet. Farger gult/oransje.
Sekundærbetydning	Mann som skriker ut.
Tradisjonell konnotasjon	Aggresjon og lukkethet
New Age – konnotasjon	Til tross for blomster, - aggressivt i negativ betydning. Med hørekløkker på og øyne igjen fremstår han som lukket

Visjon 4/2008 s 81	Artikkel: David Spangler ” Kanalisering, sannhet og perspektiv” ss 78-81
Primærbetydning	To mannsansikt i profil mot hverandre. Diffuse linjer trukket fra den ene til den andre.
Sekundærbetydning	Energistrømninger
Tradisjonell konnotasjon	Ingen spesiell kjønnsforståelse
New Age – konnotasjon	Ingen spesiell kjønnsforståelse

Visjon nr 5:

<i>Visjon 5/2008</i>	Forside
Primærbetydning	Kvinne. Bilde tatt fra siden og fra knærne og opp, står vendt mot høyre. Strekker armene nedover og bakover. Lener hodet bakover og ser opp. Står i gress.
Sekundærbetydning	Kvinne står i en eng og strekker seg mot himmelen
Tradisjonell konnotasjon	Den åpne kroppen, mottakelig
New Age – konnotasjon	Åpen og hellig.

<i>Visjon 5/2008 s 16</i>	Artikkel: Eirik Svenke Solum ” Å bo økologisk” ss 16-21
Primærbetydning	To menn på et tak. Et solcellepanel i mellom dem. De har på arbeidsklær
Sekundærbetydning	To menn legger et solcellepanel
Tradisjonell konnotasjon	Tradisjonelle kjønnsroller i henhold til yrke
New Age – konnotasjon	Ingen spesiell kjønnsforståelse

<i>Visjon 5/2008 s 29</i>	Artikkel: Svein Jarle Horn ” Et nytt kulturtrinn” ss 26-29
Primærbetydning	Menneske i dress holder en på strak arm foran seg globus. Ikke noe hode vises.
Sekundærbetydning	Mann som holder en jordklode
Tradisjonell konnotasjon	Aktivism, samfunnsengasjement, verdenserobreren
New Age – konnotasjon	Tilknappet, profan modernitet og profitt.

<i>Visjon 5/2008 ss 52-53</i>	Artikkel: David Spangler ” Helhetens språk” ss 52-56
Primærbetydning	Kvinnehode i profil og også samme person speilvendt
Sekundærbetydning	Kvinnen ”ser seg selv”
Tradisjonell konnotasjon	Ingen spesiell kjønnsforståelse
New Age – konnotasjon	Ingen spesiell kjønnsforståelse

<i>Visjon 5/2008 s 54</i>	Artikkel: David Spangler ” Helhetens språk” ss 52-56
Primærbetydning	Mann og kvinne overkropp. En firkant tegnet over hver av de.
Sekundærbetydning	Mann og kvinne i hver sin bilderamme
Tradisjonell konnotasjon	Ingen spesiell kjønnsforståelse annet enn at de ser ut til å være adskilt
New Age – konnotasjon	Ingen spesiell kjønnsforståelse – eventuelt dualisme

<i>Visjon 5/2008 s 79</i>	Artikkel: Lars Jahnsen ”Tennis – livet i fortettet form” ss 78-83
Primærbetydning	Mann i sportsklær på en arena spiller tennis.
Sekundærbetydning	Tennisspiller ”in action”
Tradisjonell konnotasjon	Den grensesprengende mannen på jakt etter nye rekorder.
New Age – konnotasjon	Ingen spesiell kjønnsforståelse

<i>Visjon 5/2008 s 84</i>	Artikkel: Øyvind Solum ” Den dovne manns vei til opplysning” ss 84-88
Primærbetydning	Kvinne med armer i været i Y-form. Kikker opp i været. Bildet av øvre del av kroppen, og bare ene armen vises. Lys skinner på venstre side av ansiktet. Singlet. Skimter natur i bakgrunnen.

Sekundærbetydning	En kvinne strekker armene i været ute i naturen.
Tradisjonell konnotasjon	Åpen og mottakelig
New Age – konnotasjon	Åpen for det hellige

<i>Visjon 5/2008 s 86</i>	Artikkel: Øyvind Solum ” Den dovne manns vei til opplysning” ss 84-88
Primærbetydning	Mann med håndflater mot hverandre. Utsnitt av kroppen fra nesen og ned til midjen. Hvit skjorte, og skinnreim rundt håndledd. Blå himmel bak.
Sekundærbetydning	En mann som ber ute i naturen
Tradisjonell konnotasjon	Den rene og guddommelige skaper – iboende ren, og som er lukket i sin essens
New Age – konnotasjon	Lukket og avgrenset

Visjon nr 6:

<i>Visjon 6/2008</i>	Forside
Primærbetydning	Samme bilde som bilde: <i>Visjon 2/2008 s 75</i>
Sekundærbetydning	<i>Som Visjon 2/2008 s 75</i>
Tradisjonell konnotasjon	<i>Som Visjon 2/2008 s 75</i>
New Age – konnotasjon	<i>Som Visjon 2/2008 s 75</i>

<i>Visjon 6/2008 ss 12-13</i>	Artikkel: Linde Borgen ”Visjonsvake” ss 12-15
Primærbetydning	Mann med hender utstrakt, håndflater ned. Kun overkropp. Natur
Sekundærbetydning	Mann ute i naturene med hendene utstrakt
Tradisjonell konnotasjon	Samme billedserie som <i>Visjon 5/2008 s 86</i> . Ved å stå med armene utstrakt så kroppen blir som et kors, så forsterkes den guddommelige referansen, og gir inntrykk av den rene og guddommelige skaper som iboende ren, og som er lukket i sin essens
New Age – konnotasjon	Samme billedserie som <i>Visjon 5/2008 s 86</i> . Med håndflatene vendt ned så videreføres det lukkede uttrykket. Samtidig kan den monoteistiske mannsforståelsen, som noe gudelikt finnes igjen her. Avgrenset i sin væren.

<i>Visjon 6/2008 s 34</i>	Artikkel: Osiris Montenegro ” Kjærlighetens kraft” ss 34-36
Primærbetydning	Skisse av omrisset av en mann og en kvinne som holder hender. Sort og lilla
Sekundærbetydning	parforhold
Tradisjonell konnotasjon	Ingen spesiell kjønnsforståelse
New Age – konnotasjon	Ingen spesiell kjønnsforståelse

<i>Visjon 6/2008 s 36</i>	Artikkel: Osiris Montenegro ” Kjærlighetens kraft” ss 34-36
Primærbetydning	Skisse av to profiler. Ubestemt kjønn. Begge holder pekefingeren foran munnen. Fargerikt og abstrakt.
Sekundærbetydning	To personer som gir hverandre tegnet for stillhet...
Tradisjonell konnotasjon	Ingen spesiell kjønnsforståelse
New Age – konnotasjon	Ingen spesiell kjønnsforståelse

<i>Visjon 6/2008 s 44</i>	Artikkel: Per-Aslak Ertresvåg ” Besvergelses fra toppen av en sprøytespiss” ss 42-46
Primærbetydning	Mann. Øvre del av ansiktet. Medisinglass og hyller
Sekundærbetydning	Mann på laboratorium eller apotek e.l.
Tradisjonell konnotasjon	Ingen spesiell kjønnsforståelse
New Age – konnotasjon	Ingen spesiell kjønnsforståelse

<i>Visjon 6/2008 ss 56-57</i>	Artikkel: Øyvind Solum ” Nukunu og reisen inn i opplysningen” ss 56-61
Primærbetydning	Samme billedserie som <i>Visjon 5/2008 s 86</i> . Mann som folder hender, bare at denne gangen er de foldet mer i henhold til tradisjonell kristendom i stedet for buddhistisk tradisjon.
Sekundærbetydning	Samme tolkning som <i>Visjon 5/2008 s 86</i>
Tradisjonell konnotasjon	Samme tolkning som <i>Visjon 5/2008 s 86</i>
New Age – konnotasjon	Samme tolkning som <i>Visjon 5/2008 s 86</i>

<i>Visjon 6/2008 s 58</i>	Artikkel: Øyvind Solum ” Nukunu og reisen inn i opplysningen” ss 56-61
Primærbetydning	Samme bildet som <i>Visjon 6/2008 ss 12-13</i> , fra en annen vinkel
Sekundærbetydning	Samme bildet som <i>Visjon 6/2008 ss 12-13</i>
Tradisjonell konnotasjon	Samme bildet som <i>Visjon 6/2008 ss 12-13</i> , samme tolkning
New Age – konnotasjon	Samme bildet som <i>Visjon 6/2008 ss 12-13</i> , samme tolkning

<i>Visjon 6/2008 s 72</i>	Artikkel: Vivi-Ann Heisholt ” Vannmannens tidsalder – nye valg for en jord i balanse” ss 70-75
Primærbetydning	Kurv rene grønnsaker i fokus. Bak skimtes en kvinnekropp.
Sekundærbetydning	En kvinne bærer en kurv med ferske grønnsaker.
Tradisjonell konnotasjon	Rene grønnsaker klar til videre bearbeiding. Den tradisjonelle kjønnsrollefordeling med kvinnen på kjøkkenet.
New Age – konnotasjon	Ingen spesiell kjønnsforståelse

<i>Visjon 6/2008 s 73</i>	Artikkel: Artikkel: Vivi-Ann Heisholt ” Vannmannens tidsalder – nye valg for en jord i balanse” ss 70-75
Primærbetydning	Skitne poteter, holdt av en mann
Sekundærbetydning	Bonden har nettopp gravd potetene opp av jorden.
Tradisjonell konnotasjon	Den tradisjonelle kjønnsrollefordeling med mannen som tar grovarbeidet ute.
New Age – konnotasjon	Ingen spesiell kjønnsforståelse

<i>Visjon 6/2008 s 77</i>	Artikkel: Chameli Ardagh ”Manifest for indre glød!” ss 76-77
Primærbetydning	Kvinneansikt front
Sekundærbetydning	Kvinneansikt
Tradisjonell konnotasjon	Ingen spesiell kjønnsforståelse
New Age – konnotasjon	Ingen spesiell kjønnsforståelse